कन्नड कन्नडम् KANNADA ಕನ್ನಡ कन्नड

तुम्हाला मराठी येतं का? आणि तुम्हाला शिक्षकाच्या मदती शिवाय, शाळा किंवा महाविद्यालयाच्या चाकोरी बाहेर कन्नड शिकायचं आहे का? मग हे पुस्तक तुमच्यासाठीच आहे. ज्यांना मराठी येतं आणि फावल्या वेळात ज्यांना कन्नड शिकायचं आहे, खास त्यांच्यासाठी हे पुस्तक लिहिलेलं आहे. या पुस्तकातील धडे साधे, सोपे आणि शास्त्रीय पध्दतीने क्रमबध्द केलेले आहेत. सहजपणे बोलणे वाचणे, व लिहिणे शिकण्यासाठी या धड्यांचा उपयोग होईल. आपल्या आपण कन्नड शिकण्यासाठी तयार केलेले हे पुस्तक तुमच्या गरजा लक्षात घेऊन शास्त्रीय रीतीने तयार केलेले आहे.

कन्नड
स्वयं बोधिनी

कन्नड स्वयं बोधिनी

कन्नड
स्वयं बोधिनी

ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಬೆಂಗಳೂರು

ಕನ್ನಡ

कन्नड-स्वयंबोधिनी

लेखक :

लिंगदेवरु हळेमने

अनुवाद :

डी. एस्. चौगले

कर्नाटक सरकार

कन्नड अभिवृद्धी प्राधिकार

बेंगळूरु - ५६० ००१

KANNADA
A Self Instructional Course
Written by :
Lingadevaru Halemane
Translated in Marathi by :
D.S. Chougale
Kannada Dept. Bhaurao
Kakatkar College
Club Road, Camp
BELGAUM - 590 001

First Impression – 2003

Pages : 175 + XI

© Author

Price : Rs. 25/-

DTP : Omega Offset
4574, Shetty Galli,
Belgaum - 590 002

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ವಿಧಾನಸೌಧ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ,
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 001

Authorised Distributor
Kannda Pustaka Pradhikara
(Kannada Book Authority)
Pampa Mahakavi Road,
Chamarajapet, Bangalore - 560 018.

Printer :
Sri Rajendra Printers & Publishers
Behind Evening Bazaar, Shivarampet, Mysore - 570 001. ☎ : 2476019

अनुक्रमणिका

अध्यक्षांचे मनोगत V
अनुवादकांचे चार शब्द VI
प्रस्तावना VII
संक्षिप्त रूपे X

भाग १

पाठ १ षष्ठी विभक्तीसह सर्वनामे १
पाठ २ सर्वनामांच्या षष्ठी विभक्तीची रूपे होकारार्थी, नकारार्थी व प्रश्नार्थक ६
पाठ ३ नामपदांच्या षष्ठी विभक्तीची रूपे १३
पाठ ४ गुणवाचक व परिमाणवाचक विशेषणे १८
पाठ ५ सर्वनाम, नाम, विशेषण व विशेषणात्मक नाम यांची आख्यातरूपे 'अल्लि', सप्तमी विभक्ती, उत्तरपदे. २३
पाठ ६ चतुर्थी विभक्ती संख्यावाचकें ३१
पाठ ७ संख्यावाचक, विशेषणे, मानवी सर्वनामांचे बहुवचन, मानवी सर्वनामांची संख्यावाचके ३९
पाठ ८ रंगसूचक विशेषणे, भावसूची क्रियापदे 'इल्ल' नकारात्मक क्रियापदाचे रूप ४६
पाठ ९ 'इरु' (असणे) क्रियापद. भूतव्यतिरिक्त कालवाचकरूपे व नकारार्थी रूपे ५२
पाठ १० आज्ञार्थक, परवाना दर्शक, प्रथम पुरुष बहुवचन रूपे, क्रियापदाची रूपे, मुख्य क्रियापदाची भूतकालव्यतिरिक्त रूपे. 'अन्नु' द्वितीया विभक्ती प्रत्यय. ५७
पाठ ११ 'इंत' तरतम भावसूचक प्रत्यय, निश्चितार्थी, परवानासूचक व मनाईसूचक रूपे ६४
पाठ १२ कृदंतरूपे, निर्दिष्ट क्रियारूपे 'इंद' तृतिया व पंचमी विभक्ती प्रत्यय ६९
पाठ १३ 'इसु' प्रत्यय, आत्मार्थक रूपे ७६
पाठ १४ भूतकालवाचक द् त् व नकारात्मक रूपे ८२
पाठ १५ भूतकालवाचक क् ट् ड् इद् प्रत्यय व त्यांची नकारार्थी रूपे, परोक्ष कथन, निवेदनात्मक रूपे ८९
पाठ १६ भूतकृद्वाचक रूपे व त्यांची नकारार्थी रूपे ९७
पाठ १७ चालू(अपूर्ण) काल व नकारार्थी रूपे १०४
पाठ १८ पूर्णकाल व नकारार्थी रूपे ११०
पाठ १९ संबंधसूची कृदंतनाम रूपे आणि नकारार्थी रूपे ११६
पाठ २० जरतरची साधी वाक्ये, त्यांची नकारार्थी रूपे १२९

पाठ २१ शक्यतासूचक वाक्ये १३४
पाठ २२ ಕರ್ನಾಟಕ (वाचनाचा सराव) १४०
पाठ २३ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ (वाचनाचा सराव) १४७
पाठ २४ ಮಾನ ತರುವ ಸಂಗತಿ ಅಲ್ಲ (वाचनाचा सराव) १५१
पाठ २५ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳು (वाचनाचा सराव) १५४

भाग २

कन्नड लिपी १५७

अध्यक्षांचे चार शब्द !

कर्नाटकामध्ये वेगवेगळ्या भाषा बोलणारे इथेच कायम स्थायिक झालेले अनेक लोक आहेत. त्या सर्वांनी कन्नड भाषा शिकून कन्नडिगांच्या बरोबर मिळून-मिसळून राहावे, असे मला वाटते. हे कन्नडेतर भाषिक कर्नाटकाचेच रहवासी असून कर्नाटकाच्या सगळ्या सवलतीही मिळवतात. मात्र त्यांना कन्नड भाषा बोलता, लिहिता व वाचता येत नाही. त्यामुळे कन्नड भाषिकांबरोबर ते समरस होत नाहीत. ही अडचण दूर व्हावी आणि त्या साऱ्यांना कन्नड भाषा सुलभ रीतीने शिकता यावी याच हेतूने ही 'कन्नड स्वयंबोधिनी' पुस्तके तयार केली असून ती अत्यल्प दरात वाचकांना देण्याचा ठराव ही कन्नड अभिवृद्धी प्राधिकाराने केला आहे.

प्रा. लिंगदेवरु हळेमने यांनी प्रथम इंग्रजी पुस्तक तयार केले. त्या पुस्तकाचे परिष्करण करून त्याचे तेलुगु, तामिळ, मल्याळम् व मराठी भाषेत अनुवाद करण्यात आले. हे अनुवादाचे कार्य अनुक्रमे डॉ. मोहन, प्रा. नंजुंडन्, प्रा. मोहन कुंटार आणि प्रा. डी.एस्. चौगले यांनी केले आहे. प्रा. लिंगदेवरु हळेमने अणि इतर सर्व अनुवादकांची कन्नड अभिवृद्धी प्राधिकार ऋणी आहे.

आमच्या राज्यात राहणारे अन्यभाषिक कन्नड शिकून कन्नडिगांच्या बरोबर एकरूप होऊन, कन्नड भाषा व संस्कृती यांचा परिचय करून घेऊन अभिमानाने मुख्य प्रवाहात सामील व्हावे यासाठी ही पुस्तके उपयोगी ठरतील, अशी आशा व्यक्त करतो.

ही पुस्तके प्रकाशित व्हावी म्हणून पुष्कळ चिंतन करून त्या कार्यास चालना देणारे कन्नड अभिवृद्धी प्राधिकाराचे माजी अध्यक्ष प्रा. बरगूरु रामचंद्रप्प यांचे मी विशेष अभिनंदन करतो. हे कार्य यशस्वीपणे पार पाडण्यास सहकार्य दिल्याबद्दल कन्नड अभिवृद्धी प्राधिकाराचे सचिव श्री. ए.व्ही. प्रसन्न व माझे आप्त सचिव श्री. के. मुकुंदन् आणि कार्यालयातील सर्व कर्मचाऱ्यांना माझे धन्यवाद. या पुस्तकाचा मुद्रकांचे आभार व्यक्त करून ही पुस्तके कर्नाटकातील अन्य भाषिकांना उपयुक्त ठरतील अशी आशा व्यक्त करतो.

बेंगळूरु-१
दिनांक : २२-०७-२००३

बी.एम्. इदिनब्ब
अध्यक्ष

अनुवादकाचे चार शब्द

माझी मातृभाषा कन्नड असली तरीही मी सीमाभागात राहात असल्यामुळे मराठी भाषेची ओळख होणे, किंवा मराठी भाषा-संस्कृती आणि समाजाबरोबर संबंध येणे अगदी स्वाभाविक आहे. एखाद्या व्यक्तीला एकाहून अधिक भाषांचा परिचय असेल तर तो त्या व्यक्तीची मानसिक व बौद्धिक क्षमता वाढविण्यासाठी उपकारकच ठरतो. या दृष्टीने मी सुदैवी आहे. माझी मायबोली कन्नड आहे. मराठी ही माझी मावशी आहे, असे मी मानतो. कन्नडबरोबरच मराठी भाषा व मराठी साहित्य यांचा विद्यार्थी असणे मला फायदेशीरच आहे. सदरचे पुस्तक लिहिताना माझा मराठी भाषेशी अधिक जवळून परिचय घडला. व्याकरणनिष्ठ मराठीचा जवळून अभ्यास करण्याची संधी मला लाभली.

''कन्नड स्वयंबोधिनी' या पुस्तकाबद्दल मी अधिक काही सांगत नाही. कारण या पुस्तकाचे मूळ लेखक व कन्नड विकास प्राधिकरणाचे अध्यक्ष यांनी त्याविषयी सांगितलेच आहे. तरीही या पुस्तकाच्या निर्मितीमध्ये ज्यांचा ज्यांचा हातभार लाभला त्यांच्याविषयी कृतज्ञता व्यक्त करण्यासाठी मी दोन शब्द लिहीत आहे. या पुस्तकात संवादांचा जो मराठी अनुवाद केलेला आहे. त्यासाठी मराठी भाषारचनेचा आधार घेतलेला आहे. कन्नडमध्ये 'ए' 'ओ' स्वर ऱ्हस्व व दीर्घ असल्याने त्याच्या कन्नड उच्चारासाठी देवनागरीत ऱ्हस्व उच्चाराखाली (.) बिंदू चिन्ह दिलेले आहे.

हे पुस्तक सिद्ध करताना मराठीचे जाणकार असलेल्या अनेक मित्रांचे सहकार्य लाभलेले आहे. त्यापैकी विशेष उल्लेख करावा लागतो तो कन्नडमधील ज्येष्ठ नाटककार व कन्नड-मराठी दोन्ही भाषांवर प्रभुत्व असणारे श्री. रा. क. नायक आणि कर्नाटक विद्यापीठाच्या बेळगांव येथील कित्तूर राणी चन्नमा पदव्युत्तर केंद्रातील मराठी विभाग प्रमुख व मराठी कादंबरीकार प्रा. विनोद गायकवाड यांचा. जेव्हा जेव्हा मी या दोघांना बोलावले तेव्हा तेव्हा हे आपली कामे बाजूला सारून माझ्याशी चर्चा करून पुस्तक रचनेसाठी मदतीला आवर्जून आले. याशिवाय एस्.एस्. जाधवसर (मिरज). प्रा. वि. गो. वडेयर, प्रा.चंद्रकांत वाघमारे, प्रा.सुरेश पाटील, एम्.सि. अंटीन, प्रा.डी.एन्. पाटील यांचेही सहाय मिळाले. या सर्वांचा मी मनःपूर्वक आभारी आहे.

कन्नड अभिवृद्धी प्राधिकाराचे अध्यक्ष बी.एम्. इदिनब्ब व सचिव ए.व्ही. प्रसन्न यांनी वेळोवेळी मौलिक मार्गदर्शन केले. त्यामुळे हे पुस्तक अशा आकर्षक स्वरूपात आपल्या समोर येत आहे.

मला सतत मार्गदर्शन करून पाठिंबा देणारे सर्व मित्र व या पुस्तकासंदर्भात माझ्यासारख्या युवा-मित्रावर विश्वास ठेवून या कामासाठी माझी निवड करणारे ज्येष्ठ मित्र प्रसिध्द कन्नड साहित्यिक व कन्नड अभिवृद्धी प्राधिकाराचे माजी अध्यक्ष प्रा. बरगूरु रामचंद्रप्पा व ज्येष्ठ भाषातज्ञ आणि सुप्रसिध्द नाटककार श्री. लिंगदेवरु हळेमने यांचा मी कायमचा ऋणी आहे. तसेच डी.टी.पी.करणारे सर्व कुशल कर्मचारी व ओमेगा ऑफसेटचे श्री. सुधीर जोगळेकर व श्रीमती सबिहा हिराणी यांनाही मी अंतःकरणपूर्वक धन्यवाद देतो.

हे पुस्तक वाचकांच्या हाती देताना मला आनंद होत आहे. गेल्या पाच-सहा महिन्यातील या पुस्तकासाठी घेतलेले कष्ट हे पुस्तक तुम्हाला आवडल्यानंतरच सार्थकी लागेल. हे पुस्तक तुम्हाला आवडेल आणि या पुस्तकाच्या अभ्यासामुळे कन्नड व मराठी या दोन्ही महान संस्कृती अधिक जवळ येतील, अशी अपेक्षा व्यक्त करून दोन शब्द संपवतो.

प्रा. डी. एस्. चौगले

कन्नड विभाग
भाऊराव काकतकर महाविद्यालय
क्लब रोड, बेळगांव - ५९० ००१

प्रस्तावना

शिकण्याची मूलभूत कौशल्ये म्हणजे बोलणे, वाचणे आणि लिहिणे. या तिन्ही गोष्टी सहजतेने व चांगल्या पध्दतीने शिकता याव्यात म्हणून हे 'स्वयंबोधिनी' पुस्तक तयार केले आहे. वेगवेगळ्या मातृभाषा बोलणाऱ्या पण इंग्रजी भाषेचे ज्ञान असणाऱ्या अशा सगळ्यांनाच अनुकूल व्हावे या उद्देशाने हे पुस्तक रचले आहे.

या पुस्तकाचा आधार घेऊन यात दिलेल्या मूळ वाक्यरचना व पदांच्या सहाय्याने कन्नड भाषा शिकणारे नवनवीन वाक्यरचना करण्याचे सामर्थ्य मिळवतील, अशी अपेक्षा आहे. यातील संवादांच्या आधाराने एका विशिष्ट परिसरातील कन्नड भाषिकांबरोबर संभाषण करण्याची क्षमताही त्यांच्यात येईल, असा विश्वास वाटतो. या बरोबरच हे पुस्तक लिहिण्या-वाचण्याच्या कौशल्याचाही उत्तम परिचय करून देते.

अतिशय व्यवस्थितपणे या पुस्तकाची मांडणी करण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. भाषा आणि प्रसंगांची निवड श्रेणीतत्त्वानुसार केली आहे. जगामध्ये याच तत्त्वाच्या आधाराने बोधसामग्री तयार केली जाते. या पुस्तकातील पाठ सुलभतेकडून क्लिष्टतेकडे, ज्ञाताकडून अज्ञाताकडे अशा क्रमाने वाटचाल करतात. येथे ज्या भाषिक रचनांची ओळख करून दिलेली आहे त्या रचना अनौपचारिक असून त्यांचा वापर प्रत्यक्ष संभाषणात होत असतो. मात्र एका शैक्षणिक चौकटीमध्ये त्यांचा अंतर्भाव केला आहे.

या पुस्तकात दोन भाग आहेत. पहिल्या भागात श्रेणीनुसार भाषा-रचनांचा परिचय आहे आणि दुसऱ्या भागात कन्नड लिपीचा परिचय आहे.

पहिल्या भागात २५ पाठ आहेत. इथे पायरी पायरीने रचनात्मक विधानांद्वारे पाठांची निर्मिती केली आहे. यामध्ये उपयोजलेली कन्नड भाषा ही प्रमाण (शिष्ट) भाषा आहे. बेंगळूर-म्हैसूरकडील उपभाषा साधारणपणे शिष्टभाषा म्हणून स्वीकारलेली आहे. इथे एक गोष्ट महत्त्वाची आहे ती म्हणजे लिहिण्याची शिष्टभाषा व बोलण्याची शिष्टभाषा यामध्ये फारसा फरक नाही. मात्र ध्वनी पातळीमध्ये प्रामुख्याने बोलताना पदाच्या दुसऱ्या अक्षरातील स्वर पडून जाण्याची लक्षणे उठून दिसतात. या पुस्तकामध्ये औपचारिक आणि अनौपचारिक भाषांच्या मिश्रणातून सिद्ध होणारी रूपे वारंवार वापरल्याचे दिसून येते.

प्रत्येक पाठामध्ये पाच भाग आहेत – ते म्हणजे संवाद अथवा निवेदन, भाषा रचनेचा अभ्यास, शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन, अभ्यास आणि शब्दसमूह.

प्रत्येक पाठ हा अर्थपूर्ण संवादाने सजलेला आहे. हे संवाद नेमक्या घटनेच्या पार्श्वभूमीवर योग्य भाषिक रचना व पदांची निवड करून दिलेले आहेत. जास्तीत जास्त धडे हे संवादरूपात देण्यामागे एक विशिष्ट तत्त्व आहे. ते, म्हणजे संवाद, शिकणाऱ्यांना उत्तेजन देतात आणि शिकणाऱ्याकडून प्रतिक्रिया उमटावी अशी प्रेरणाही देतात. शिकणाऱ्यांनी संवादामध्ये येणाऱ्या पात्रांच्या ठिकाणी स्वतः

असल्याचे समजून संवाद म्हणावेत. या पुस्तकातील शेवटचे चार धडे कथन स्वरूपात आहेत. वाचनासाठी उपयोगी म्हणून त्यांचा अभ्यास करावा. या पाठांमध्ये प्रामुख्याने रोजचे सामाजिक घटनाप्रसंग आणि कर्नाटकाची सांस्कृतिक माहिती असणारे विषय दिलेले आहेत. पहिले दहा पाठ रोमन लिपीमध्ये आहेत.

या पुस्तकाच्या प्रारंभी लिप्यंतरासाठी उपयुक्त असणाऱ्या ध्वनींची माहिती दिलेली आहे. दहाव्या धड्यांच्या नंतर आलेल्या पाठांत कन्नड लिपीचा समावेश आहे. शिकणारे पहिल्या दहा धड्यांमध्ये भाषिक रचनेचे ज्ञान करून घेत पुढे कन्नड लिपीचे वाचन व लेखन करण्याची क्षमता व कौशल्य प्राप्त करून घेतील असा विश्वास वाटतो. धड्यांच्या व भाषा-रचनांच्या अभ्यासाचा अनुवाद इंग्रजी भाषेत दिलेला आहे. (हा अनुवाद उत्तम व्हावा म्हणून शक्य ती काळजी घेतलेली आहे. तरीही दोन्ही भाषांच्या रचनात्मक फरकामुळे काही अडचणी उद्‌भवू शकतात.)

भाषा रचनांचा अभ्यास आणि इतर अभ्यास हे त्या त्या धड्यातील ओळख करून दिलेल्या भाषा रचनांची उजळणी करून घेण्यासाठी उपयुक्त ठरणारे आहेत. त्यांच्या स्वभावानुसार भाषारचनांचा अभ्यास व इतर अभ्यास यामध्ये फरक पडतो. भाषा रचनांचा अभ्यास हा भाषा तयार करण्याचे वेड लावण्याचे कार्य करतो. वेगळ्या भाषेत सांगायचे म्हणजे या रचनांच्या सखोल व गाढ अभ्यासामुळे वेगाने प्रतिक्रिया देण्याची प्रेरणा मिळते. तसेच भाषा रचनेचे वाक्यातील प्रयोजन समजून घेण्यास मदत होते. खरे म्हणजे अभ्यास हे आनुषंगिक कार्य आहे. अभ्यासामध्ये कुठेही नवीन भाषारचना दिलेली नाही. शिकणाऱ्यांना आपण भाषेची रचना व्यवस्थित करण्यास शिकलो आहोत की नाही हे समजून घेण्यासाठी हा अभ्यास मदत करतो.

शब्दसमूहामध्ये त्या त्या धड्यातील नवीन शब्द आणि त्यांचे अर्थ दिलेले आहेत. इथे दोन विभागात शब्दसमूह दिलेला आहे. पहिल्या भागात धड्यात वापरलेल्या शब्दांची यादी आणि दुसऱ्यामध्ये भाषा रचनेच्या अभ्यासामध्ये वापरलेल्या शब्दांची यादी. पहिला शब्दसमूह तर दुसरा पूरक शब्दसमूह म्हणून ओळखला जातो. या शब्दांची यादी कन्नड अक्षरांच्या अनुक्रमाप्रमाणे दिलेली आहे.

'शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन' या विभागात त्या पाठात ओळख करून दिलेल्या भाषा रचनांची संक्षिप्त माहिती देण्यात आली आहे. भाषा विज्ञान आणि पारिभाषिक शब्दांचा वापर शक्य तेवढा कमी करण्याचा प्रयत्न केला आहे. जिथे आवश्यकता वाटली तिथे तिथे उदाहरणे आणि संधीमधील बदल दिलेले आहेत.

दुसऱ्या भागात कन्नड लिपीची ओळख करून दिलेली आहे. इथे कन्नड मुळाक्षरांचा परिचय परंपरागत पद्धतीप्रमाणे दिलेला नाही. उलट लिपीची रूपसादृश्यता व ग्रहणक्षमता या अनुषंगाने हा परिचय करून दिलेला आहे. या पद्धतीमुळे शिकणारे सुटे अक्षर आणि संयुक्त अशा दोन्ही प्रकारे वेगाने अक्षरज्ञान ग्रहण करू शकतात. स्वर-व्यंजनाच्या वर्णमालेचा परिचयही आवश्यक तिथे करून दिलेला आहे. व्यंजनांच्या संयुक्ताक्षरांचा रूपसाम्याच्या दृष्टीने परिचय करून दिलेला आहे. कन्नड

लिपी सहजतेने ओळखता यावी म्हणून ध्वनीची माहितीही रोमन लिपीमध्ये दिलेली आहे. या पुस्तकाच्या सहाय्याने कन्नड शिकणारे बोलणे, लिहिणे आणि वाचणे असे एका पाठोपाठ शिकतील, अशी अशा आहे.

आतापर्यंत दिलेली माहिती म्हणजे फक्त मार्गदर्शन आहे, इतकेच. शिकणाऱ्याचा उद्देश आणि प्रेरणा हेच महत्त्वाचे आहे. भाषेचे ज्ञान मिळवणे म्हणजे एक रसहीन काम आहे, असे समजू नये. त्यात आनंद मिळवण्याचा प्रयत्न करावा. नव्या भाषेचे ज्ञान-संपादन म्हणजे मनाला आनंद देणारा खेळ आहे, असे समजावे. भाषारचना व पदरचना म्हणजे आपल्याला एक अमूल्य खेळणे मिळाले आहे, असे समजावे. या भाषिक खेळण्याबरोबर मुक्त मनाने व्यवहार करावा. कन्नड बोलणारे आणि त्यांचा परिसर याविषयी सदैव जागृत राहावे. भाषा शिकायची असेल तर कसलाही संकोच न करता बोलायला सुरवात करावी. कन्नड बोलणाऱ्यांबरोबर बोलावे. कदाचित ते तुमची कन्नड भाषा, चुकीचे उच्चार ऐकून हसतील सुध्दा. तुम्ही सुध्दा त्यांच्याबरोबर मोकळेपणाने हसा. पण घाबरू नका. त्यांच्यासोबत बोलताना कुठे चुकलात ते या पुस्तकाच्या आधाराने पडताळून पाहा. कन्नड बोलणाऱ्यांकडूनही जाणून घ्या. चूक दुरूस्त करा.

या पुस्तकाचे महत्त्व जाणून घेऊन या मूळ ग्रंथाच्या पुनर्मुद्रणाबरोबरच त्याचा वेगवेगळ्या भाषांत अनुवाद करून घेऊन प्रसिद्ध केल्याबद्दल कन्नड अभिवृद्धी प्राधिकाराचे अध्यक्ष बी.एम्. इदिनब्ब व सचिव ए.व्ही. प्रसन्न यांचा मी आभारी आहे. परभाषिकांना कन्नड भाषा सोप्या पद्धतीने शिकण्यासाठी या पुस्तकाच्या निर्मितीची योजना कन्नड अभिवृद्धी प्रधिकाराचे माजी अध्यक्ष प्रा. बरगूरु रामचंद्रप्प यांची आहे. यासाठी त्यांना हार्दिक धन्यवाद. वेगवेगळ्या भाषांत अनुवाद करणाऱ्या लेखकांविषयीही मी हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त करतो.

तुमच्या प्रयत्नांना हे पुस्तक सर्वतोपरीनी सहाय करील अशी आशा करतो.

लिंगदेवरु हळेमने

संक्षिप्तरूपे

. (बिंदु)	=	ऱ्हस्व उच्चार करणे
न.पु.	=	नपुंसकलिंग
ए.व.	=	एकवचन
ब.व.	=	बहुवचन
अ.व.	=	अनेकवचन
वि.प्र.	=	विभक्ती प्रत्यय
ष.वि.	=	षष्टी विभक्ती
प्र.पु.	=	प्रथम पुरुष
T	=	Teacher
S	=	Student

ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು

1. ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಂ. ಇದಿನಬ್ಬ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಸದಸ್ಯರುಗಳು

2. ಶ್ರೀ ಚಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು
3. ಶ್ರೀ ಎ.ಕೆ. ರಾಮೇಶ್ವರ
4. ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ
5. ಶ್ರೀ ಪ್ರದೀಪ್‌ಕುಮಾರ್ ಕಲ್ಕೂರ್
6. ಶ್ರೀಮತಿ ಅಂದನೂರು ಶೋಭ
7. ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಕನ್ಯ ಮಾರುತಿ
8. ಶ್ರೀ ಬಿ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ
9. ಶ್ರೀ ಎ.ವಿ. ಪ್ರಸನ್ನ, ಕೆಎಎಸ್, ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

✧

कन्नड अभिवृद्धी प्राधिकार, बेंगळूरु

१. श्री बी.एम्. इदिनब्ब, अध्यक्ष

सदस्य

२. श्री चि. श्रीनिवासराजु
३. श्री ए.के. रामेश्वर
४. श्री दोड्डरंगेगौड
५. श्री प्रदीपकुमार कल्कूर
६. श्रीमती अंदनूरु शोभ
७. श्रीमती सुकन्या मारुती
८. श्री बी.आर. श्रीनिवासमूर्ती
९. श्री ए.व्ही. प्रसन्न, के.ए.एस्. सदस्य कार्यदर्शी

पाठ १

१. संवाद :

मनोहर :	नमस्कारा सार.	नमस्ते सर.
महादेव :	नमस्कारा. नीवु यारू ?	नमस्ते, आपण कोण ?
मनोहर :	नानु कन्नड विद्यार्थी.	मी कन्नड विषयाचा विद्यार्थी आहे.
महादेव :	निम्म हेसरु एनु ?	आपले नाव काय ?
मनोहर :	नन्न हेसरु मनोहर.	माझे नाव मनोहर.
	नीवु यारु, सार ?	आपण कोण, सर ?
महादेव :	नानु कन्नड अध्यापक.	मी कन्नड विषयाचा शिक्षक आहे.
मनोहर :	निम्म हेसरु एनु सार ?	आपले नाव काय सर ?
महादेव :	नन्न हेसरु महादेव.	माझे नाव महादेव आहे.
	निम्म राज्य याऊदु ?	आपले राज्य कोणते?
मनोहर :	नन्न राज्य महाराष्ट्र.	माझे राज्य महाराष्ट्र आहे.
महादेव :	निम्म मातृभाषे याऊदु ?	आपली मातृभाषा कोणती ?
मनोहर :	नन्न मातृभाषे मराठी.	माझी मातृभाषा मराठी आहे.
महादेव :	इवरु यारु सार ?	ह्या कोण सर ?
महादेव :	इवरु कन्नड अध्यापकि.	या कन्नड विषयाच्या शिक्षिका आहेत.
मनोहर :	इवर हेसरु एनु सार ?	यांचे नाव काय सर ?
महादेव :	इवर हेसरु शीला.	यांचे नाव शीला आहे.
	अवरु यारु मनोहर ?	ते कोण आहेत, मनोहर ?
मनोहर:	अवरु राबर्ट, नन्न स्नेहित.	ते राबर्ट, माझे मित्र आहेत.

२. सराव पाठ :

२.१	नीवु यारु ?	आपण कोण ?
	अवरु यारु ?	ते कोण आहेत ?
	इवरू यारू ?	हे कोण आहेत ?
२.२	नानु अध्यापक.	मी शिक्षक आहे.
	अवरु वैद्य.	ते डॉक्टर आहेत.
	इवरु गुमास्त.	हे कारकून आहेत.
	अवरु लेखकी.	त्या लेखिका आहेत.
	नानु व्यापारी.	मी व्यापारी आहे.
२.३	निम्म हेसरु एनु ?	आपले नाव काय ?
	अवर हेसरु एनु ?	त्यांचे नाव काय ?
	इवर हेसरु एनु ?	यांचे नाव काय ?
२.४	नन्न हेसरु मोहन.	माझे नाव मोहन आहे.
	अवर हेसरु कमला.	त्यांचे नाव कमला आहे.
	इवर हेसरु राजू.	यांचे नाव राजू आहे.
२.५	अवर ऊरु याऊदु ?	त्यांचे गाव कोणते ?
	इवर राज्य याऊदु ?	यांचे राज्य कोणते ?
	निम्म जिल्ले याऊदु ?	तुमचा जिल्हा कोणता ?
२.६	नन्न देश भारत.	माझा देश भारत आहे.
	नन्न राज्य कर्नाटक.	माझे राज्य कर्नाटक आहे.
	अवर ऊरू मैसूरू.	त्यांचे गाव म्हैसूर आहे.
	इवर जिल्ले तुमकूरु.	यांचा जिल्हा तुमकूर आहे.
२.७	अवरु नन्न स्नेहित.	ते माझे मित्र आहेत.
	अवरु नन्न स्नेहिते.	त्या माझ्या मैत्रिण आहेत.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ *नमस्कार* = दोन व्यक्ती जेव्हा एकमेकांना भेटतात तेव्हा 'नमस्कार' या शब्दाने परस्परांना अभिवादन करतात.

३.२ खालील वाक्ये साधी असून त्यामध्ये नामांचा समावेश झालेला आहे.

नीवु यारु ?	तुम्ही कोण ?
नानु विद्यार्थी.	मी विद्यार्थी आहे.
अवरु विद्यार्थिनी.	त्या विद्यार्थिनी आहेत.

३.३ *'यारु'* = 'कोण' हे कन्नड भाषेतील व्यक्तिवाचक प्रश्नार्थक सर्वनाम आहे. तसेच *एनु* = 'काय' हे कन्नड भाषेतील नपुंसकलिंगी प्रश्नार्थक सर्वनाम आहे.

नीवु यारु ?	तुम्ही कोण ?
निम्म हेसरु एनु ?	तुमचे नाव काय ?

मराठी भाषेत आढळणारे नामवाचीत संपर्करूप 'आहे' हे कन्नडमध्ये नाही.

३.४	नानु	'मी'	प्रथम पुरूषी एकवचन
	नीवु	'तुम्ही'	द्वितीय पुरुषी बहुवचनी सर्वनाम (एकवचन आदरार्थी + बहुवचन)
	अवरु	'ते'	तृतीय पुरुषी एक वचनी बहुवचन सर्वनाम(एकवचनी आदरार्थी व इतरत्र बहुवचन)
	इवरु	'हे'	तृतीय पुरुषी तृतीय पुरुषी एक वचनी बहुवचन सर्वनाम (एकवचन आदरार्थी व इतरत्र बहुवचन)

३.५ सर्वनामांना *'अ'* प्रत्यय लावून षष्ठी विभक्तीची (स्वामित्ववाचक) रूपे तयार होतात.

नानु + अ = नन्न	'माझा'
नीवु + अ = निम्म	'तुमचा'
अवरु + अ = अवर	'त्यांचा'
इवरु + अ = इवर	'यांचा'

३.६ *'याऊदु'* = 'कोणते' हे नपुंसकलिंगी प्रश्नार्थक तृ. पु. ए. व. सर्वनाम आहे.

४. अभ्यास :

मराठी शब्दांऐवजी कन्नड शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.

४.१.१ राजा नन्न ———— . (मित्र)

४.१.२ अवर ———— मराठी. (मातृभाषा)

४.१.३ ———— हेसरू कमला. (माझे)

४.१.४ अवर राज्य ———— ? (कोणते)

४.२ *रिकाम्या जागा भरा.*

४.२.१ निम्म हेसरू ————?

४.२.२ अवर हेसरु ————.
४.२.३ नीवू ————?
४.२.४ इवरू कन्नड ————.
४.२.५ निम्म राज्य ————?

४.३ *जर 'नानु'चे 'नन्न' होते तर खाली दिलेल्या शब्दांचे काय होईल ?*
४.३.१ नीवु ————
४.३.२ अवरु ————
४.३.३ इवरु ————

४.४ *खाली दिलेल्या शब्दांचा तुमच्या वाक्यात प्रयोग करा.*
४.४.१ अध्यापकी
४.४.२ राज्य
४.४.३ हेसरु
४.४.४ नानु
४.४.५ यावुदु
४.४.६ यारु

४.५ *खालील वाक्यांचे कन्नडमध्ये भाषांतर करा.*
४.५.१ मी कन्नडचा विद्यार्थी आहे.
४.५.२ गोपाल माझा मित्र आहे.
४.५.३ माझे राज्य कर्नाटक आहे.
४.५.४ तिचे नाव जया आहे.
४.५.५ माझे राज्य केरळ आहे.
४.५.६ माझी मातृभाषा हिन्दी आहे.

४.६ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*
४.६.१ नीवु यारु ?
४.६.२ निम्म हेसरु एनु ?
४.६.३ निम्म देश यावुदु ?
४.६.४ निम्म राज्य यावुदु ?
४.६.५ निम्म जिल्ले यावुदु ?
४.६.६ निम्म ऊरू यावुदु ?
४.६.७ निम्म मातृभाषे यावुदु ?

५. शब्दसमूह :

अध्यापक	'शिक्षक', 'अध्यापक' (पु)
अध्यापकि	'शिक्षिका', 'अध्यापिका' (स्त्री)
अवर	'त्यांचे'
अवरु	'ते'
इवर	'यांचे'
इवरु	'हे'
एनु	'काय'
नन्न	'माझा'
नमस्कार	'नमस्ते', 'नमस्कार'
नानु	'मी'
निम्म	'तुझा'
नीवु	'तुम्ही', 'आपण' (एकवचन/आदरार्थी)
मातृभाषे	'मातृभाषा', 'मायबोली'
यारु	'कोण'
याऊदु	'कोणता', 'कोणती', 'कोणते'
राज्य	'राज्य'
विद्यार्थी	'विद्यार्थी' (पु)
स्नेहित	'मित्र', 'दोस्त' (पु)
हेसरु	'नाव'

५.२ *पूरक शब्दसमूह :*

गुमास्त	'कारकून'
जिल्ले	'जिल्हा'
देश	'देश'
लेखकि	'लेखिका'
वैद्य	'डॉक्टर', 'वैद्य'
व्यापारि	'व्यापारी'
स्नेहिते	'मैत्रिण'

पाठ २

१. संवाद :

मनोहर :	इदु याव पुस्तक ?	हे कोणते पुस्तक आहे?
गोपाल :	इदु कादंबरी?	ही कादंबरी आहे.
मनोहर :	इदर हेसरु एनु ?	हिचे नाव काय ?
गोपाल :	इदर हेसरु 'चिरस्मरणे'	हिचे नाव 'चिरस्मरणे' आहे.
मनोहर :	इदु यार कादंबरी ?	ही कादंबरी कोणाची आहे?
गोपाल :	इदु निरंजन अवर कादंबरी.	ही निरंजन यांची कादंबरी आहे.
मनोहर :	इदु निन्न पुस्तकाना ?	हे तुझे पुस्तक आहे (काय) का?
गोपाल :	अल्ला, इदु नन्न पुस्तक अल्ला.	नाही, हे माझे पुस्तक नाही.
	इदु नन्न स्नेहित अशोक अवर पुस्तक.	माझे मित्र अशोक यांचे हे पुस्तक आहे.
मनोहर :	अदु यार पेन्नु ? निन्न पेन्ना ?	ते पेन कोणाचे ? तुझे आहे का(काय)?
गोपाल :	हौदु. अदु नन्न पेन्नु.	होय. ते माझे पेन आहे.
मनोहर :	अदर हेसरु एनु ?	त्याचे नाव काय ?
गोपाल :	अदर हेसरु 'हिरो'	त्याचे नाव 'हिरो'आहे.

१.१ संवाद :

मनोहर :	नीनु यारप्पा ?	तू कोण आहेस बाबा? (प्रेमळपणे)
मोहन :	नानु आनंद अवर मग.	मी आनंद यांचा मुलगा आहे.
मनोहर :	निन्न हेसरु एनु ?	तुझे नाव काय ?
मोहन :	नन्न हेसरु मोहन.	माझे नाव मोहन आहे.
मनोहर :	इवरु यारु ? निन्न तम्माना ?	हे कोण ? तुझा लहान भाऊ आहे काय (का)?

मोहन :	अल्ला. इवनु नन्न तम्मा अल्ला.	नाही. हा माझा लहान भाऊ नाही.
	इवनु नन्न अण्णा.	हा माझा मोठा भाऊ आहे.
मनोहर :	इवन हेसरु एनु ?	याचे नाव काय ?
मोहन :	इवन हेसरु सुरेश.	याचे नाव सुरेश आहे.
मनोहर :	अवनु यारू ?	तो कोण ?
मोहन :	अवनु नन्न स्नेहित.	तो माझा मित्र आहे.
मनोहर :	अवन हेसरु एनु ?	त्याचे नाव काय ?
मोहन :	अवन हेसरु राजू.	त्याचे नाव राजू आहे.
मनोहर :	आ हुडुगि यारु ?	तीं मुलगी कोण ?
मोहन :	अवळु नन्न तंगि.	ती माझी लहान बहीण आहे.
मनोहर :	अवळ हेसरु एनु ?	तिचे नाव काय ?
मोहन :	अवळ हेसरु कमला.	तिचे नाव कमला आहे.
मनोहर :	ई हुडुगि यारु?	ही मुलगी कोण?
	निन्न तंगिना?	तुझी लहान बहीण काय? (का)
मोहन :	अल्ला. इवळु नन्न तंगि अल्ला.	नाही. ही माझी लहान बहीण नाही.
	इवळु नन्न अक्का.	ही माझी मोठी बहीण आहे.
मनोहर :	इवळ हेसरु एनु?	हिचे नाव काय?
मोहन :	इवळ हेसरु ललिता?	हिचे नाव ललिता आहे.

२. सराव पाठ :

२.१	इदु याव पुस्तक?	हे कोणते पुस्तक?
	अदु याव कॉलेजु?	ते कोणते कॉलेज?
२.२	इदु कवन.	ही काव्य आहे.
	अदु कथे.	ती कथा आहे.
२.३	इदर हेसरु एनु?	याचे नाव काय?
	अदर हेसरु एनु?	त्याचे नाव काय ?
२.४	इदु चदुरंग अवर कथे.	ही चदुरंग यांची कथा आहे.
	अदु भैरप्प अवर मने.	ते भैरप्प यांचे घर आहे.
२.५	इदु निन्न अंगिना?	हा तुझा सदरा आहे काय? (का)
	अदु अवर मनीमा?	ते त्यांचे घर आहे काय?
२.६	हौदु. इदु नन्न पुस्तक.	होय. हे माझे पुस्तक आहे.
	हौदु. अदु अवर मने.	होय. ते त्यांचे घर आहे.

२.७	अल्ल. इदु अवर पेन्नु अल्ल.	नाही. हे त्यांचे पेन नाही.
	अल्ल. अदु नन्न कारु अल्ल.	नाही ती माझी कार नाही.
२.८	नीनु यारु?	तू कोण आहेस?
	निन्न हेसरू एनु?	तुझे नाव काय आहे?
२.९	इवनु यारु?	हा कोण आहे?
	इवनु जवाना.	हा शिपाई आहे.
	इवन हेसरु एनु?	याचे नाव काय ?
	इवन हेसरु नंजप्पा.	याचे नाव नंजप्पा आहे.
२.१०	अवनु यारु?	तो कोण ?
	अवनु कावलुगार.	तो चौकीदार आहे.
	अवन हेसरु रामय्या.	त्याचे नाव रामय्या आहे.
२.११	अवळु यारु?	ती कोण?
	अवळु कॆलसदवळु.	ती मोलकरीण आहे.
	अवळ हेसरु लक्ष्मी.	तिचे नाव लक्ष्मी आहे.
२.१२	इवळु यारु?	ही कोण?
	इवळु नन्न तंगि.	ही माझी लहान बहीण आहे.
२.१३	इवनु निन्न तम्माना?	हा तुझा लहान भाऊ काय?
	अल्ल. इवनु नन्न तम्मा अल्ल.	नाही. हा माझा लहान भाऊ नाही.
	इवनु नन्न अण्ण.	हा माझा मोठा भाऊ आहे.
२.१४	अवळु निन्न अक्काना?	ती तुझी मोठी बहीण आहे काय?
	हौदु. अवळु नन्न अक्क.	होय. ती माझी मोठी बहीण आहे.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ *इदु* 'हे' तृतीय पुरुष (न.पु.ए.व)
अदु 'ते' तृतीय पुरुष (न.पु.ए.व)

इदु खुर्ची.	ही खुर्ची.
अदु मर.	ते झाड.

३.२ खालील कन्नड नपुंसकलिंगी सर्वनामांना – *'अ'* जोडून (ष.वि) स्वामित्ववाचक सर्वनाम बनविता येते.

अदु + अ = अदर	'त्याचे'
इदु + अ = इदर	'याचे'

वरील कन्नड नपुंसकलिंगी सर्वनामाना *'अ'* ष. वि. जोडल्यास *'अर'* चा आगम होतो.

३.३ नामांना कन्नड भाषेमध्ये *'आ'* जोडून होकार किंवा नकारार्थी प्रश्न बनविले जातात.

३.१ कादंबरी + आ = कादंब<u>री</u>ना (कादंबरीया)
मने + आ = म<u>ने</u>ना (मनेया)
सीते + आ = सी<u>ते</u>ना (सीतेया)

३.२ पेन्नु + आ = पे<u>न्ना</u> (पेन्ना)
अवरु + आ = अव<u>रा</u> (अवरा)

३.३ मग + आ = म<u>गा</u>ना (मगना)
रामा + आ = रा<u>मा</u>ना (रामाना)
कमला + आ = कम<u>ला</u>ना (कमलाना)
कंसात दिलेल्या शब्द शिष्ठरूपाचे (आदरार्थी) मराठी वापर केलेले आहे.

वरील प्रमाणे *'आ'* जोडून प्रश्न बनविताना मूळ शब्दाचा शेवटचा स्वर दीर्घ होतो. व *'न'* जोडले जाते. हे नामपद *'उ'* ने अंत्य होत असेल तर *'अ'* चा लोप होतो.
उदा : *बागीलू* चा प्रश्न बागीला. येथे बागीलु मधील उ चा लोप होऊन तेथेच आ प्रत्यय जोडला गेला आहे. याचा अर्थ दार ना?

३.४ *हौदु* = 'होय' हे होकारार्थी आणि *अल्ल* = 'नाही' हे नकारार्थी उत्तर आहे . पण याच दोन्ही शब्दांना आ जोडून *हौदा? अल्वा?* असे प्रश्न बनविता येतात. याचा अर्थ अनुक्रमे होय का? नाही का? असा आहे.
उदा : हौदा? अल्वा?

३.५	नीनु	'तू' :	द्वितीय पु. एक वचन
	इवनु	'हा' :	तृतीय पु. एक वचन (पु)
	अवनु	'तो' :	तृतीय पु. एक वचन (पु)
	इवळु	'ही' :	तृतीय पु. एक वचन (स्त्री)
	अवळु	'ती' :	तृ. पु. ए. व. (स्त्री)

टीप : कन्नड भाषेत *अवनु, इवनु, अवळु, इवळु* या सर्वनामाऐवजी *आत, ईत, आके, ईके* अनुक्रमे वापरता येतात.

३.६ वरील सर्वनामांना त्या पुढे *'अ'* जोडून स्वामित्ववाचक (ष.वि.) सर्वनाम बनविता येते.

नीनु + अ = निन्न	'तुझा'

इवनु + अ = इवन	'याचा'
अवनु + अ = अवन	'त्याचा'
इवळु + अ = इवळ	'हिचा'
अवळु + अ = अवळ	'तिचा'

३.७ कन्नड मध्ये – *'अप्पा'* हे अनोळखी व्यक्तींना तसेच अत्यंत जवळीक असलेल्या व्यक्तींना आणि आपल्याहून कनिष्ट व्यक्तींना उद्देशून वापरतात. त्याचेच स्त्रीलिंगी रूप *'अम्मा'* असे होते.

३.८ कन्नड मध्ये *'आ'* आणि *'ई'* ही दर्शक वाचक विशेषणे आहेत. त्यातील फरक खाली दिलेला आहे.

अदु मने.	'ते घर आहे'.
आ मने.	'ते घर'.

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य शब्द वापरून खाली दिलेल्या रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ इदु निरंजन अवर ————.

४.१.२ इंदिरा गांधी अवर ———— राजीव गांधी.

४.१.३ ———— हेसरु चिरस्मरणे.

४.१.४ ———— अदु नन्न पुस्तक अल्ल.

४.४.५ ———— नन्न तंगी.

४.४.६ ———— नन्न अंगडि अल्ला.

४.१.७ ———— अवळु नन्न तंगि.

४.२ *कंसात दिलेल्या शब्दांची योग्य रूपे वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.२.१ अदु ———— कारू. (अवनु)

४.२.२ इदु ———— आफीस? (यारू)

४.२.३. अवळु निन्न ———— ? (तंगि)

४.२.४ ———— हेसरु कामाक्षि. (इवळु)

४.३ *कंसातील मराठी शब्दांचे पर्यायी कन्नड शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.३.१ अवळु ————. (मुलगी)

४.३.२ सवीता नन्न ————. (मोठी बहीण)

४.३.३ निम्म ———— यारू? (मोठा भाऊ)

४.३.४ नन्न ———— कन्नड अध्यापक. (लहान भाऊ)

४.४ *प्रश्नार्थक शब्द वापरून प्रश्न करा.*

४.४.१ अवनु विद्यार्थी.

४.४.२ अदु पुस्तक.

४.४.३ नन्न राज्य केरळ.

४.४.४ अदु अवर मने.

४.५ *कन्नड भाषेत अनुवाद करा.*

४.५.१ तू कोण आहेस?

४.५.२ ती तुमची लहान बहीण आहे काय?

४.५.३ ती मुलगी कोण आहे?

४.५.४ हा सतीशचा मुलगा आहे.

४.५.५ ते तुझे पुस्तक आहे काय?

४.५.६ नाही. ते माझे पेन् नाही.

४.५.७ तुझे मूळ गाव कोणते आहे?

४.६ *खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.*

४.६.१ निम्म ऊरू पुणेना?

४.६.२ आ हुडुगा निम्म मगाना?

४.६.३ निरंजन अवर कादंबरी याऊदु?

४.६.४ निम्म मातृभाषे मराठीना?

५. शब्दसमूह :

अक्क	'मोठी बहीण'
अदु	'ते'
अदर	'त्याचे'
अंगडी	'दुकान'
अण्ण	'मोठा भाऊ'
अल्ल	'नाही'
अवळु	'ती'
अवळ	'तिचे'
अवनु	'तो'
अवन	'त्याचे'

आ	'ते', 'तो', 'ती'
इदु	'हे'
इदर	'याचे'
इवनु	'हा'
इवन	'याचा'
इवळु	'ही'
इवळ	'हिचे'
ई	'हे', 'ही', 'हा'
कादंबरी	'कादंबरी'
तंगि	'लहान बहीण'
तम्म	'लहान भाऊ'
निन्न	'तुझा'
नीनु	'तू'
मग	'मुलगा'
मनॆ	'घर'
पुस्तक	'पुस्तक'
याव	'कोणता'
हौदु	'होय'
हुडुगि	'मुलगी'

पाठ ३

१. संवाद :

राजा :	रामायणद नायक यारू ?	रामायणाचा नायक कोण?
राणी :	रामायणद नायक श्रीराम.	रामायणाचा नायक श्रीराम होय.
राजा :	राम यार मग?	राम कोणाचा मुलगा आहे?
राणी :	अवनु दशरथन मग.	तो दशरथाचा मुलगा आहे.
राजा :	रामन ताइय हॆसरु एनु?	रामाच्या आईचे नाव काय आहे?
राणी :	रामन ताइय हॆसरु कौशल्ये.	रामाच्या आईचे नाव कौशल्या आहे.
राजा :	रामन तम्मन हॆसरु एनु?	रामाच्या लहान भावाचे नाव काय आहे?
राणी :	रामन तम्मन हॆसरु लक्ष्मण.	रामाच्या लहान भावाचे नाव लक्ष्मण आहे.
राजा :	रामन हॆंडतिय हॆसरु एनु?	रामाच्या पत्नीचे नाव काय?
राणी :	रामन हॆंडतिय हॆसरु सीते.	रामाच्या पत्नीचे नाव सीता आहे.
राजा :	अवळु यार मगळु?	ती कोणाची मुलगी?
राणी :	अवळु जनकराजन मगळु.	ती जनकराजाची मुलगी आहे.
राजा :	रामन मक्कळ हॆसरु एनु?	रामाच्या मुलांची नावे काय आहेत?
राणी :	लव, कुश.	लव, कुश.
राजा :	लव हिरि मगानो? कुश हिरि मगानो?	लव मोठा (थोरला) मुलगा की कुश?
राणी :	कुश हिरि मग, लव किरि मग.	कुश मोठा मुलगा, लव लहान मुलगा आहे.

२. सराव पाठ :

२.१	कर्नाटकद मुख्यमंत्रि यारू? भारतद राजधानि याउदु?	कर्नाटकाचे मुख्यमंत्री कोण आहेत? भारताची राजधानी कोणती आहे?
२.२	सुमति राजुविन मगळु. अवनु ई गुरूविन शिष्य.	सुमती राजूची मुलगी आहे. तो या गुरूचा शिष्य आहे.

२.३	रामन तंदेय हेसरु दशरथ.	रामाच्या वडिलांचे नाव दशरथ आहे.
	नन्न ताईय हेसरु कमलम्म.	माझ्या आईचे नाव कमलम्मा आहे.
	इवर नाइय हेसरु टामि.	यांच्या कुत्र्याचे नाव टॉमी आहे.
२.४	सीतेय गंडन हेसरु राम.	सीतेच्या नवऱ्याचे नाव राम आहे.
	अवर मगन हेसरु राजीव.	त्यांच्या मुलाचे नाव राजीव आहे.
२.५	रामन मक्कळ हेसरु लव कुश.	रामाच्या मुलांची नावे लव-कुश आहेत.
२.६	नम्म कॉलेजिन हेसरु महाराजा कॉलेज.	माझ्या कॉलेजचे नाव महाराजा कॉलेज आहे.
	निम्म ऊरिन हेसरु एनु?	तुमच्या गावाचे नाव काय आहे?
२.७	अवळु रामरायर हिरि मगळो किरि मगळो?	ती रामरायाची मोठी मुलगी आहे, की लहान मुलगी?

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ कन्नडमध्ये नामांपुढे स्वामित्ववाचक (ष.वि) *'अ'* लावला जातो.

३.१.१ भारत + अ = भारतद 'भारताचा'

कर्नाटक + अ = कर्नाटकद 'कर्नाटकाचा'

*'अ'*ने शेवट झालेल्या नपुंसक लिंगी नामांना स्वामित्ववाचक *'अ'* लावताना *'द्'* व्यंजन घेतले जाते (उदा. मर + द् + अ = मरद)

आता खालील नामांना *'अ'* जोडा.

मर = 'झाड' पुस्तक = 'पुस्तक'

गिड = 'रोपटे' सिनेमा = 'सिनेमा'

दिन = 'दिवस' राज्य = 'राज्य'

३.१.२ गांधी + अ = गांधीय 'गांधीचा'

सीते + अ = सीतेय 'सीतेचा'

*'ई'*ने आणि *'ए'*ने शेवट झालेल्या नामांच्या पुढे *'अ'* लावताना *'य्'* व्यंजन घेतले जाते.

खालील नामांच्या पुढे *'अ'* जोडा.

सोसे 'भाची' हुलि 'वाघ'

कथे 'कथा' किटकि 'खिडकी'

हेंडति. 'बायको' कुर्चि 'खुर्ची'

३.१.३ *'उ'*ने शेवट झालेल्या नपुंसकलिंगी नामांच्या पुढे *'अ'* लावताना पूर्व पदातील अंतिम *'उ'* चा लोप होतो आणि त्या जागी *'इन्'* येतो.

कालेजु + अ = कालेजिन 'कॉलेजचा'

काडु + अ = काडिन 'जंगलचा'

खालील नामांचे पुढे *'अ'* जोडा

ऊरू = 'गाव' हावु = 'साप'

बस्सु = 'बस्' पेन्नु = 'पेन्'

बागिलु = 'दार', 'दरवाजा' हेंगसु = 'बाई', 'स्त्री'

वरील व्याख्येस अपवादात्मक असलेली काही नामे

हसु = 'गाय' बंधु = 'नातेवाईक', 'नातलग'

गुरू = 'गुरू' मगु = 'मूल'

करू = 'वासरू' शत्रु = 'शत्रू'

या अपवादात्मक *'उ'* कारान्त नामांच्या आणि सामान्य नामांच्या अंती *'विन'* येतो.

हसु + अ = हसुविन

गुरु + अ = गुरुविन

करु + अ = करुविन

राजु + अ = राजुविन

सीतु + अ = सीतुविन

३.१.४ उकारान्त संख्यावाचक शब्दांना ष. वि *'अ'* जोडल्यास *'ऊ'* लोप होऊन त्या जागी *'अर'* येतो.

ओंदु + अ = ओंदर 'एकाचा'

हत्तु + अ = हत्तर 'दहाचा'

'मगलु' आणि *'मक्कलु'* या शब्दांच्या पुढे *'अ'* आल्यास पूर्व पदातील *'उ'*चा लोप होतो.

मगळु + अ = मगळ 'मुलीचा'

मक्कळु + अ = मक्कळ 'मुलांचा'

३.१.५ *'अ'*कारान्त पुरुषवाचक नामाचे स्वामित्ववाचक नाम करताना शेवटी *'न'* जोडावे.

मग + अ = मगन 'मुलाचा'

राम + अ = रामन 'रामाचा'

कमल + अ = कमलन 'कमलाचा'

अक्क + अ = अक्कन 'अक्काचा'

३.२ कन्नडमध्ये *'ओ'* हा शंका व्यक्त करणारा स्वर. शंका व्यक्त करताना याचा उपयोग करतात.

संजय गांधी हिरि मगनो किरि मगनो ?

अवनु निन्न अण्णनो तम्मनो ?

३.३ टीप : संबंधसूचक शब्दांचा या धड्यात उपयोग केलेला आहे.

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ भारतद ———— देहलि.

४.१.२ रामन ———— सीता.

४.१.३ लवकुश रामन ————.

४.१.४ राजीव गांधीय ———— फिरोज गांधी.

४.२ *कंसात दिलेल्या मराठी शब्दांऐवजी कन्नड शब्दांचे योग्य ते रूप वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.२.१ शालिनिय ———— रजनि. (मुलगी)

४.२.२ नन्न ———— राजेश. (मोठा मुलगा)

४.२.३ रविय ———— सविता. (बायको)

४.२.४ सुमन ———— रमा. (आई)

४.३ *कंसात दिलेल्या शब्दांचे योग्य रूप देऊन रिकाम्या जागा भरा.*

४.३.१ निम्म ———— हेसरु एनु. (मग)

४.३.२ शालिनिय ———— मने याऊदु? (स्नेहिते)

४.३.३ ———— अण्ण राजीव. (संजय)

४.३.४ ———— राजधानि देहलि. (भारत)

४.४ *कन्नडमध्ये अनुवाद करा.*

४.४.१ माझ्या आईचे नाव शारदा आहे.

४.४.२ तिचा नवरा कोण ?

४.४.३ अर्पिता माझी सर्वात लहान मुलगी आहे.

४.४.४ रामाराव माझ्या वडिलांचे वडील आहेत.

४.५ *खालील नमुन्याप्रमाणे शब्दांत बदल करून लिहा.*

४.५.१ इंदिरा गांधी - इंदिरा गांधिय

रजनि ————

रवि ————

नायि ————

कुर्चि ————

तंदे ————

कथे ————

४.५.२ भारत - भारतद

देश ————

पुस्तक ————

मर ————

४.५.३ मग - मगना

संजय ————

रमेश ————

कमल ————

४.५.४ नेहरु - नेहरुविन

रामु ————

नीलू ————

मगु ————

हसु ————

गुरु ————

४.६ तुमच्या कुटुंबियांबद्दल थोडक्यात माहिती द्या (कन्नड)

४.७ *खालील प्रश्नांची उत्तर द्या.*

४.७.१ निम्म मक्कळ हेसरु एनु ?

४.७.२ निम्म हेंडतिय गंडन हेसरु एनु ?

४.७.३ निम्म तंदे ताईय हेसरु एनु ?

५. शब्दसमूह :

मक्कळु	'मुले'
मगळु	'मुलगी'
हिरि मग	'सर्वात मोठा मुलगा'
राजधानि	'राजधानी'
हेंडति	'बायको'

पाठ ४

१. संवाद :

रामु :	श्रीरामपूर ओ़ळ्ळेय बडावणे़ना?	श्रीरामपूर हे चांगले उपनगर आहे का?
सुरेश :	अल्ल, अदु ओ़ळ्ळेय बडावणे़ अल्ल.	नाही, ते चांगले उपनगर नाही.
रामु :	ओ़ळ्ळेय बडावणे़ याऊदु?	चांगले उपनगर कोणते?
सुरेश :	बनशंकरी ओ़ळ्ळेय बडावणे़.	बनशंकरी हे चांगले उपनगर आहे.
रामु :	अदु हो़स बडावणे़नो, हळे़य बडावणे़नो?	ते नवीन उपनगर आहे का, जुने?
सुरेश :	अदु हळे़य बडावणे़ अल्ल. हो़स बडावणे़.	ते जुने उपनगर नसून नवे उपनगर आहे.
रामु :	अदेनु दो़ड्ड बडावणे़नो चिक्क बडावणे़नो?	ते मोठे उपनगर आहे का, लहान आहे?
सुरेश :	अदु दो़ड्ड बडावणे़.	ते मोठे उपनगर आहे.
रामु :	अदु एं़थ बडावणे़? श्रीमंतर बडावणे़नो, बडवर बडावणे़नो?	ते कसले उपनगर आहे? श्रीमंत लोकांचे उपनगर आहे का गरीबांचे?
सुरेश :	अदु तुम्बा श्रीमंतर बडावणे़नु अल्ल. तुम्बा बडवर बडावणे़नू अल्ल.	ते फार श्रीमंत लोकांचे उपनगरही नाही आणि फार गरीबांचे उपनगरही नाही.
रामु :	अदु तुम्बा दुरानो, हत्तिरानो?	ते फार लांब आहे का जवळ आहे?
सुरेश :	अदु तुम्बा दुरानू अल्ल. तुम्बा हत्तीरानू अल्ल.	ते फार लांबही नाही आणि जवळही नाही.

२. सराव पाठ :

२.१	मैसूर ओ़ळ्ळेय नगर.	म्हैसूर चांगले शहर आहे.
	रमेश ओ़ळ्ळेय हुडुग.	रमेश चांगला मुलगा आहे.
	मोहन ओ़ळ्ळेय अधिकारी.	मोहन चांगला अधिकारी आहे.
२.२	अदु के़ट्ट पुस्तक.	ते वाईट पुस्तक आहे.
	अवनु के़ट्ट हुडुग.	तो वाईट मुलगा आहे.
	अदु के़ट्ट ऊरु.	ते वाईट गाव आहे.
२.३	अदु एं़थ पे़न्नु?	ते पेन कसले आहे?
	अदु ओ़ळ्ळेय पे़न्नु.	ते पेन चांगले आहे.
	इदु एं़थ कादंबरी?	ही कादंबरी कसली आहे?
	इदु के़ट्ट कादंबरी.	ही कादंबरी वाईट आहे.
	अवळु एं़थ नटि?	ती नटी कशी आहे?
	अवळु के़ट्ट नटि.	ती नटी वाईट आहे.
	अवनू ओ़ळ्ळेय नट.	तो चांगला नट आहे.
२.४	अदु दो़ड्ड मने़.	ते घर मोठे आहे.
	बें़गळूरू दो़ड्ड पट्टण.	बेंगळूर मोठे शहर आहे.
	अवरू दो़ड्ड मनुष्य.	तो मोठा मनुष्य आहे.
२.५	अदु चिक्क अंगडी.	ते दुकान लहान आहे.
	इदु सण्ण कथे़.	ही कथा लहान आहे.
	अवळु सण्ण हें़गसु.	ती लहान बाई आहे/ (हलक्या दर्जाची(नीच) आहे.)
२.६	मैसूर अरमने़ तुंबा दो़ड्ड अरमने़.	म्हैसूरचा राजवाडा फारच मोठा राजवाडा आहे.
	अवरू बहळ ओ़ळ्ळेय अध्यापिका.	त्या फारच चांगल्या अध्यापिका आहेत.
	अदु तीरा के़ट्ट नायि.	तो फार वाईट कुत्रा आहे.
२.७	राम सुमित्रेय मगनो? कैकयीय मगनो?	राम सुमित्रेचा मुलगा की कैकयीचा मुलगा?
	राम सुमित्रेय मगनू अल्ल. कैकयीय मगनू अल्ल.	राम सुमित्रेचाही मुलगा नाही किंवा कैकयीचाही मुलगा नाही.
	अवनु कौसल्येय मग.	तो कौसल्येचा मुलगा आहे.
	अदु निन्न पे़न्नो, निन्न तम्मन पे़न्नो?	ते तुझे पेन आहे की तुझ्या लहान भावाचे पेन आहे?

अदु नन्न पेन्नू अल्ल,	ते माझेही पेन नाही.
नन्न तम्मन पेन्नू अल्ल.	किंवा माझ्या लहान भावाचेही पेन नाही.
नन्न तंगिय पेन्नु.	माझ्या लहान बहिणीचे पेन आहे.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ *ओळ्ळेय* ='चांगला' *केट्ट* ='वाईट' ही गुणवाचक विशेषणे आहेत. *दोड्ड* ='मोठा', *चिक्क, सण्ण* = 'लहान' ही संख्यावाचक विशेषणे आहेत. ती नेहमी नामाच्या आधी येतात. *'दोड्ड'* आणि *'सण्ण'* वस्तूंचा आकार दर्शवितात आणि माणसांचे गुण ही दाखवितात.

अदु दोड्ड मने.
अवनु दोड्ड मनुष्य.

३.२ टीप : *तुंबा, बहळ* आणि *तीरा* ही अधिकता (तीव्रतादर्शक) दर्शक विशेषणे आहेत. ती नेहमी विशेषणांच्या अगोदर येतात.

अवनु तुंबा ओळ्ळेय मनुष्य.

३.३ *'ऊ'* हा दोन पदांना जोडणारा (आणि या अर्थाचा) प्रत्यय आहे. *'अल्ल'* सह घेतल्यास जर हा प्रत्यय कर्त्याबरोबर 'हे ही नाही.... ते ही नाही?' असा अर्थ होतो.
अवनु रविय अण्णनू अल्ल, तम्मनू अल्ल.

३.४ *एंथ* ='कसला' हे प्रश्नार्थक गुणवाचक विशेषण आहे.

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*
४.१.१. अदु ———— सिनिमा.
४.१.२. ———— बेंगळूरू ———— पट्टण.
४.१.३. अवनु नन्न ———— अन्न.
४.१.४. अवळुनन्न नम्माना ———— मगळु.

४.२ *कंसात दिलेल्या मराठी शब्दांना पर्यायी कन्नड शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*
४.२.१. रेखा ———— ओळ्ळेय नटि. (फारच)
४.२.२. अदु ———— गडियार. (मोठा)
४.२.३. अदु तुम्बा दोड्ड ————. (शहर)

४.३ *खाली दिलेल्या शब्दांचा स्वतःच्या वाक्यात प्रयोग करा.*
४.३.१. मने

४.३.२. सोसे
४.३.३. दोड्ड
४.३.४. एंथ
४.३.५. सण्ण

४.४ *कन्नडमध्ये अनुवाद करा.*
४.४.१. ही एक फारच चांगली कादंबरी आहे.
४.४.२. ही कथा कोणाची आहे?
४.४.३. जयनगर हे चांगले उपनगर आहे.
४.४.४. हे एक मोठे शहर आहे.
४.४.५. हे एक चांगले मोठे घर आहे.

४.५ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*
४.५.१. कर्नाटकद राजधानि याऊदु?
४.५.२. निम्म दोड्ड मगन हेसरु एनु?
४.५.३. अदु निम्म हळेय मनेनो होस मनेनो?
४.५.४. निम्म बडावणेय हेसरु एनु?
४.५.५. निम्म बडावणे दोड्डदा?

५. शब्दसमूह :

एंथ	'कसला'
केट्ट	'वाईट'
खदीम कळ्ळरू	'हुषार चोर' (अ.व)
चिक्क	'लहान'
दोड्ड	'मोठा'
दूर	'लांब', 'दूर'
बडावणे	'उपनगर'
सण्ण	'लहान'
हत्तिर	'जवळ'
हळेय	'जुना'
होस	'नवीन'

५.१ *पूरक शब्दसमूह :*

अरमने	'राजवाडा'
नगर	'शहर'
नट	'अभिनेता'
नटि	'अभिनेत्री'
नायि	'कुत्रा'
पट्टण	'शहर'
मनुष्य	'माणूस'
हेंगसू	'बाई' (स्त्री)

पाठ ५

१. संवाद :

स्वामी :	निम्मदु बाडिगे मनेना?	तुमचे भाड्याचे घर आहे काय?
रंगा :	अल्ल. नन्नदु बाडिगे मने अल्ल. स्वंत मने.	नाही. माझे भाड्याचे घर नाही. ते माझे स्वतःचे घर आहे.
स्वामी :	मने होसदा?	घर नवीन आहे काय?
रंगा :	हौदु. होसदु.	होय. नवीन आहे.
स्वामी :	दोड्डदा?	मोठे आहे?
रंगा :	स्वल्प दोड्डदु.	थोडे मोठे आहे.
स्वामी :	मने एल्लि इदे ?	घर कोठे आहे ?
रंगा :	जयनगरदल्लि इदे.	जयनगरमध्ये आहे.
स्वामी :	अल्लि यावुदादरु बाडिगे मने इदेया?	तिथे कोठेतरी भाड्याचे घर आहे काय?
रंगा :	इल्ल. यावुदु इल्ल.	नाही. कोणतेही नाही.
स्वामी :	बेरे एल्लियाद्रु इदेया?	दुसरीकडे कोठे तरी आहे का?
रंगा :	राजाजिनगरदल्लि इदे.	राजाजीनगरमध्ये आहे.
स्वामी :	राजाजिनगर दूर.	राजाजीनगर दूर आहे.
	बनशंकरी हत्तिर.	बनशंकरी जवळ आहे.
	अल्लि यावुदू इल्वा?	तिथे कोठे नाही का?
रंगा :	इल्ल.	नाही.
स्वामी :	राजाजि नगरद मने यारदु?	राजाजीनगरमधील घर कोणाचे आहे?
रंगा :	नन्न स्नेहितनदु.	माझ्या मित्राचे.
स्वामी :	एल्लि इदे?	ते कोठे आहे ?
रंगा :	नवरंग थिएटर हत्तिर इदे.	नवरंग थिएटरजवळ आहे.

स्वामी :	गुरुतु एनाद्रू इदेया?	ओळखण्यासाठी एखादी खूण आहे का?
रंगा :	मने मुंदे नवरंग थिएटर इदे.	घरासमोर नवरंग थिएटर आहे.
	हिंदे ओंदु अंगडि इदे. मनेय एड पक्कदल्लि बल पक्कदल्लि तेंगिन मर इदे.	पाठीमागे एक दुकान आहे. घराच्या डाव्या बाजूला आणि उजव्या बाजूला नारळाची झाडे आहेत.
स्वामी :	आ मने दोड्डदा?	ते घर मोठे आहे काय? (का?)
रंगा :	हौदु. सुमारू दोड्डदु.	होय साधारण मोठे आहे.
स्वामी :	निम्म स्नेहित एंथवरू?	तुमचा मित्र कसा आहे ?
रंगा :	अवनु तुंबा ओळ्ळेयवनु.	तो फारच चांगला माणूस आहे.

२. सराव पाठ :

२.१	आ मने नन्नदु.	ते घर माझे आहे.
	ई पुस्तक अवनदु.	हे पुस्तक त्याचे आहे.
	होस कारू इवरदु.	नवीन कार यांची आहे.
२.२	आ हुडुगि नन्नवळु.	ती मुलगी माझी आहे.
	ई हुडुग नन्नवनु.	हा मुलगा माझा आहे.
२.३	नन्न शर्टु होसदु.	माझा शर्ट नवीन आहे.
	अवळ सीरे हळेयदु.	तिची साडी जुनी आहे.
	अवर कॉलेजु दोड्डदु.	त्यांचे कॉलेज मोठे आहे.
	अवन रुमु चिक्कदु.	त्याची खोली लहान आहे.
२.४	निम्म चप्पलि होसदा?	तुमच्या चप्पला नवीन आहेत काय ?
	आ सिनिमा हळेयदा?	तो सिनेमा जुना आहे का ?
	ई सायकल्लु ओळ्ळेयदा?	ही सायकल चांगली आहे का ?
२.५	मने जयनगरदल्लि इदे.	घर जयनगरमध्ये आहे.
	नायि मनेयल्लि इदे.	घरात कुत्रा आहे.
	आने काडिनल्लि इदे.	हत्ती जंगलात आहे.
	बस्सिनल्लि जागे इदे.	बसमध्ये जागा आहे.
	कर्नाटकदल्लि चिन्नद गणि इदे.	कर्नाटकात सोन्याची खाण आहे.
२.६	निम्म कालेजु एल्लि इदे ?	तुमचे कॉलेज कोठे आहे ?
	अवर हॉस्टेल एल्लि इदे ?	त्यांचे हॉस्टेल कोठे आहे?
	गणेशन अंगडि एल्लि इदे ?	गणेशचे दुकान कोठे आहे ?
२.७	पुस्तक अल्लि इदे.	पुस्तक तेथे आहे.
	सिगरेट इल्लि इदे.	सिगारेट इथे आहे.

२.८	अवर हत्तिर बेंकिपट्टण इदे.	त्यांच्या जवळ काड्याची पेटी आहे.
	अवर मने मुंदे आस्पत्रे इदे.	त्यांच्या घरासमोर इस्पितळ आहे.
२.९	मेजिन मेले पुस्तक इदे.	टेबलावर पुस्तक आहे.
	मंचद केळगे पेट्टिगे इदे.	खाटेखाली पेटी आहे.
२.१०	आ पुस्तक नन्न स्नेहितनदु.	ते पुस्तक माझ्या मित्राचे आहे.
	ई सीरे सीतेयदु.	ही साडी सीतेची आहे.
	ई होस शर्टु रामनदु.	हा नवीन शर्ट रामाचा आहे.
२.११	अल्लि यावुदाद्रु बाडिगे मने इदेया?	तेथे कोठेतरी भाड्याचे घर आहे का?
	निम्म हत्तिर यावुदाद्रु कथे पुस्तक इदेया ?	तुमच्याकडे कोणते तरी कथेचं पुस्तक आहे का?
	इल्लि एलियाद्रु अंगडि इदेया?	येथे कोठेतरी दुकान आहे का?
२.१२	कन्नड अध्यापकि एंथवरू?	कन्नड शिक्षिका कशा आहेत?
	आ हुडुग एंथवनु?	तो मुलगा कसा आहे?
	निन्न स्नेहिते कमला एंथवळु?	तुझी मैत्रिण कमला कशी आहे?
२.१२	कन्नड अध्यापकि ओळ्ळेयवरु.	कन्नड शिक्षिका चांगल्या आहेत.
	आ हुडुग केट्टवनु.	तो मुलगा वाईट आहे.
	नन्न स्नेहिते कमला ओळ्ळेयवळु.	माझी मैत्रिण कमला चांगली आहे.

३. शिकवणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ *कन्नडमधील नामवाचक आख्यातरूपी पदे.*

आख्यातरूपी नामे : स्वामित्ववाचक नामपदांना *'अदु', 'अवु'* ही तृतीय पुरुषी नपुंसकलिंगी सर्वनामे जोडून त्यांची आख्यातरूपे तयार केली जातात.

रामन + अदु = रामनदु

रामन + अवु = रामनवु

येथे पूर्व पदातील 'अ' चा लोप होतो.

३.१.२ *आख्यातरूपी सर्वनामे :* स्वामित्ववाचक सर्वनामांना तृतीय पुरूष सर्वनामे जोडून ही रूपे बनवितात.

नन्न + अवनु = नन्नवनु

नन्न + अवळु = नन्नवळु

नन्न + अवरु = नन्नवरु

नन्न + अदु = नन्नदु

नन्न + अवु = नन्नवु

अदर + अदु = अदरदु

इदर + अदु = इदरदु

३.१.३ *गुणवाचक आख्यातरूपी पदे :* विशेषणांना तृतीय पुरुषी सर्वनामे जोडून ही रूपे बनवितात.

दोड्ड + अवनु = दोड्डवनु
चिक्क + अवळु = चिक्कवळु
ओळ्ळेय + अवरु = ओळ्ळेयवरु
केट्ट + अदु = केट्टदु
केट्ट + अवु = केट्टवु

तरी देखील काही प्रसंगी ही आख्यातरूपे वाक्यांत कर्त्याच्या स्थानी वापरली जातात. (जसे *'नन्नदु हळ्ळेय मने'.*)

पुरुषवाचक स्वामित्व दर्शकनामे फारच कमी संदर्भात वापरली जातात. परंतु नपुंसकलिंगी नामे नेहमीच स्वामित्व दर्शविण्यासाठी वापरली जातात. जेव्हा आख्यातरूपी रचनेचा प्रयोग करतात तेव्हा दर्शक विशेषणे वापरली जातात. खालील वाक्य पहा.

इवळु नन्न मगळु .	'ही माझी मुलगी आहे'.
ई मगु नन्नदु.	'हे मूल माझे आहे'.
इदु नन्न मने.	'हे माझे घर आहे'.
ई मने नन्नदु.	'हे घर माझे आहे'.

३.२ *आख्यात रुपी रचनेला प्रश्नार्थक 'आ' प्रत्यय जोडताना पूर्वपदातील अंत्य 'उ' चा लोप होतो.*

होसदु + आ = होसदा?

३.३ *'अल्लि' हा सप्तमीचा विभक्ती प्रत्यय आहे, जो स्थान दर्शविते.*

मने + अल्लि = मनेयल्लि	'घरात'
बेंगळूरु + अल्लि = बेंगळूरिनल्लि	'बेंगळूरमध्ये'

निरनिराळ्या नामपदांना जोडताना स्वामित्ववाचक रूपात वरील प्रमाणेच बदल होतो. (पाठ नं. ३ पहा)

३.४ *उत्तर स्थान निर्देशित करणारी पदरूपे :*

मुंदे	'पुढे/समोर'
हिंदे	'मागे'
बल पक्क	'उजवीकडे'
एड पक्क	'डावीकडे'
मेले	'वर'
केळगे	'खाली'

ही देखील स्थानदर्शके आहेत. ही स्थानदर्शके नेहमी नामाच्या पुढेच येतात.

मनेय मुंदे	'घरापुढे' 'घरासमोर'
मेजिन मेले	'टेबलावर'

३.५ *'आदरू'* हे पद पुढील पदांना जोडताना होणारा बदल लक्षात घ्या.

एल्लि	'कोठे'
यारु	'कोण'
एनु	'काय'
याके	'का'
हेगे	'कसे'

यांना *आद्रु (आदरू)* जोडून खालील रचना तयार होतात.

एल्लियाद्रु	'कोठेतरी/कोठेही'
याराद्रू	'कोणीतरी'
एनाद्रू	'काहीतरी'
याकाद्रू	'का तरी'
हेगाद्रू	'कसेतरी'

३.६ *'इदे'* म्हणजे 'असणे'या अर्थाचे पद नपुंसकलिंगी नामपदाचे अस्तित्व दर्शविते. याचे नकारार्थी रूप म्हणजे *'इल्ल'.*

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य ते शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ आ किटकि ————.
४.१.२ निम्म मने ———— इदे?
४.१.३ निम्म शालेय ———— एनु?
४.१.४ नन्न ———— कन्नडि इदे.

४.२ *कंसातील मराठी शब्दांचे पर्यायी कन्नड शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.२.१ अवर मनेय ———— चित्रमंदिर इदे. (मागे)
४.२.२ इदु ———— मने. (भाड्याचे)
४.२.३ इवळु नन्न ———— मगळु. (स्वतःची)
४.२.४ मने ———— इदे. (थोडे दूर)

४.३ *कंसात दिलेल्या शब्दांचे योग्य रूप योजून रिकाम्या जागा भरा.*

४.३.१ अवर मने ———— इदे. (सरस्वती पूर)
४.३.२ निम्म ऊरू ———— ? (दोड्ड)
४.३.३ ई शरटु नन्न ————. (स्नेहित)
४.३.४ नम्म मने ———— अंगडि इदे. (पक्क)

४.४ *खाली दिलेल्या नमुन्याप्रमाणे बदल करून लिहा.*

४.४.१ नमुना : चिक्क - चिक्कदु

बदल : ओ़ळ्ळेय ————
केट्ट ————
होस ————
हळेय ————
याव ————

४.४.२ नमुना : नीवु - निम्मदु

बदल : नानु ————
अवनु ————
अवरु ————
अदु ————

४.४.३ नमुना : स्नेहित - स्नेहितनदु

बदल : कमल ————
रामा ————
अण्णा ————
अक्का ————

४.४.४ नमुना : रवि - रवियदु

बदल : ताई ————
मने ————
नायि ————
रजनि ————

४.४.५ नमुना : जयनगर - जयनगरदल्लि

बदल : पुस्तक ————
मने ————
जालहळ्ळी ————
ऊरु ————

४.४.६ नमुना : रामु - रामुविनदु

बदल : वीणु ————
हसु ————
मगु ————
गुरु ————

४.५ *नमुन्याप्रमाणे बदल करा.*

नमुना : T : अदु दोड्ड मने
S : आ मने दोड्डदु

बदल :

४.५.१ अदु चिक्क पुस्तक.
४.५.२ इदु होस स्थळ.
४.५.३ अदु हळेय ऊरू.
४.५.४ अदु नन्न तंगिय मने.
४.५.५ अदु आ हसुविन करू.
४.५.६ अदु एंथ मने?

४.६ *कन्नडमध्ये अनुवाद करा.*

४.६.१ म्हैसूर एक मोठे शहर आहे.
४.६.२ माझ्या घरामागे एक दुकान आहे.
४.६.३ ते पुस्तक कमलचे आहे.
४.६.४ माझे वडील माझ्या गावी आहेत.
४.६.५ तुझा कुत्रा कोठे आहे ?

४.७ *खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*

४.७.१ निम्म मने एल्लिदे ?
४.७.२ निम्मदु स्वंत मनेनो बाडिगे मनेनो ?
४.७.३ निम्म मने गुरुतु एनु ?

५. शब्दसमूह :

एड पक्क	'डावी बाजू'
एल्लि	'कोठे'
गुरुतु	'खूण/जागेची खूण'
तेंगिन मर	'नारळाचे झाड'
दूर	'दूर/लांब'
बल पक्क	'उजवी बाजू'
बाडिगे	'भाडे'
मने	'घर'
मुंदे	'पुढे/च्यापुढे'
स्वंत	'स्वतःचे'
स्वल्प	'थोडेसे'
हत्तिर	'जवळ'
हिंदे	'मागे'

५.१ *पूरक शब्दसमूह :*

आने	'हत्ती'
काडु	'जंगल'
कालेजू	'कॉलेज'
गणि	'खाण'
चप्पलि	'चप्पल'
चिन्न	'सोने'
जाग	'जागा'
पेट्टिगे	'पेटी'
बेंकि पट्टण	'काड्याची पेटी'
रुमु	'खोली'
सैकलू	'सायकल'
सीरे	'साडी'
शर्टु	'शर्ट'

पाठ ६

१. संवाद :

शिवाः	ओंदु किलो बदनेकायिगे एष्टु बेले ?	एक किलो वांग्याची किंमत किती?
भाजिवालाः	ओंदु किलो बदनेकायिगे एंटुवरे रुपायि.	एक किलो वांग्याला साडे आठ रुपये पडतात.
शिवाः	निम्म अंगडियल्लि बेले जास्ति.	तुमच्या दुकानात किंमत जास्त आहे.
भा.वा.	इल्ला सार. ईग हब्बद सिजन्नु.	नाही सर. हे सणाचे दिवस आहेत.
	एल्ला तरकारि बेलेनू जास्ति.	सर्वच भाज्यांचे भाव जास्त आहेत.
शिवाः	अर्धा केजि टोम्याटो हण्णिगे एष्टु?	अर्धा किलो टोमॅटोला किती ?
भा.वा.:	हतु कालु रुपायि.	सव्वा दहा रुपये.
शिवा :	टोम्याटो बेले अष्टु जास्तिना?	टोमॅटोचा भाव इतका जास्ती आहे काय?
भा.वा.	हौदू सार. मार्केट्टिनल्लि टोम्याटो हण्णे इल्ला.	होय सर. बाजारात टोमॅटोच नाहीत.
शिवा :	आ कुम्बळकायिगे एष्टु?	त्या भोपळ्याला किती?
भा.वा :	दोड्डदक्को चिक्कदक्को?	मोठ्या की लहान ?
शिवा :	दोड्डदक्के एष्टु चिक्कदक्के एष्टु?	मोठ्याला किती, लहानला किती?
भा.वा.:	दोड्डदक्के एलु रुपायि. चिक्कदक्के नाल्कु रुपायि.	मोठ्याला सात रुपये. लहानाला चार रुपये.
शिवाः	दोड्डु कडमे इल्वा?	मोठ्याला कमी नाही का?
भा.वा.	इल्ला सार. एल्ला ताजा मालु. ओंदे बेले.	नाही सर. सगळा ताजा माल आहे. एकच भाव.
शिवा :	कोळि मोट्टेगे एष्टु रुपायि?	कोंबडीच्या अंड्याला किती?
भा.वा.:	कोळि मोट्टेगे ओंदु रुपायि एप्पत्तु पैसे.	कोंबडीच्या अंड्याला एक रुपया सत्तर पैसे.

शिवा :	कोत्तबंरि सोप्पु?	कोथिंबीर?
भा.वा.:	ओंदु कंटेगे ऐवत्तु पैसे.	एका पेंढीला पन्नास पैसे.

१.१ *संवाद :*

पोस्ट मास्तर :	निमगे एनु बेकु सार?	तुम्हाला काय पाहिजे सर?
शंकर :	ननगे ऐदु इनलॅण्ड लेटर बेकु.	मला पाच आंतर्देशीय पत्रे पाहिजेत.
	ओंदु इनलॅण्ड लेटरगे एष्टु?	एका आंतर्देशीय पत्राला किती?
पो. मा. :	ओंदक्के एरडु रुपायि.	एकाला दोन रुपये.
	आमेले एनु बेकु सार?	आणखी काय हवे आहे सर?
शंकर :	एनवलप इदेया?	एनवलप आहे का?
पो. मा. :	इल्ला सार. एनवलप	नाही सर. एनवलपचा स्टॉक नाही.
	स्टाक इल्ल. स्टॅम्प इदे.	तिकीट आहे.
शंकर :	मूरु रुपायिदरु आरु स्टॅम्प	तीन रुपयेवाली सहा तिकिटे पाहिजेत.
	बेकु. हत्तु पैसेदु एळु स्टॅम्प बेकु.	दहा पैशांची सात तिकिटे पाहिजेत.
पो. मा. :	इन्नेनु बेकु सार?	आणखी काय पाहिजे, सर?
शंकर :	हन्नेरडु कार्ड बेकु.	बारा कार्ड पाहिजेत.
पो. मा. :	इन्नेनु बेडवा?	आणखी काही नको काय?
शंकर :	बेड.	नको.
पो. मा. :	यारिगे सार इष्टोंदु कार्ड?	एवढी कार्डे कोणासाठी सर?
शंकर :	नाल्कु नन्न स्नेहितनिगे,	चार माझ्या मित्राला,
	ऐदु नन्न तंगि कमलानिगे,	पाच माझी लहान बहीण कमलला,
	मुरु ननगे.	तीन मला.

२. सराव पाठ :

२.१	निम्म मनेगे बाडिगे एष्टु?	तुमच्या घराला भाडे किती?
	बेंगळुरिगे बस् चार्जु एष्टु?	बेंगळूरला बस् भाडे किती?
२.२	ओंदु किलो हुरळिकायिगे एंटु रुपायि.	एक किलो पावट्याना आठ रुपये.
	आ पुस्तकक्के इप्पत्तु रुपायि.	त्या पुस्तकाला वीस रुपये.
	तेंगिनकायि एरडक्के हन्नेरडु रुपायि.	दोन नारळांना बारा रुपये.
२.३	अवनिगे एनु बेकु?	त्याला काय पाहिजे?
	ननगे ओंदु चपाति बेकु.	मला एक चपाती पाहिजे.
	निनगे एष्टु दोसे बेकु?	तुला किती दोसे पाहिजेत?
	अवरिगे हन्नोंदु रुपायि बेकु.	त्यांना अकरा रुपये पाहिजेत.
	अवळिगे एनु बेड.	तिला काहीही नको.

२.४	सीतेगे आ सीरे बेडवा?	सीतेला ती साडी नको का ?
	रजनिगे हत्तु रुपायि बेका?	रजनीला दहा रुपये पाहिजेत का?
	रामनिगे हत्तु रुपायि बेकु.	रामाला वीस रुपये पाहिजेत.
	आ कालेजिगे ओळ्ळेय हेसरु इदे.	त्या कॉलेजचे नाव चांगले आहे.
	निम्म ऊरिगे एष्टु मैलि?	तुमचे गाव किती मैल दूर आहे?

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

– *(इ) गे*, – *'अगे'* आणि – *'अक्के'* ही चतुर्थी विभक्तीची प्रत्यये आहेत. चतुर्थीचे कार्य दिशा, उपभोक्ता, ग्रहणकर्ता काही संदर्भात वस्तू किंवा गुण यांचा स्वामी हे दर्शविणे आहे.

३.१ चतुर्थी विभक्तीचा उपयोग खालील प्रमाणे होतो.

३.१.१ – *(इ) गे*

३.१.१.१ – *'उ'* ने शेवट झालेली नपुसंकलिंगी नामे – *'अ'* ने शेवट झालेली पुरुषवाचक नामे आणि तृतीय पु. वा. सर्वनामे चतुर्थी विभक्तीला *'इगे'* प्रत्यय घेतात.

कालेजु + इगे = कालेजिगे	'कॉलेजला'
ऊरु + इगे = ऊरिगे	'गावाला'
बस्सु + इगे = बस्सिगे	'बस्ला'
राम + इगे = रामनिगे	'रामाला'
तम्म + इगे = तम्मनिगे	'लहान भावाला'
सरस + इगे = सरसनिगे	'सरसाला'
अवनु + इगे = अवनिगे	'त्याला'
अवळु + इगे = अवळिगे	'तिला'
अवरु + इगे = अवरिगे	'त्यांना'

३.१.१.२ – *'इ'* आणि – *'ए'* ने शेवट झालेली सर्व प्रकारातील नामे चतुर्थीला – *'गे'* घेतात.

सुमति + गे = सुमतिगे	'सुमतीला'
राधे + गे = राधेगे	'राधेला'
मने + गे = मनेगे	'घराला'
नायि + गे = नायिगे	'कुत्र्याला'
तरकारि + गे = तरकारिगे	'भाजीला'

३.१.२ प्रथम आणि द्वितीय पुरुषी सर्वनामे – *'अगे'* घेऊन चतुर्थी विभक्ती रुपे बनतात.

नानु + अगे = ननगे	'मला'
नावु + अगे = नमगे	'आम्हाला'

नीनु + अगे = निनगे 'तुला'
नीवु + अगे = निमगे 'तुम्हाला'

३.१.३ – *'अ'* ने अंत झालेली नपुंसकलिंगी नामे, तृतीय पुरुषी नपुंसकलिंगी नामे आणि संख्यावाचके – *'अक्के'* घेऊन चतुर्थी विभक्ती रूपे बनतात.

मर + अक्के = मरक्के 'झाडाला'
कागद + अक्के = कागदक्के 'कागदाला'
अदु + अक्के = अदक्के 'त्याला' (नपुंसकलिंगी)
ओंदु + अक्के = ओंदक्के 'एकाला'
नूरू + अक्के = नूरक्के 'शंभराला'

३.२ *संख्यांची ओळख :*

ओंद	'एक'	आरु	'सहा'
एरडु	'दोन'	एळु	'सात'
मूरू	'तीन'	एंटु	'आठ'
नाल्कु	'चार'	ओंबत्तु	'नऊ'
ऐदु	'पाच'	हत्तु	'दहा'

हे मूलभूत अंक आहेत.

अधिक व गुणाकारक रूपाने यांची पुढील रूपे तयार होतात.

हत्तु + ओंदु = हन्नोंदु 'अकरा'
हत्तु + एरडु = हन्नेरडु 'बारा'
हत्तु + मूरु = हदिमूरू 'तेरा'
हत्तु + नाल्कु = हदिनाल्कु 'चौदा'
हत्तु + ऐदु = हदिनैदु 'पंधरा'
हत्तु + आरु = हदिनारू 'सोळा'
हत्तु + एळु = हदिनेळु 'सतरा'
हत्तु + एंटु = हदिनेंटु 'आठरा'
हत्तु + ओंबत्तु = हत्तोंबत्तु 'एकोणीस'
हत्तु + हत्तु = इप्पत्तु 'वीस'

टीप : मराठी प्रमाणेच अकरा ते अठरा या संख्या काहीशा अनियमित आहेत. वीस पुढील अंक दहाच्या गुणोत्तरास मूलभूत अंक जोडून बनविले जातात.

इप्पत्तु + ओंदु = इप्पत्तोंदु 'एकवीस'
इप्पत्तु + एरडु = इप्पत्तेरडु 'बावीस'

प्रत्येक दहाच्या गुणोत्तरात मूलभूत अंक प्रथम जोडून त्या त्या दहाचे गुणोत्तर तयार केले जाते.

मुरु × हत्तु = मुवत्तु 'तीस'
नाल्कु × हत्तु = नलवत्तु 'चाळीस'
ऐदु × हत्तु =ऐवत्तु 'पन्नास'
आरु × हत्तु = अरवत्तु 'साठ'
एळु × हत्तु = एप्पत्तु 'सत्तर'
एंटु × हत्तु = एंभत्तु 'ऐंशी'
ओंबत्तु × हत्तु = तोंबत्तु 'नव्वद'
हत्तु × हत्तु = नूरू 'शंभर'

शंभरनंतरचे अंक पण वरील प्रमाणेच मिळतात.

नूरा ओंदु 'एकशे एक'
नूरा हत्तु 'एकशे दहा'

पहिल्या संख्यावाचकाला स्वामित्ववाचक – *'अ'* जोडतात. खालील उदाहरणे पहा.

ऐदु नूरा हत्तु 'पाचशे दहा'
ओंदुसाविरद एरडु 'एक हजार दोन'

३.३ *'बेकु'* = 'पाहिजे' आणि त्याचे अनुरूप नकारार्थी रूप *'बेड'* = 'नको' यांची ओळख. *'बेकु'* = 'हवे' *'बेड'* = 'नको' याचा उपयोग कर्त्याच्या चतुर्थी विभक्ती बरोबर केला पाहिजे.

ननगे काफी बेकु. 'मला कॉफी पाहिजे.'
राजूगे नीरू बेड. 'राजूला पाणी नको.'

३.४ *'एष्टु'* = 'किती' हा परिणामवाचक प्रश्नार्थक शब्द. (विशेषण किंवा सर्वनाम) याचा उपयोग संख्यावाचक आणि परिणामवाचक या दोन्ही प्रकारे होतो.

४. अभ्यास :

४.१ योग्य शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.

४.१.१ निम्म अंगडियल्लि सवतेकायि ————?

४.१.२ अवळिगे इन्नेनु ————.

४.१.३ सरुजन वयस्सु ————?

४.१.४ ———— ओंदु कन्टेगे ऐवत्तु पैसे.

४.२ *कंसामध्ये दिलेल्या मराठी शब्दांचे कन्नड पर्यायी शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.२.१ ननगे ओंदु किलो ———— बेकु. (वांगी)

४.२.२ एल्ला सामानिगू ———— जास्ति. (किंमत)
४.२.३ ———— ओंदक्के ओंदु रुपायि ऐवत्तु पैसे. (अंडे)
४.२.४ अवरिगे इडलि सांबार ————. (नको होते)

४.३ *कंसामध्ये दिलेल्या शब्दांचे योग्य रूप वापरून रिकाम्या जागा भरा.*
४.३.१ ———— एनु बेकु? (नीवू)
४.३.२ दोड्ड ———— एष्टु? (कुंबळकायि)
४.३.३ आरु स्टॅम्प बेकु. (एरडु रूपायि)
४.३.४ सवतेकायि ———— ? (इल्ल)

४.४ *नमुन्याप्रमाणे बदल करा.*
४.४.१ नमुना : बेंडीकायि — बेंडीकायिगे
मालिनी ————
रवि ————
नादिनि ————
सीते ————
मने ————
अत्ते ————
सवतेकायि ————
४.४.२ नमुना : बाळे हण्णु — बाळे हण्णिगे
कोत्तंबरि सोप्पु ————
कालु ————
मगळु ————
अवनु ————
अवळु ————
अवरु ————
४.४.३ नमुना : चिक्कदु — चिक्कदक्के
दोड्डदु ————
ओंदु ————
एरडु ————
आरु ————
नारु ————
अदु ————
४.४.४ नमुना : नानु — ननगे

नीनु ————
नीवु ————
४.४.५ नमुना : राजू — राजुविगे
रामू ————
हसु ————
गुरु ————
सरयू ————
करू ————
४.४.६ नमुना : कमला — कमलानिगे
अशोक ————
विनुता ————
मग ————
भाव ————

४.५ *कन्नडमध्ये भाषांतर करा.*
मला एक कप कॉफी पाहिजे.
तुझ्या घराला (चे) भाडे किती आहे ?
अनिताला वांगी नकोत.
तुला आणखी काय पाहिजे ?
मोठ्या भोपळ्याला किती ?

४.६ *खालील शब्दांचा तुमच्या वाक्यात प्रयोग करा.*

ऐदु	जास्ति
कडिमे	आमेले

४.७ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*
निमगे एनु बेकु ?
सवितन सीरेगे एष्टु रुपायि?
निम्म मगळिगे हब्बक्के होस लंग बेडवा ?
निमगे संबळ एष्टु ?

५. शब्दसमूह :

आमेले	'नंतर' (त्यानंतर)
इन्नेनु	'आणखी काय'
एष्टु	'किती'
कडमे	'कमी'
कन्टे	'पेंढी'

कोत्तम्बरि सोप्पु	'कोथिंबीर'
कोळीमोट्टे	'कोंबडीचे अंडे'
कुंबळकायि	'भोपळा'
जास्ति	'अधिक, जास्ती'
टोम्याटो	'टोमॅटो'
तरकारि	'भाजी'
ताजा मालु	'ताजा माल'
बदनेकायि	'वांगी'
बेले	'किंमत'
हब्ब	'सण'

५.१ *पूरक शब्दसमूह :*

कालु	'पाय'
बाळेहण्णु	'केळ'
बेंडिकायि	'भेंडी'
वयस्सु	'वय'
सामानु	'सामान'
सवतेकायि	'काकडी'
हुरळिकायि	'पावटे'

पाठ ७

१. संवाद :

कमला :	इवत्तु एष्टने तारिकु?	आज किती तारीख आहे?
शीला :	इवत्तु हन्नोंदने तारिकु.	आज अकरा तारीख आहे.
कमला :	नाळे हन्नेरडने तारिकु.	उद्या बारा तारीख.
	मंगळवार नमगे रजा.	मंगळवारी आम्हाला सुट्टी आहे.
शीला :	याके?	का ?
कमला :	नाळे नम्म कालेजिन वार्षिकोत्सव.	उद्या आमच्या कॉलेजचा वार्षिकोत्सव आहे.
शीला :	मुख्य अतिथी यारु?	प्रमुख पाहुणे कोण आहेत?
कमला :	मुख्य अतिथी डॉ. सर्वज्ञ.	डॉ. सर्वज्ञ प्रमुख पाहुणे आहेत.
शीला :	निम्म कॉलेजु दोड्ड कॉलेजा?	तुमचे कॉलेज मोठे आहे (का)?
कमला :	हौदु. तुंबा दोड्ड कालेजु.	होय. खूप मोठे कॉलेज आहे.
शीला :	विद्यार्थिगळ संख्ये एष्टु?	विद्यार्थ्यांची संख्या किती?
कमला :	विद्यार्थिगळ संख्ये ओंदु साविरद इन्नूरू.	विद्यार्थ्यांची संख्या एक हजार दोनशे आहे.
शीला :	विद्यार्थिगळू एष्टु जन?	विद्यार्थी किती आहेत?
	विद्यार्थिनियरू एष्टु जन?	विद्यार्थिनी किती आहेत?
कमला :	विद्यार्थीगळू एन्टनुरू.	विद्यार्थी आठशे आहेत.
	विद्यार्थिनियरु नानूरु.	विद्यार्थिनी चारशे आहेत.
शीला :	अध्यापकरु एष्टु जन?	प्राध्यापक किती आहेत?
कमला :	नावु अध्यापकरू अरवत्तुजन.	आम्ही साठजण प्राध्यापक आहोत.
शीलाः	अध्यापकियरु?	प्राध्यापिका?
कमला :	अवरु हत्तु जन.	त्या दहा आहेत.

शीला :	निम्म कालेजिनल्ली एष्टु रुमुगळू इवे?	तुमच्या कॉलेजमध्ये किती खोल्या आहेत?
कमला :	इप्पत्तैदु रुमुगळु इवे.	पंचवीस खोल्या आहेत.

१.१ *संवाद :*

रवी :	निमगे एष्टु जन मक्कळु ?	तुम्हाला किती मुले आहेत ?
रंगा :	नाल्कु जन.	चारजण.
रवी :	हेण्णु मक्कळु एष्टु जन?	मुली किती ?
	गंडु मक्कळु एष्टु जन?	मुलगे किती?
रंगा :	गंडु मक्कळु मुवरु.	मुलगे तीन.
	हेण्णु मगळु ओब्बळु.	मुलगी एक.
रवी :	गंडु मक्कळु एष्टने क्लासु ?	मुले कोणत्या वर्गात आहेत ?
रंगा :	मोदलनेयवनु बी. ए. मोदलने वर्ष. इब्बरु हायस्कूलू. मगळु हैस्कूलु कोने वर्ष.	पहिला बी.ए.च्या पहिल्या वर्षाला. दोघे हायस्कूलमध्ये आहेत. मुलगी हायस्कूलच्या शेवटच्या वर्षाला आहे.

२. सराव पाठ :

२.१	इवत्तु सोमवार.	आज सोमवार आहे.
	इवत्तु इप्पत्तोंदनेय तारिकु	आज एकवीस तारीख आहे.
	नाळे मंगळवार.	उद्या मंगळवार आहे.
	नाळे इप्पत्तेरडनेय तारिकु.	उद्या बावीस तारीख आहे.
	निन्ने भानुवार.	काल रविवार होता.
	निन्ने हत्तोंबत्तनेय तारिकु.	काल एकोणीस तारीख होती.
	नाडिद्दु बुधवार .	परवा बुधवार आहे.
	नाडिद्दु इप्पत्तमूरनेय तारिकु.	परवा तेवीस तारीख आहे.
	मोन्ने शनिवार.	परवा शनिवार होता. (दोन दिवसापूर्वी)
	मोन्ने हदिनेंटनेय तारिकु.	परवा अठरा तारीख होती. (दोन दिवसापूर्वी अठरा तारीख होती)
	आचे नाडिद्दु गुरुवार.	तेरवा गुरुवार आहे.
	आचे नाडिद्दु इप्पत्तनाल्कनेय तारिकु.	तेरवा चोवीस तारीख आहे.
	आचे मोन्ने शुक्रवार.	तेरवा शुक्रवार होता. (तीन दिवसापूर्वी शुक्रवार होता.)
	आचे मोन्ने हदिनेळनेय तारिकु	तेरवा सतरा तारीख होती.

२.२	श्रीराम दशरथन मोदलने मग	श्रीराम दशरथाचा पहिला मुलगा.
	लक्ष्मण मूरनेय मग.	लक्ष्मण तिसरा मुलगा होता.
	भरत एरडनेय मग.	भरत दुसरा मुलगा होता.
२.३	इवत्तु एष्टनेय तारिकु?	आज किती तारीख आहे?
	निम्म मगळु एष्टनेय क्लासू?	तुमची मुलगी कोणत्या वर्गात आहे?
	राजीव गांधी इंदिरा गांधीय एष्टनेय मग.	राजीव गांधी इंदिरा गांधींचा कितवा मुलगा?
२.४	अदु ओंदु पुस्तक.	ते एक पुस्तक आहे.
	अवु एरडु पुस्तकगळु.	ती दोन पुस्तके आहेत.
	इवु नाल्कु पेन्नुगळु.	हे चार पेन आहेत.
	ई ऐदु नायिगळु नम्मवु.	ही पाच कुत्री आमची आहेत.
२.५	अवनु ओब्ब हुडुग.	तो एक मुलगा आहे.
	नावु इब्बरु विद्यार्थिगळू.	आम्ही दोघे विद्यार्थी आहोत.
	नम्म मनेयल्लि एरडु बेक्कुगळु इवे.	आमच्या घरात दोन मांजरे आहेत.
	अवरु मूवरू कन्नड विद्यार्थिनियरु.	त्या तिघी कन्नड विद्यार्थिनी आहेत.
	इवरु नाल्कु जन नन्न तम्मंदिरु.	हे चौघे माझे लहान भाऊ आहेत.
	पांडवरू ऐवरु.	पांडव पाच होते.
	द्रौपदिय गंडंदिरु ऐदु जन.	द्रौपदीला पाच नवरे होते.
	अवरु इब्बरु नम्म आळुगळु.	ते दोघे आमचे गडी आहेत.
२.६	ईग हत्तु गंटे.	आता दहा वाजले आहेत.
	हन्नेरडु गंटेगे हदिनैदु निमिष इदे.	बारा वाजायला पंधरा मिनिटे आहेत.
	ईग एरडुवरे गंटे.	आता अडीच वाजले आहेत.
	हन्नोंदु मुक्कालु गंटेगे क्लासु इदे.	पावणे बाराला क्लास आहे.
	निनगे ओंबत्तु कालु गंटेगे काफी बेका?	तुला सव्वा नऊ वाजता कॉफी पाहिजे का?

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ मूलभूत संख्यांना *अनेय/अने* जोडल्यास संख्या विशेषण बनते.

ओंदु + अनेय = ओंदनेय	'पहिला'
हत्तु + अनेय = हत्तनेय	'दहावा'
नूरू + अनेय = नूरनेय	'शंभरावा'

'एष्टु' ला देखील *अनेय/अने* जोडल्यास प्रश्नार्थक क्रमवाचके बनतात.

एष्टु + अनेय = एष्टनेय

अने हे *अनेयाचे* बोली भाषेचे रूप आहे.

३.२ अनेक वचनांचा परिचय. अनेक वचनांचे तीन प्रकार आहेत. – *अंदिरू*, – *अरू* आणि – *गळु*.

३.२.१ – *'अ'* ने शेवट झालेल्या संबंधसूचक नामपदांचे बहुवचन करताना – *अंदिरू* जोडतात.

अण्ण + अंदिरू = अण्णंदिरू	'मोठे भाऊ'
भाव + अंदिरू = भावंदिरू	'मेहुणे'
अक्क + अंदिरू = अक्कंदिरू	'मोठ्या बहिणी'

३.२.२ – *'अरू'* चा उपयोग अन्य पुरुषवाचक नामांच्या बाबतीत होतो.

अध्यापक + अरू = अध्यापकरू	'शिक्षक' (अ.व.)
विद्यार्थिनी + अरू = विद्यार्थिनियरू	'विद्यार्थिनी (अ.व.)
सोसे + अरू = सोसेयरू	'सुना' (अ.व.)

३.२.३ – *'गळु'* चा उपयोग नपुंसकलिंगी नामांच्या बाबतीत होतो.

मर + गळु = मरगळु	'झाडे'
कुर्चि + गळु = कुर्चिगळु	'खुर्च्या'
दिन + गळु = दिनगळु	'दिवस' (अ.व.)
वर्ष + गळु = वर्षगळु	'वर्षे'
हसु + गळु = हसुगळु	'गायी'

काही पुरुषवाचक नामे अशी आहेत, की ज्यांना *'गळु'* जोडून अनेकवचनी रूपे बनविता येतात. परंतु ते अपवाद आहेत.

मंत्रि + गळु = मंत्रिगळु	'मंत्री' (अ.व.)
गुरू + गळु = गुरूगळु	'शिक्षक' (अ.व.)
विद्यार्थि + गळु = विद्यार्थिगळु	'विद्यार्थी' (अ.व.)

३.३ – *नावु* = 'आम्ही' हे प्रथम पुरुषी बहुवचनी सर्वनाम.

३.४ एखाद्या पुरुषवाचक नामापूर्वी मूलभूत अंक विशेषणरूपाने वापरल्यास त्याचे पुरुषवाचक रूप कसे बनते हे पहा.

अदु ओंदु मर.	'ते एक झाड आहे'.
अवनु ओब्ब हुडुग.	'तो एक मुलगा आहे'.

त्या प्रमाणेच, अवळु ओब्बळु हुडुगी 'ती एक मुलगी आहे'

एरडु > इब्बरू	'दोघे'
मूरू > मूवरू	'तिघे'
नाल्कु > नाल्वरू	'चौघे'
ऐदु > ऐवरू	'पाचजण'

– *'अरू'* चा उपयोग फक्त अंक पाच पर्यंतच होतो. परंतु तीन नंतर जन (*'जण'*)चा उपयोग नेहमी होतो. याप्रमाणे-

मूरू जन	'तीन जण'
हत्तु जन	'दहा जण'
नूरू जन	'शंभर जण'

'एष्टु' बरोबरही *'जन'* याचा उपयोग होतो.

३.५ हजार नंतरच्या संख्यांचा उपयोग पहा.

ओंदु साविरद नूर हत्तु 'एक हजार एकशे दहा'

येथे *'साविर'* स्वामित्ववाचक - *'अ'* घेतो. आणि जेंव्हा *'नूरू'* च्या पुढे कुठलीही संख्या आली की त्या *'नूरू'* चा *'नूर'* असा बदल होतो.

नूर एन्टु	'एकशे आठ'
साविरद ओंभय्यनूर नलवत्तेळु	'एक हजार नऊशे सत्तेचाळीस'

३.६ श्रीराम एष्टनेय मग?

'एष्टनेय' याचा अर्थ मराठी मध्ये *'कितवा'* असा होतो. म्हणजे क्रमानुसार या अर्थाने पहिला, दुसरा, तिसरा या प्रमाणे.

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ इवत्तु ———— तारिकु?

४.१.२ भानुवार नमगे ————.

४.१.३ रविगे ———— मक्कळु?

४.१.४ समारंभद ———— डॉ. पट्टनायक

४.१.५ अवन ———— एष्टु जन?

४.२ *कंसामध्ये दिलेल्या मराठी शब्दांचे 'समानार्थी' कन्नड शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.२.१ ननगे ———— मगळु. (एक)

४.२.२ माधविय ———— मग याव क्लासु? (पहिला)

४.२.३ सुरेशन मनेयल्लि ———— रूमुगळु इवे. (पंधरा)

४.२.४ शालिनिगे ———— तंगियरू. (दोघी)

४.२.५ इदु ———— मने. (आमचे)

४.३ *नमुन्याप्रमाणे बदल करा.*

४.३.१ नमुना : ओंद — ओंदनेय

बदला : एरडु ————

एष्टु ————
मोदलु ————

४.३.२ नमुना : विद्यार्थी — विद्यार्थीगळु
बदला : मंत्रि ————
आळु ————
आस्पत्रे ————
मर ————

४.३.३ नमुना : विद्यार्थी — विद्यार्थीनियरू
बदला : हुडुगि ————
अत्ते ————
तंगि ————
नादिनि ————
अध्यापकि ————

४.३.४ नमुना : अध्यापक — अध्यापकरू
बदला : हुडुग ————
गुमास्त ————
वैद्य ————
विद्वांस ————

५. शब्दसमूह :

इवत्तु	'आज'
गंडु मक्कळु	'मुले'
जन्मदिन	'जन्मदिवस'
तारिकु	'तारीख'
नाळे	'उद्या'
मंगळवार	'मंगळवार'
मुख्य अतिथि	'प्रमुख पाहुणे'
रजा	'सुट्टी'
वार्षिकोत्सव	'वार्षिकोत्सव'
संख्ये	'संख्या'
हेण्णुमक्कळु	'मुली' / 'स्त्रिया'

५.१ पूरक शब्दसमूह :

आळु	'गडी'

गन्टे	'तास / वेळ'
गुरुवार	'गुरुवार'
निमिष	'मिनिट'
बेक्कु	'मांजर'
बुधवार	'बुधवार'
भानुवार	'रविवार'
सोमवार	'सोमवार'
शनिवार	'शनिवार'
शुक्रवार	'शुक्रवार'

४.४ *अधोरेखित शब्द वापरून प्रश्नार्थक वाक्य करा.*

४.४.१ इवत्तु <u>गुरुवार.</u>
४.४.२ नाळे <u>हत्तने</u> तारिकु.
४.४.३ ननगे <u>नाल्कु</u> जन मक्कळु.
४.४.४ रविगे <u>ऐदु</u> रूपायि बेकु.
४.४.५ <u>अवळ</u> हेसरू लीला.
४.४.६ अदु <u>मालतिय</u> मने.
४.४.७ अवर मातृभाषे तेलगु <u>अल्ल.</u>

४.५ *कन्नडमध्ये भाषांतर करा.*

४.५.१ आज कोणता दिवस?
४.५.२ माझ्या मुलीचा वाढदिवस १० आक्टोबर आहे.
४.५.३ बेंगळुरमध्ये आमची दोन घरे आहेत.
४.५.४ तुमच्या वर्गात किती विद्यार्थी आहेत?
४.५.५ तुम्हाला किती मुली आहेत?

४.६ *खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.*

४.६.१ निम्म मगन / मगळ परिक्षे यावाग?
४.६.२ निमगे एष्ट जन तंगियरू / तम्मंदिरू ?
४.६.३ नाळे निमगे रजाना ?
४.६.४ नीवु ओब्बने/ओब्बळे मगाना / मगळा ?

पाठ ८

१. संवाद :

कापड व्यापारी : एनु बेकु सार?	काय पाहिजे, सर?
रमेश : नंगे शर्टिगे पँटिगे बट्टे बेकु.	मला शर्टसाठी, पँटसाठी कापड पाहिजे.
का.व्या.: याव बट्टे बेकु सार?	कोणते कापड पाहिजे, सर?
रमेश : शर्टिगे पॉलिस्टर, प्यान्टिगे टेरिवूल बेकु.	शर्टला पॉलिस्टर, पँटसाठी टेरिवूल पाहिजे.
का.व्या.: शर्ट बट्टेगे याव बण्ण बेकु सार?	शर्टसाठी कोणत्या रंगाचे कापड हवे?
रमेश : याव याव बण्ण इदे?	कोणकोणते रंग आहेत?
का.व्या.: केंपु, बिळि, नीलि, हळदि एल्ल इदे.	तांबडा, पांढरा, निळा, पिवळा सगळे आहेत.
रमेश : केंपू बेड अदु ननगे इष्ट इल्ल. नीलि ननगे इष्ट.	तांबडा नको, तो मला आवडत नाही. मला निळा रंग आवडतो.
का.व्या.: एष्टु बेकु सार?	किती पाहिजे, सर?
रमेश : एरडु मीटर बेकु.	दोन मीटर पाहिजे.
का.व्या.: शर्टिगे एरडु मीटर सालल्ला सार.	शर्टसाठी दोन मीटर पुरत नाही सर.
रमेशः ननगे एरडु मीटर साकु.	मला दोन मीटर पुरे.
का.व्या.: पँटिगे याव बण्ण बेकु सार?	पँटसाठी कोणता रंग पाहिजे सर?
रमेश : पँटिगे कप्पु बेकु.	पँटसाठी काळा रंग पाहिजे.
का.व्या.: बिळिदु बेडवा सार? रेमण्डस् इदे.	पांढरा नको का सर? रेमण्डसूचे आहे.
रमेश : बेडा करीदे बेकु.	नको. काळाच पाहिजे.

का.व्या.: सरि सर.	ठीक आहे.
रमेश : निम्मल्लि स्वेटर इल्वा?	तुमच्याकडे स्वेटर नाहीत का?
का.व्या.: इल्ल सार. नम्दे इन्नोंदु अंगडि इदे. अल्लि स्वेटर इदे.	नाही सर. आमचेच दुसरे दुकान आहे. तेथे स्वेटर आहेत.
रमेश : निम्म आ अंगडि एल्लि इदे?	तुमचे ते दुकान कोठे आहे?
का.व्या.: निमगे वासवि क्लॉथ सेन्टर गोत्ता सार?	तुम्हाला वासवी क्लॉथ सेंटर माहीत आहे का, सर?
रमेश : इल्ल गोत्तिल्ल.	नाही, माहीत नाही.
का.व्या.: संगम थियेटर गोत्ता?	संगम थिएटर माहीत आहे का?
रमेश : हौदु, गोत्तु.	होय, माहीत आहे.
का.व्या.: अदर पक्कदल्लि इदे.	त्याच्या शेजारी आहे.

२. सराव पाठ :

२.१	आ बिळि शर्ट यारदु?	तो पांढरा शर्ट कोणाचा?
	ई हसिरू लंग नन्नदु.	हा हिरवा परकर माझा.
	ई केंपु पेन्निन बेले एष्टु?	या तांबड्या पेनची किंमत किती?
	ननगे कप्पु कर्चीफ बेड.	मला काळा रुमाल नको.
	रामनिगे नीलि बण्ण बेकु.	रामाला निळा रंग पाहिजे.
	रजनिगे हळदिसीरे इष्ट.	रजनीला पिवळी साडी आवडते.
	आ गोडेय बण्ण बिळि.	त्या भिंतीचा रंग पांढरा आहे.
	अवर कारिन बण्ण तेळु नीलि.	त्यांच्या गाडीचा रंग फिकट निळा आहे.
	अवन सैकल् कडु नीलीदु.	त्याच्या सायकलचा रंग गडद निळा आहे.
२.२	रविगे कथे पुस्तक इष्ट.	रवीला गोष्टींची पुस्तके आवडतात.
	रजनिगे कथे पुस्तक इष्ट इल्ल.	रजनीला गोष्टींची पुस्तके आवडत नाहीत.
	अवळिगे चपाती इष्ट इल्ल.	तिला चपाती आवडत नाही.
	ननगे उप्पिन कायि इष्ट.	मला लोणचे आवडते.
२.३	निमगे विधानसौध गोत्ता?	तुम्हाला विधानसौध माहीत आहे का?
	रामनिगे रावण गोत्ता?	रामाला रावण माहीत आहे का?
	ललितनिगे हिंदि सिनिमा इष्टाना?	ललिताला हिंदी सिनेमा आवडतात का?
	इवरिगे कन्नड सिनिमा इष्ट इल्वा?	यांना कन्नड सिनेमा आवडत नाहीत का?
	अवळिगे हत्तु रूपायि बेका?	तिला दहा रूपये पाहिजेत का?
	निमगे काफि बेडवा?	तुम्हाला कॉफी नको का?
	इवरिगे अर्ध कप काफि साका?	यांना अर्धा कप कॉफी पुरे का?
	नायिगे ओंदु कप हालु सालल्वा?	कुत्र्याला एक कप दूध पुरत नाही का?

२.४	ननगे मालिनी गोत्तु.	मला मालिनी माहीत आहे.
	अवरिगे रविंद्र कलाक्षेत्र गोत्तु.	त्यांना रविंद्र कलाक्षेत्र माहीत आहे.
	इवनिगे हिंदी गोत्तु.	याला हिंदी येते.
	मनोहरगे कन्नड गोत्तिल्ल.	मनोहरला कन्नड येत नाही.
	ननगे प्रजावाणि संपादकरू गोत्तिल्ल.	मला प्रजावाणीचे संपादक ठाऊक नाहीत.
२.५	भीमनिगे ऐदु दोसे साकु.	भीमाला पाच दोसे पुरेत.
	कुबेरप्पनिगे तिंगळिगे हत्तु रूपायि साकु.	कुबेरप्पाला महिन्याला दहा रुपये पुरेत.
	ननगे दिनक्के इप्पत्तनाल्कु गंटे सालल्ला.	मला दिवसाचे चोवीस तास पुरे होत नाहीत.
	अवनिगे तिंगळिगे ऐनूरु रूपायि सबंळ सालल्ल.	त्याला महिन्याला पाचशे रुपये पगार पुरत नाही.
२.६	आ अंगडियल्लि अक्कि इदे.	त्या दुकानात तांदूळ आहेत.
	ई अंगडियल्लि पुस्तक इल्ल.	या दुकानात पुस्तके नाहीत.
	नन्न हत्तिर ओळ्ळेय पेन्नु इदे.	माझ्या जवळ चांगले पेन आहे.
	अवर मनेयल्लि गडियार इल्ल.	त्यांच्या घरात घड्याळ नाही.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ मूळ रंगाची विशेषणे –

बिळि	पांढरा
कप्पु / करि	काळा
केम्पु	तांबडा, लाल
हसिरू	हिरवा
हळदि	पिवळा
नीलि	निळा

रंगाच्या विशेषण पदांना – *'अदु'* लावल्यास आख्यात रूपे तयार होतात.

बिळि + अदु = बिळियदु	'पांढरे'
केम्पु + अदु = केम्पदु	'तांबडे'

३.२

बेकु	पाहिजे
इष्ट	आवड
साकु	पुरे
गोत्तु	माहीत आहे, ठाऊक आहे

वरील रूपे अपूर्ण क्रियापदाची आहेत. ही काल, लिंग, वचन निरपेक्ष आहेत.

बेडा	'नको'
इष्टइल्ल	'आवडत नाही'
सालल्ल	'पुरत नाही'
गोत्तिल्ल	'माहीत नाही', 'ठाऊक नाही'

वरील रूपे नकारार्थी आहेत. या सर्व क्रियापदांचा कर्ता चतुर्थी विभक्तीत असतो.

ननगे तिंडि बेकु.	'मला नाष्टा पाहिजे'.
अवळिगे हत्तु रूपायि सालल्ल.	'तिला दहा रूपये पुरत नाहीत'.

३.३ *'इल्ल'* = 'नाही' हा शब्द क्रियेचे नकारात्मक रूप आहे. याची तुलना *'अल्ल'* = 'नव्हे' या नकारात्मक रूपाबरोबर करून पहावी.

'अल्ल' हा सुध्दा नकारार्थी आहे.

निन्न हत्तिर पेन्नु इदेया?

इल्ल, नन्न हत्तिर पेन्नु इल्ल.

अदु निन्न पेन्ना?

अल्ल, अदु नन्न पेन्नु अल्ल.

अदु नन्न तम्मन पेन्नु.

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ ननगे ———— बण्ण इष्ट.

४.१.२ निमगे नन्न तंदे ————?

४.१.३ अवळिगे संगीत तुंबा ————.

४.१.४ ननगे निन्न सहवास खंडित ————.

४.१.५ राजुविगे ईग कथे पुस्तक ————.

४.२ *कंसात दिलेल्या मराठी शब्दांसाठी कन्नड प्रतिशब्दांची योग्य रूपे योजून रिकाम्या जागा भरा.*

४.२.१ अदु ———— सीरे. (हिरवा)

४.२.२ ननगे नानूरू रूपायि संबळ ————. (पुरत नाही)

४.२.३ शालिनिय मने संगम टाकीज ———— इदे. (जवळ)

४.२.४ सुमनिगे ऊटक्के एरडु चपाति ————. (नको)

४.३ *खाली दिलेल्या उदाहरणाप्रमाणे बदल करा.*

नमुना : कप्पु — कप्पदु

बदल : हसिरू ————

केंपु ————

नीलि ———
बिळि ———

४.४ *कंसात दिलेल्या शब्दांचे योग्य रूप देऊन रिकाम्या जागा भरा.*
४.४.१ आ लंगा ———. (निलि)
४.४.२ रविगे नम्म डायरेक्टर ———? (गोत्तिल्ल)
४.४.३ रविगे एरडे एरडु शर्टु ———? (साकु)
४.४.४ निमगे सीरे ———? (बेड)

४.५ *खाली दिलेल्या शब्दांचा स्वतःच्या वाक्यात प्रयोग करा.*
१) यार
२) अवरदे
३) हळदि
४) बट्टे
५) अंगडि

४.६ *कन्नडमध्ये अनुवाद करा.*
४.६.१ मला निळे पेन् नको.
४.६.२ तुला नाष्ट्याला चपाती आवडेल का?
४.६.३ मला गडद तांबड्या रंगाचे कापड आवडत नाही.
४.६.४ तुम्हाला मिस्टर कामत माहीत आहेत का?
४.६.५ मला बिस्किटांचे दोन पुडे पाहिजेत.

४.७ *खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*
४.७.१ निमगे याव बण्णद बट्टे इष्ट.
४.७.२ निमगे तिंडिगे चपाति इष्टाना?
४.७.३ निमगे ऊटक्के एष्टु चपाति बेकु?
४.७.४ निमगे कर्नाटकद मुख्य मंत्रि गोत्ता?
४.७.५ निमगे कन्नड सिनिमा इष्टानो हिंदी सिनिमा इष्टानो?

५. शब्दसमूह :

कप्पु / करि	'काळे'
केम्पु	'लाल', 'तांबडा'
नीलि	'निळे'

बट्टे	'कापड'
बण्ण	'रंग'
बिळि	'पांढरे'
हळदि	'पिवळे'

५.१ *पुरक शब्दसमूह :*

अक्कि	'तांदूळ'
उप्पिनकायि	'लोणचे'
ऊट	'जेवण'
कडुनीलि	'गडद निळे'
गडियार	'घड्याळ'
गोडे	'भिंत'
तेळु नीलि	'फिकट निळे'
दारि	'वाट'
लंग	'परकर'
संपादक	'संपादक'
संबळ	'पगार'
सहवास	'सहवास'
हालु	'दूध'

पाठ ९

१. संवाद :

विजया :	सुमा लेडिज रूमिनल्लि इदाळा?	सुमा लेडिज रूममध्ये आहे का?
शशि :	इल्ल. अवळु रूमिनल्लि इल्ल.	नाही. ती रूममध्ये नाही.
	अवळिगे ईग क्लास इदे.	तिला आता तास आहे.
	अवळु क्लासिनल्लि इदाळे.	ती वर्गात आहे.
विजया :	निनगे ईग क्लास इल्वा?	तुला आता तास नाही का?
शशि :	इल्ल, ननगे क्लास इल्ल. ननगे मूरू गंटेगे क्लास इदे.	नाही, मला आता तास नाही. मला तीन वाजता तास आहे.
विजया :	निम्म प्रोफेसर ऊरिनल्लि इदारा?	तुमचे प्रोफेसर गावात आहेत का?
शशि :	इल्ल, अवरू ऊरिनल्लि इल्ल.	नाही, ते गावात नाहीत.
विजया :	सुमा नाल्कु गंटेगे रूमिनल्लि इरताळा?	सुमा चार वाजता रूममध्ये असेल का?
शशि :	इरल्ला, अवळु नाल्कु गंटेगे लायब्ररिलि इरताळे.	नाही, ती चार वाजता वाचनालयात असते.
विजया :	नीनू नाल्कु गंटेगे लायब्ररिलि इर्तिया?	तू चार वाजता वाचनालयात असशील का?
शशि :	हौदू, इर्तीनि.	होय. असेन.

१.१ संवाद :

राघव :	नमस्कार, चेन्नागि इद्दिरा?	नमस्ते, बरे आहात ना?
राव :	चेन्नागि इदिनी, निम्म तंदे इदारा?	बरा आहे, तुमचे वडील घरी आहेत का?
राघव :	अवरू मनेयल्लि इल्ल.	ते घरी नाहीत.
	अंगडीलि इदारे.	दुकानात आहेत.
राव :	याके? निम्म अण्ण ऊरिनल्लि इल्वा?	का? तुमचे दादा गावात नाहीत का?
राघव :	इब्बरू अल्ले इदारे.	दोघेही तेथेच आहेत.

राव :	निम्म तंदे मनेयल्लि यावाग इरतारे? सायंकाला इर्तारा?	तुमचे वडील घरात केव्हा असतात? संध्याकाळी असतात का?
राघव :	इरल्ला, सायंकाला तोटदल्लि इरतारे. रात्रि मनेयल्लि इरतारे.	नाही, संध्याकाळी ते मळ्यात असतात. ते रात्री घरी असतात.

२. सराव पाठ :

२.१	नानु मैसूरिनल्लिं इदीनि.	मी मैसूरमध्ये आहे.
	नानु ईग होटेलिनल्लि इदीनि.	मी आता हॉटेल मध्ये आहे.
	नावु आफीसिनल्लि इदीवि.	आम्ही आफीसमध्ये आहोत.
	नावु बेंगळूरिनल्लि वास इदीवि.	आम्ही बेंगळूरमध्ये राहतो.
	नीनु एल्लि इदिये?	तू कोठे आहेस?
	नीनु याव ऊरिनल्लि इदीये?	तू कोणत्या गावात राहतोस?
	नीवु एल्लि इदीरि?	तुम्ही कोठे आहात?
	नीवु याव बीदियल्लि इदीरि?	तुम्ही कोणत्या गल्लीत राहता?
	अवनु हत्तने क्लासिनल्लि इदाने.	तो दहावीच्या वर्गात आहे.
	मल्लिकार्जुन मनेय ओळगे इदाने.	मल्लिकार्जुन घरात आहे.
	अवळु हॉस्टेलिनल्लि इदाळे.	ती हॉस्टेलमध्ये आहे.
	पद्मा ब्यांकिनल्लि इदाळे.	पद्मा बँकेत आहे.
	अवरू पक्कद मनेयल्लि इदारे.	ते शेजारच्या घरात आहेत.
	नन्न तंदे ताई ऊरिनल्लि इदारे.	माझे आई वडील गावात आहेत.
	पुस्तक मेजिन मेले इदे.	पुस्तक टेबलावर आहे.
	हण्णुगळु मरदल्लि इवे.	झाडावर फळे आहेत.
२.२	नानु सायंकाल सिटियल्लि इर्तीनि.	मी संध्याकाळी शहरात असेन.
	नावु नाळे बेंगळूरिनल्लि इर्तीवि.	आम्ही उद्या बेंगळूरमध्ये असू.
	नीनु इवत्तू मध्यान्ह एल्लि इर्तिये?	तू आज दुपारी कोठे असशील?
	नीवु बेळिग्गे एन्टु गंटेगे एल्लि इर्तिरि?	तुम्ही सकाळी आठ वाजता कोठे असता?
	अवनु दिना संजे ऐदु गंटेगे मैदानदल्लि इर्तने.	तो रोज संध्याकाळी पाच वाजता मैदानात असतो.
	अवळु हत्तु गंटेगे कालेजिनल्लि इर्ताळे.	ती दहा वाजता कॉलेजमध्ये असते.
	हसु मध्यान्ह तोटदल्लि इरत्वे.	गाय दुपारी मळ्यात असते.
	करुगळु मनेयल्लि इरत्वे.	वासरे घरी असतात.
२.३	अवनु ऊरिनल्लि इल्ल.	तो गावात नाही.
	आ कादंबरि लायब्ररिलि इल्ल.	ती कादंबरी वाचनालयात नाही.

२.४	नानु नाळे मनेयल्लि इरल्ल.	मी उद्या घरात असणार नाही.
	अवरू इष्टु होत्तिनल्लि अंगडियल्लि इरल्ल.	ते या वेळी दुकानात नसतात.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ 'इरू' (असणे) या धातूची ओळख येथे करून दिलेली आहे. याचा स्वतंत्रपणे किंवा सहायक क्रियापद म्हणून उपयोग केला जातो. कन्नडमध्ये 'इरू'ची 'इद्' व 'इर्' अशी दोन रूपे आहेत. निश्चित अर्थ सुचविताना 'इद्' योजिले जाते व अनिश्चित अर्थ सुचविताना अथवा नियत क्रिया सूचविताना 'इर्' योजिले जाते.

नन्न स्नेहित मनेयल्लि इदाने.
'माझा मित्र घरी आहे.'

येथे मित्राचे असणे निश्चित आहे.

नन्न स्नेहिते मध्यान्ह मनेयल्लि इर्ताळे.
'माझी मैत्रीण दुपारी घरी असते'.

येथे मैत्रिणीचे असणे निश्चित आहे असे नाही. सहसा ती असते असा अर्थ आहे. याचाच उपयोग नेहमी घडणारी क्रिया सुचविण्यासही केला जातो.

अवळु दिना नाल्कु गंटेगे लैब्ररिलि इरताळे.
'रोज दुपारी ती चार वाजता वाचनालयात असते'.

३.१.१ – 'इद्' निश्चित अर्थी योजिला असता त्याला कोणताच काल वाचक प्रत्यय लागत नाही. पुरूषवाचक प्रत्यया 'इद्'ला जोडला जातो.
याच्या रूपाचे नमुने खाली दिले आहेत.

नानु	इद्-ईनि	नावु	इद्-ईवि
नीनु	इद्-ईये	नीवु	इद्-ईरि
अवनु	इद्-आने		
अवळु	इद्-आळे	अवरू	इद्-आरे
अदु	इद्-ए	अवु	इव्-ए

३.१.२ – 'इर्'ला प्रथम – 'त्' प्रत्यय जोडला जातो. हा भूतकाला व्यतिरिक्त प्रत्यय आहे. याला नंतर पुरुषवाचक प्रत्यय जोडून पूर्ण रूप तयार केले जाते.

नानु	इर् - त् - ईनि	नावु	इर् - त् - इवि
नीनु	इर् - त् - ईये	नीवु	इर् - त् - ईरि
अवनु	इर् - त् - आने		
अवळु	इर् - त् - आळे	अवरू	इर् - त् - आरे
अदु	इरू - त् + त् + एअवु		इरू - त् - वे / इर-त्-आवे

वरील उदाहरणात तृतीय पुरूषी नपुसंकलिंगी रूप सिद्ध करताना – 'त्' ('त' चे द्वित्व) योजिले आहे हे लक्षात घ्यावे. 'इल्ल' आणि 'इरल्ल' ही रूपे अनुक्रमे 'इद्' व 'इर्'ची

आहेत. याच्या नकारार्थी रूपात पुरूष, वचन किंवा लिंग भेद नाहीत.

३.२ 'अल्लि' हा शब्द सप्तमी विभक्ती प्रत्ययाप्रमाणे वापरला जातो व त्याचा अर्थ स्थान निर्देश असा आहे. नामपदांना ष. वि. प्रत्यय जोडताना होणारे फरक या बाबतीतही होतात.

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*
४.१.१ ———— अवनु अंगडियल्लि इदाने.
४.१.२ ———— नम्म तंदे मनेयल्लि इदारे.
४.१.३ ———— इष्टु होत्तिनल्लि अंगडियल्लि इर्तने.
४.१.४ ननगे हत्तु गंटेगे क्लासु ————.
४.१.५ अवरू बँकिनल्लि ————.

४.२ *कंसात दिलेल्या शब्दांची योग्य रूपे वापरून रिकाम्या जागा भरा.*
४.२.१ निम्म अक्क मनेयल्लि ————? (इरू)
४.२.२ कमलन तम्म ऊरिनल्लि ————? (इरू)
४.२.३ निम्म नायि सदा तोटदल्लि ————? (इरल्ल)
४.२.४ आस्पत्रेयल्लि डाक्टरू ————? (इल्ल)

४.३ *जोड्या जुळवा*

१.	नीनु यावाग मनेयल्लि	इदारे
२.	सुमती ईग आस्पत्रेयल्लि	इदाने
३.	अवरू हेगे	इर्तीये
४.	पुस्तक मेजिन मेले	इर्तीरि
५.	नीवु सायंकाला अंगडियल्लि	इदे
६.	अरविंदन तम्म चेन्नइनल्लि	इदाळे

४.४ *नकारार्थी वाक्ये करा.*
४.४.१ कमला अमेरिकादल्लि इदाळे.
४.२.२ निम्म अण्णा ऊरिनल्लि इदारा?
४.४.३ नन्न पुस्तक निन्न हत्तिर इदे.
४.४.४ रामारायरू इष्टु होत्तिनल्लि क्लब्बिनल्लि इर्तारा?

४.५ *पुढील शब्द वापरून स्वतःची वाक्ये बनवा.*
१) बेळिगे ४) केळगे

२) सायंकाल ५) ऊरू
३) तोट ६) आटद मैदान

४.६ *कन्नडमध्ये अनुवाद करा.*
४.६.१ तुम्ही केव्हा घरामध्ये असता?
४.६.२ सुमा या वेळी तिथे नसेल.
४.६.३ चोवीस तास तुम्ही क्लब मध्ये राहिले पाहिजे.
४.६.४ तो तिथे नाही.
४.६.५ तुम्ही दहा वाजता तिथे असू शकता का?

४.७ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*
४.७.१ नीवु एल्लि वास इदिरा?
४.७.२ नीवु दिना सायंकाला मनेयल्लि इर्तिरा?
४.७.३ निमगे स्वंत मने इदेया?
४.७.४ निम्म मनेयल्लि एष्टु जना इदारे?
४.७.५ निम्म ऊरू याव राज्यद, याव जिल्लेयल्लि इदे?

५. शब्दसमूह :

तोट	'मळा'
रात्री	'रात्र'
सायंकाल	'संध्याकाळ'

५.१ *पूरक शब्दसमूह :*

ओळगे	'आत'
करू	'वासरू'
केळगे	'खाली'
गंटे	'तास'
बीदि	'रस्ता'
बेळिग्गे	'सकाळी'
मध्यान्ह	'दुपारी'
मेले	'वर'
वास	'राहणे'
हण्णु	'फळ'
होरगे	'बाहेर'

पाठ १०

१. संवाद :

राजु :	बा रवि, एनु समाचारा?	ये रवी, काय विशेष (बातमी)?
रवि :	एनू इल्ल राजु. नावेल्ल मुंदिनवार पिक्निक होगोन्वा?	काही नाही राजू, आपण सगळे पुढच्या आठवड्यात पिक्निकला जाऊया का?
राजु :	आगलि. एल्लिगे होगोना?	ठीक आहे. कोठे जायचे?
रवि :	नंदि बेट्टक्के होगोण.	नंदि टेकडीवर जाऊ या.
राजु :	यारू यारू बर्तारे?	कोण कोण येणार आहेत?
रवि :	मोहना, गोपाला बर्तारे.	मोहन, गोपाल येणार आहेत.
राजु :	सुरेश बरल्वा?	सुरेश येत नाही का?
रवि :	बरल्ल. अवनिगे धारवाड दल्लि केलस इदे. नाळे होगताने. हदिनैदु दिनद मेले बर्ताने.	नाही येत. त्याला धारवाडात काम आहे. उद्या जातोय. पंधरा दिवसानंतर येतोय.
राजु :	मनोहरा ?	मनोहर?
रवि :	अवनन्न केळला?	त्याला विचारू का?
राजु :	केळू. अवनु बरली. पिक्निक्गे एल्ल कंपनी इरली.	विचार. तोही येऊदे, पिकनिकला सर्व मंडळी राहू देत.
रवि :	केळतीनि. अवनु बर्ताने.	विचारतो. तोही येतो.
राजु :	मुंदिन भानुवारा होगोना.	पुढच्या रविवारी जाऊया.
रवि :	एष्टु गंटेगे होरडोणा?	किती वाजता निघायचे?
राजु :	बेळिग्गे एन्टु गंटेगे होरडोण.	सकाळी आठ वाजता निघूया.
रवि :	तिंडि एनु तगोंडु होगाणा?	फराळासाठी काय घेऊन जायचे?
राजु :	एनाद्रु सरि. नीनु सिहि तिंडि	काहीही चालेल. तू गोड पदार्थ घेऊन

	तगोंबा. मोहना, गोपाला पुळियोगरे तर्लि. नानु हण्णु तर्तीनि.	ये. मोहन, गोपाल पुळियोगरे आणु देत. मी फळे आणतो.
रवि :	हेगे होगोणा?	कसे जायचे?
राजु :	बस्सिनल्लि होगोणा. बस्सु तुम्बा सिगुत्वे.	बसने जाऊया. बस भरपूर मिळतात.
रवि :	नावु एल्लिगे बरलि? बस् स्टँड हत्तिर बरोणवा?	आम्ही कुठे येऊ? बस स्थानका जवळ येऊ का?
राजु :	बस् स्टँड हत्तिर बन्नि. नानू अल्लिगे बर्तिनि.	बस स्थानका जवळ या. मीही तेथेच येतो.

२. सराव पाठ :

२.१	नीनु नाळे नम्म मनेगे बा.	तू उद्या आमच्या घरी ये.
	नीनु काफि कुडि.	तू कॉफी पी.
	नीनु ई बाळे हण्णु तिन्नु.	तू हे केळं खा.
	नीनु ईग कालेजिगे होगु.	तू आता कॉलेजला जा.
२.२	नीवु नाळे नम्म मनेगे बन्नि.	तुम्ही उद्या आमच्या घरी या.
	नीवु काफि कुडियिरि.	तुम्ही कॉफी प्या.
	नीवु ई बाळेहण्णु तिन्नि.	तुम्ही हे केळं खा.
२.३	नानु निम्म मनेगे नाळे बरला?	मी तुमच्या घरी उद्या येऊ का?
	नानु काफि कुडियला?	मी कॉफी पिऊ का?
२.४	नावु निम्म मनेगे बरोणवा?	आम्ही तुमच्या घरी येऊ का?
	नावु ऊरिगे होगोणवा?	आम्ही गावी जाऊया का?
२.५	नावु नाळे बेळिग्गे चामुंडि बेट्टक्के होगोणा.	आम्ही उद्या सकाळी चामुंडी टेकडीवर जाऊया.
	नावु ईग काफि कुडियोण.	आम्ही आता कॉफी पिऊया.
२.६	अवनु चेन्नईगे होगलि.	तो चेन्नईला जाऊ दे.
	रमेश ओळगे बरलि.	रमेश आत येऊ दे.
	कमला हालु कुडियलि.	कमला दूध पिऊ दे.
	हसु हुल्लु तिन्नलि.	गाय गवत खाऊ दे.
२.७	नानु सिनिमाक्के बर्तीनि.	मी सिनेमाला येतो.
	नावु दिना जिलेबि तिंतीवि.	आम्ही रोज जिलेबी खातो.
	नीनु बेळिग्गे काफि कुडीतीया?	तू सकाळी कॉफी पितोस का?
	नीवु संजे तिंडि तिंतीरा?	तुम्ही संध्याकाळी फराळ घेता का?

मोहना ईग बर्तनि.	मोहन आता येतो.
नन्न हेंडति अवळ तायिय मनेगे होगताळे.	माझी बायको तिच्या आईच्या घरी जाते.
नन्न माव नाळे बतरि.	उद्या माझा सासरा येणार आहे.
मगु हालु कुडियुत्ते.	मूल दूध पिते.
मक्कळु हालु कुडियुत्वे.	मुले दूध पितात.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

या प्रकरणात मुख्य क्रियापदे योजिली आहेत. द्वितीय पुरुषी एक वचनी कर्त्यास उद्देशून योजिलेली आज्ञार्थक क्रियापदे ही धातुंची मूल रूपे असतात.

पुढील वाक्ये पहा.

नीनु बा 'तू ये'

नीनु होगु 'तू जा'

आज्ञार्थक एकवचनी रूपांना – *'इरि'* किंवा – *'इ'* प्रत्यय लावून बहुवचनाची रूपे तयार होतात.

– *'इ'* अथवा – *'ए'* स्वराने शेवट होणाऱ्या धातूंचे – *'इरि'* असे रूप होते.

कुडि + इरि = कुडियिरि 'प्या'

बरे + इरि = बरेयिरि 'लिहा'

येथे – *'य्'* आगम होतो. हे लक्षात घ्यावे.

अन्य धातूंचे – *'इ'* असे रूप होते.

तिन्नु + इ = तिन्नि 'खा'

होगु + इ = होगि 'जा'

बा + इ = बन्नि 'या'

वरील उदाहरणांत शेवटचा स्वर – *'उ'* चा लोप होतो व *'बा'* चे *'बन्'* असे रूप बनते व नंतर इ प्रत्यय लागतो. हे लक्षात घ्यावे. त्याच प्रमाणे *'ता'* (आणणे) ही *'बा'* प्रमाणे बदलते. ही दोन्ही क्रियापदे *बर्- बन्* व *तर्- तन्* होतात. पुढील धड्यात या दोन्ही क्रियापदांचा मोठ्या रचनेत कसा उपयोग होतो ते पहा. ही आज्ञार्थक रूपे एकवचन आदरार्थी रूपे म्हणून उपयोग केला जातो.

३.२ धातूंना – *'अलि'* हा प्रत्यय लावून अनुज्ञार्थी रूपे बनतात. क्रियापदाची ही रूपे कर्ता तृतीय पुरुषात असल्यासच योजिली जातात. कर्ता प्रथमपुरुष एकवचनात असल्यास प्रश्नार्थक वाक्यात ही रूपे योजिली जातात.

पुढील उदाहरणे पहावीत

होगु + अलि = होगलि

कुडि + अलि = कुडियलि

अवनु होगलि	'तो जाऊदे'
अवळु होगलि	'ती जाऊदे'
अवरू होगलि	ते जाऊद्यात'
अदु होगलि	'ते जाऊदे'
अवु होगलि	'ती जाऊद्यात'
नानु एल्लिगे होगलि?	'मी कोठे जावे?'
नानु एनु कुडियलि?	'मी काय प्यावे?'

प्रथमपुरुष एकवचनी कर्ता असलेल्या वरील प्रश्नार्थक वाक्यात प्रश्नार्थक सर्वनामे योजिलेली दिसून येतात. *'आ'* प्रत्यय लावून ही प्रश्नार्थक वाक्ये करता येतात. याचा अर्थ 'मी.... का?' असा अर्थ होतो. याचप्रमाणे धातूंना – *'अल्'* प्रत्यय लावून कृनाम होतात.

नानु ऊरिगे होगला?	'मी गावी जाऊ का?'
नानु काफि कुडियला?	'मी कॉफी पिऊ का?'

३.३ 'आपण जाऊ (या)' या प्रकारची वाक्ये बनविण्याकरिता कन्नडमध्ये धातूंना – *'ओण'* प्रत्यय प्र.पु. बहुवचनात लावला जातो.

होगु + ओण = होगोण	'जाऊया'
तिन्नु + ओण = तिन्नोण	'खाऊया'
कुडि + ओण = कुडियोण	'पिऊया'
तर + ओण = तरोण	'आणुया'

अशा रूपाने – *'आ'* प्रत्यय लावल्यास – *'व'* अक्षराचे आगमन होते.

होगोण + आ = होगोण्वा ?	'जाऊया का?'
बरोण + आ = बरोण्वा ?	'येऊ या का?'

३.४ भूतकाळा व्यतिरिक्त काळसूचक – *'त्'* प्रत्यय मुख्य क्रियापदाला लावला जातो. वास्तविक कन्नडमध्ये वर्तमान काळवाचक असा कोणताच प्रत्यय नाही. पारंपरिक व्याकरणात – *'त्'* वर्तमानकाळ वाचक आणि – *'व'* हा भविष्यकाळवाचक प्रत्यय असे मानले जाते. तरी पण व्यावहारिक भाषेत या दोन्ही मध्ये फरक राहिलेला नाही. या रूपाला काळवाचक क्रिया विशेषण वापरून भविष्यकाळ दर्शवितात.

नानु काफि कुडितीनि.	'मी कॉफी पितो'.
नानु नाळे ऊरिगे होग्तीनि.	'मी उद्या गावाला जातो'.

भूतकाळा व्यतिरिक्त रूप असे असते.

धातू + भूतकाळ व्यतिरिक्त प्रत्यय + पुरुष प्रत्यय रूपे

होगु + त् + ईनि = होग्तीनि

कर्ता व क्रियापद यातील सांगड कन्नडमध्ये निक्षून पाळली जाते. पुढील रूपावली पहावी.

नानु होग् - त् - ईनि (होगुत्तेने)	नावु होग् - त् - ईवि (होगुत्तेवे)

नीनु होग् - त् - ईये (होगुत्तीये)	नीवु होग् - त - ईरि (होगुत्तीरि)
अदु होगु - तत् - ए / होग् - त् - अदे (होगुत्तदे)	अवु होग् - त् - अवे / होग - त् - वे (होगुत्तवे)

कंसात दिलेली रूपे ग्रांथिक आहेत.

३.५ धातूंना – *'अल्ल'* जोडून भूतकाळा व्यतिरिक्त नकारार्थी रूपे सिध्द होतात.

तिन्नु + अल्ल = तिन्नल्ल	'खात नाही'.
कुडी + अल्ल = कुडियल्ल	'पीत नाही'.

येथे नकारार्थी वाक्यांत लिंग, वचन भेद नाही.

३.६ द्वितिया विभक्तीचे प्रत्यय – *अन्नु / अन्न* यांचाही उपयोग या पाठात केला आहे. नपुंसक लिंगी नामपदांच्या बाबतीत द्वितिया विभक्तीचा प्रत्यय वापरणे ऐच्छिक आहे. व्यक्तिवाचक नाम व बहुवचनांच्या बाबतीत प्रत्यय वापरणे आवश्यक आहे.

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ ———— भानुवारा बेंगळूरिगे होगोण.

४.१.२ नानु ———— तरलि?

४.१.३ ———— बस् स्टॅंड हत्तिर बन्नि.

४.१.४ ———— बेळिग्गे काफि कुडितान्ने.

४.१.५ सीत नाळे ऊरिगे ————.

४.२ *कंसामध्ये दिलेल्या शब्दांची योग्य रूपे वापरून रिकाम्या जागा भरा.*

४.२.१ अय्यो, नानु एनु ————? (माडु)

४.२.२ पाप, अवनु मनेगे ————? (होगु)

४.२.३ नावु ऊरिगे एष्टु गंटेगे ————? (होरडु)

४.२.४ संध्या यावाग अमेरिकाक्के ————? (होगु)

४.२.५ नीवु नाळे नम्म मनेगे ————. (बा)

४.३ *प्रश्नार्थक वाक्ये बनवा.*

४.३.१ हौदु, इदु पुस्तक.

४.३.२ आगलि, होगोण.

४.३.३ इल्ल, राजु बरलि.

४.३.४ हौदु, बस्सु एन्टु गंटेगे होरडत्ते.

४. *नमुन्याप्रमाणे बदल करा.*

४.४.१ नमुना : अवनु + अन्नु = अवनन्नु

बदल : इवनु ________

अवळु ________

अदु ________

काडु ________

बस्सु ________

४.४.२ नमुना : मर + अन्नु = मरवन्नु

बदल : पुस्तक ________

हण ________

दिन ________

४.४.३ नमुना : मने + अन्नु = मनेयन्नु

बदल : नायि

कथे

सीते

रवि

४.५ *खालील धातूंना भूतकाळ व्यतिरिक्त प्रत्यय जोडून त्याची सर्व पुरुषात्मक रूपे द्या.*

१) बरू २) होरडु ३) तिन्नु ४) केळु ५) कुडि

४.६ *कन्नडमध्ये भाषांतर करा.*

४.६.१ मी रेडिओवर संगीत ऐकतो.

४.६.२ तुझ्या बरोबर कोण येतो?

४.६.३ तुझ्यासाठी काय आणू?

४.६.४ त्याला सिनेमाला जाऊ द्या.

४.६.५ कृपया कॉफी घ्या.

४.६.६ आज आम्ही मंगलोरला जाऊया का?

४.७ *खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.*

४.७.१ नीवु इवत्तु सायंकाला एल्लिगे होगुत्तीरि?

४.७.२ नीवु याव केलस माडतीरि?

४.७.३ नीवू इवत्तु संजे सिनिमाक्के होगतीरा?

४.८.४ रजा दिनदल्लि निम्म मनेगे स्नेहितरू बरतारा?

४.७.५ नीवु बेळिग्गे एष्टु गंटेगे तिंडि तिन्तीरा?

५. शब्दसमूह :

केळु	'ऐकणे', 'विचारणे'
तगोंडु होगु	'घेऊन जा'
तगोंडु बा	'घेऊन ये'
तिंडि	'खाद्य'
ता	'आणणे'
नंदिबेट्ट	'नंदि टेकडी'
पुळियोगरे	'पुळियोगरे' (खाद्यपदार्थ)
बा	'येणे'
मुंदिन वार	'पुढील आठवडा'
सिगु	'मिळणे'
सिहि तिंडि	'गोड खाद्य'
होरडु	'निघणे'
होगु	'जाणे'

५.१ *पूरक शब्दसमूह :*

ईग	'आता'
करे	'बोलावणे'
कुडि	'पिणे'
तिन्नु	'खाणे'
हुल्लु	'गवत'

पाठ ११

१. संवाद :

ಮನೋಹರ್: ನಾನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣ ಒಳ್ಳೆಯದೋ ರೈಲ್ ಪ್ರಯಾಣ ಒಳ್ಳೆಯದೋ?	मला धारवाडला जायचे आहे. बस प्रवास चांगला की रेल्वे प्रवास चांगला?
ಮೂರ್ತಿ: ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕಿಂತ ರೈಲ್ ಪ್ರಯಾಣ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಬಸ್ಸಿಗಿಂತ ರೈಲಿಗೆ ಚಾರ್ಜು ಕಡಿಮೆ. ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಡಿ.	बस प्रवासापेक्षा रेल्वे प्रवास चांगला. बस पेक्षा रेलवे तिकिट कमी. बसने जाऊ नका.
ಮನೋಹರ್: ರೈಲ್ ಯಾವ ಮಾರ್ಗ ಹೋಗುತ್ತೆ?	रेल्वे कोणत्या मार्गाने जाते?
ಮೂರ್ತಿ: ಅರಸೀಕೆರೆ ಮಾರ್ಗ ಹೋಗುತ್ತೆ.	अरसीकेरे मार्गे जाते.
ಮನೋಹರ್: ಅದು ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗಾನಾ?	तो एकच मार्ग आहे का?
ಮೂರ್ತಿ: ಗುಂತಕಲ್ ಗಿಂತ ಅರಸಿಕೆರೆ ಮಾರ್ಗಾನೇ ಹತ್ತಿರ.	गुंतकलपेक्षा अरसीकेरे मार्गच जवळचा आहे.
ಮನೋಹರ್: ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಧಾರವಾಡ ಎರಡೂ ಹತ್ತಿರ ಇವೆಯಾ?	हुबळी-धारवाड दोन्ही जवळच आहेत का?
ಮೂರ್ತಿ: ಹೌದು. ಅವೆರಡೂ ಅವಳಿ ನಗರಗಳು.	होय. ती दोन्ही जुळी शहरे आहेत.
ಮನೋಹರ್: ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ದೊಡ್ಡದೋ, ಧಾರವಾಡ ದೊಡ್ಡದೋ?	हुबळी मोठे आहे का धारवाड मोठे आहे?
ಮೂರ್ತಿ: ಧಾರವಾಡಕ್ಕಿಂತ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ದೊಡ್ಡದು.	धारवाडपेक्षा हुबळी मोठी आहे.
ಮನೋಹರ್: ಯಾವುದು ಮೊದಲು ಸಿಗುತ್ತೆ?	कोणते शहर अगोदर येते?
ಮೂರ್ತಿ: ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮೊದಲು ಸಿಗುತ್ತೆ.	हुबळी अगोदर येते.
ಮನೋಹರ್: ಕರ್ನಾಟಕ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಹೋಗಬಹುದಾ?	कर्नाटक एक्सप्रेसने लवकर जाऊ शकतो का?
ಮೂರ್ತಿ: ಹೋಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು?	जाऊ शकतो. तिथे कुठे जायचे आहे?

ಮನೋಹರ್: ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರೇಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಟೋ ಸಿಗುತ್ತಾ?	विद्यापीठाला जायचे आहे. रेल्वे स्टेशनमध्ये रिक्षा मिळते का?
ಮೂರ್ತಿ: ಸಿಗುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಆಟೋದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಡಿ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಸ್ ಸಿಗುತ್ತೆ. ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ.	मिळते. पण रिक्षाने जाऊ नका. भरपूर बस आहेत. बसनेच जा.
ಮನೋಹರ್: ಮುಂದಿನ ಸೋಮವಾರಕ್ಕೆ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸೀಟ್ ಸಿಗಬಹುದಾ?	पुढच्या सोमवारी आगगाडीत जागा मिळेल का?
ಮೂರ್ತಿ: ಕಷ್ಟ. ಒಂದು ವಾರ ಮೊದಲೇ ರಿಜರ್ವ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ತಡಮಾಡಬಾರದು.	कठीण आहे. एक आठवडा आधी आरक्षण करायला हवे. इतका उशीर करू नये.

२. सराव पाठ :

२.१	ಬೆಂಗಳೂರಿಗಿಂತ ಮೈಸೂರು ಚಿಕ್ಕದು.	बेंगळूर पेक्षा म्हैसूर लहान आहे.
	ರಾಮನಿಗಿಂತ ರಾವಣ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ.	रामापेक्षा रावण धैर्यवान आहे.
	ಶಾಲಿನಿಗಿಂತ ಮಾಲಿನಿ ಚಿಕ್ಕವಳು.	शालिनीपेक्षा मालिनी लहान आहे.
	ಅವನು ನನಗಿಂತ ಎತ್ತರ.	तो माझ्यापेक्षा उंच आहे.
	ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಈ ಪಕ್ಷ ಒಳ್ಳೆಯದು.	त्या पक्षापेक्षा हा पक्ष चांगला आहे.
	ಸೇವಂತಿಗೆ ಹೂಗಿಂತ ಗುಲಾಬಿ ಹೂ ಸುಂದರ.	शेवंतीच्या फुलापेक्षा गुलाबाचे फूल सुंदर आहे.
	ರಂಭೆಗಿಂತ ಮೇನಕೆ ಬಹಳ ಸುಂದರಿ.	रंभेपेक्षा मेनका जास्त सुंदर आहे.
	ಬೆಂಗಳೂರಿಗಿಂತ ಮೈಸೂರು ಸುಂದರವಾದ ನಗರ.	बेंगळूरपेक्षा म्हैसूर शहर सुंदर आहे.
२.२	ನಾನು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.	मला गावाला जायचे आहे.
	ನೀವು ನನಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು.	तुम्ही मला दहा रूपये द्यायला हवे.
	ಪ್ರತಿದಿನಾ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪೇಪರ್ ಓದಬೇಕು.	रोज सकाळी वर्तमान पत्र वाचले पाहिजे.
	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಬೇಕು.	कर्नाटकमध्ये सगळ्यांनी कन्नड शिकले पाहिजे.
२.३	ನೀನು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಡ.	तू ते काम करू नको.
	ನೀವು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯಬೇಡಿ.	तुम्ही जास्त कॉफी पिऊ नका.
२.४	ನೀವು ಒಳಗೆ ಬರಬಹುದು.	तुम्ही आत येऊ शकता.
	ಅವರು ನಾಳೆ ಚೆನ್ನೈಗೆ ಹೋಗಬಹುದು.	ते उद्या चेन्नईला जाण्याची शक्यता आहे.
२.५	ಧೂಮಪಾನ ಮಾಡಬಾರದು.	धूम्रपान करू नये.
	ನೀನು ಅವನನ್ನು ಬೈಯಕೂಡದು.	तू त्याला शिव्या देऊ नको.
	ಮಕ್ಕಳು ದಿನಾ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಬಾರದು.	मुलांनी दररोज चित्रपट पाहू नये.
	ನೀನು ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಕೂಡದು.	तू त्या पोरगीला पाहू नको.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ – *'इंत'* हा प्रत्यय तरतमभाव सूचक आहे. दोन वस्तूंची तुलना करताना हा प्रत्यय वापरला जातो. कन्नडमध्ये तरतमभाव सुचविण्याच्या दोन पध्दती नाहीत. इंग्लिशमध्ये त्या आहेत. कन्नडप्रमाणे मराठीमध्येही या पद्धती नाहीत. तरी देखील तरतमभाव सुचविण्याकरिता *'बहळ'*, *'तुंब'*, *'तीर'* असे शब्द योजिले जातात.

ननगे कन्नड सिनिमाकिंता हिंदी सिनिमा इष्ट.
बेंगळूरिगिंता कोलकोता दोड्ड नगर.

३.२ या पाठात निश्चितार्थी, अनुज्ञार्थी व निषेधार्थी वाक्ये पण योजिलेली आहेत. निश्चितार्थी वाक्ये करताना *'बेकु'* आणि *'बेड'* हे शब्द क्रियापदानंतर योजितात. *'बेड'* चा उपयोग फक्त द्वितीय पुरुषी कर्त्यांच्या बाबतीत केला जातो. तर *'बेकु'* चा उपयोग सर्व पुरुषवाचक सर्वनामांबरोबर केला जातो.

नीनु इवत्तु ऊरिगे होगबेड.	तू आज तुझ्या गावी जाऊ नकोस.
नीवु नम्म मनेगे बरबेडि.	तुम्ही आमच्या घरी येऊ नका.
नानु बहळ बेग होगबेकु.	मला खूप लवकर गेले पाहिजे.
नीनु आ पुस्तक ओदबेकु.	तू ते पुस्तक वाच.
अवनु हत्तु रूपायि कोडबेकु.	त्याने दहा रूपये द्यावेत.

अनुज्ञार्थी वाक्यें बनविताना क्रियापदानंतर *'बहुदु'* असा शब्द वापरला जातो. याचा अर्थ अनुज्ञा किंवा शक्यता असाही होतो.

नीनु नन्न जते बरबहुदु.	'तू माझ्या बरोबर येऊ शकतोस. (येण्यास हरकत नाही)
नानु संजे निनगे सिगबहुदु.	'तुला मी संध्याकाळी भेटेन'.
अवनु नाळे बरबहुदु.	'तो उद्या येईल'.

निषेधार्थ सुचविणारे दोन शब्द आहेत *'बारदु'* आणि *'कूडदु'*. दुसरा शब्द तीव्र विरोध सुचविण्यास वापरला जातो.

अधिकारिगळु लंच तेगेदुकोळ्ळबारदु.	'अधिकाऱ्यांनी लाच घेऊ नये'.
मक्कळु सिगरेट सेद कूडदु.	'मुलांनी सिगरेट ओढू नये'.

४. अभ्यास :

४.१ *कंसात दिलेल्या मराठी शब्दांचे योग्य कन्नड शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.*
४.१.१ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್ ಎರಡೂ ——— ನಗರಗಳು. (जुळे)
४.१.२ ರೈಲು ಚೆನ್ನೈ ——— ಹೋಗುತ್ತೆ. (मार्गे)
४.१.३ ——— ಭಾನುವಾರ ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. (उद्या)
४.१.४ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ——— ಹೋಗಬಹುದು. (लवकर)

४.२ *तरतम भाव सूचक शब्द वापरून पुढील वाक्ये जोडा.*
४.२.१ ಬೆಂಗಳೂರು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣ.
ಮೈಸೂರು ಚಿಕ್ಕಪಟ್ಟಣ.
४.२.२ ರಾಮನಿಗೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷ.
ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ.
४.२.३ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಒಳ್ಳೆಯದು.
ಆ ಪುಸ್ತಕ ಕೆಟ್ಟದು.
४.२.४ ಕಮಲ ಸುಂದರಿ.
ವಿಮಲ ತುಂಬಾ ಸುಂದರಿ.

४.३ *खाली दिलेले शब्दांचा आपल्या वाक्यात उपयोग करा.*
ಬೇಕಾದಷ್ಟು, ಬೇಗ, ಪ್ರಯಾಣ, ಮಾರ್ಗ, ಮೊದಲು, ಕಡಿಮೆ.

४.४ *कन्नडमध्ये अनुवाद करा.*
४.४.१ म्हैसूर शहर बेंगळूरहून लहान आहे.
४.४.२ रेल्वेचा प्रवास बसपेक्षा जास्त आरामदायक आहे.
४.४.३ ती माझ्यापेक्षा उंच आहे.
४.४.४ तुम्ही आता जाऊ शकता.
४.४.५ कृपया माझ्याशी बोलू नका.
४.४.६ येत्या आठवड्यात मला दिलीला जायचे आहे.
४.४.७ तुम्ही सिगरेट ओढू नये.
४.४.८ त्याने ते काम करू नये.

४.५ *खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*
४.५.१ ನೀವು ದಿನಾ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾ?
४.५.२ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಿಂತ ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯಾ?
४.५.३ ನಿಮಗಿಂತ ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮ / ತಂಗೀನೇ ಎತ್ತರಾನಾ?
४.५.४ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇದಕೂಡದಾ?

५. शब्दसमूह :

ಅವಳಿ ನಗರಗಳು	'जुळे शहर'
ಚಾರ್ಜು	'दर', 'भाडे', 'शुल्क'
ತಡ	'उशीर'
ಪ್ರಯಾಣ	'प्रयाण', 'प्रवास'

ಬೇಗ	'लवकर'
ಮಾರ್ಗ	'मार्ग', 'मार्गे'

५.१ *पूरक शब्दसमूह :*

ಎತ್ತರ	'उंच'
ಕಲಿ	'शिकणे'
ಗುಲಾಬಿ	'गुलाबी'
ಧೂಮಪಾನ	'धूम्रपान'
ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ	'धैर्यवान'
ಪಕ್ಷ	'पक्ष', 'पार्टी'
ಬೈಯ್ಯು	'शिवी घालणे'
ಸುಂದರ	'सुंदर', 'छान'
ಸುಂದರಿ	'सुंदर स्त्री', 'सुंदरी'
ಸೇವಂತಿಗೆ	'शेवंतीचे फूल'
ಹೂವು	'फूल'

पाठ १२

१. संवाद :

ಸುರೇಶ್:	ಮನೋಹರ, ಕಣ್ಣನ್‌ಗೆ ಕನ್ನಡ ಪರೀಕ್ಷೆ ಯಾವಾಗ?	मनोहर, कण्णनची परीक्षा केव्हा आहे?
ರಮೇಶ್:	ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು.	पुढील महिन्यात.
ಸುರೇಶ್:	ಈ ಸಾರಿನಾದ್ರೂ ಪಾಸ್ ಮಾಡ್ತಾರಾ?	या खेपेला तरी पास करतील का?
ರಮೇಶ್:	ಏನ್ ಮಾಡ್ತಾರೋ ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.	काय करतील सांगता येत नाही.
ಸುರೇಶ್:	ಅವರಿಗೆ ಮಾತಾಡೋದು, ಬರೆಯೋದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಾ?	त्यांना बोलायला लिहायला चांगले येते का?
ರಮೇಶ್:	ಮನೋಹರ್‌ಗೆ ಮಾತಾಡೋದಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರತ್ತೆ. ಬರೆಯೋದಕ್ಕೆ ಬರಲ್ಲ.	मनोहरला बोलायला चांगले येते. लिहायला येत नाही.
ಸುರೇಶ್:	ಅವನು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯೋದಕ್ಕೆ ಟ್ಯೂಶನ್‌ಗೆ ಹೋಗ್ತಾನೆ.	तो कन्नड शिकण्यासाठी शिकवणीला जातो.
ರಮೇಶ್:	ಹೋಗ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೆ.	जातोय इतकेच.
ಸುರೇಶ್:	ಕಣ್ಣನ್?	कण्णन ?
ರಮೇಶ್:	ಅವನು ಬರೆಯಬಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾತಾಡಲಾರ.	तो लिहू शकतो. पण बोलता येत नाही.
ಸುರೇಶ್:	ಒಬ್ಬ ಬರೆಯೋದನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಾತಾಡೋದನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಮಾಡೋದರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗಬಲ್ಲರು.	एकाने लिहायला शिकले पाहिजे. दुसऱ्याने बोलायला शिकले पाहिजे. तरच ते दोघे पास होतील.
ರಮೇಶ್:	ಹೌದು. ಕಣ್ಣನ್ ಪಾಸಾಗೋದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ. ಮನೋಹರ್‌ದೇ ಅನುಮಾನ.	होय. कण्णन पास होईल यात शंका नाही. मनोहरचीच शंका आहे.

ಸುರೇಶ್:	ಯಾಕೆ? ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಲ್ಲವಾ?	का? तो व्यवस्थित प्रयत्न करत नाही काय?
ರಮೇಶ್:	ಪಡಲ್ಲ. ಅದೇ ತೊಂದರೆ.	करत नाही. तीच अडचण आहे.
ಸುರೇಶ್:	ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.	त्याला सांगितले पाहिजे.
ರಮೇಶ್:	ಅದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೇ ಅರ್ಥ ಆಗಬೇಕು.	ते सगळे सांगायचे नसते. त्यालाच समजले पाहिजे.

२. सराव पाठ :

२.१	ನನಗೆ ಕಥೆ ಕೇಳೋದು ಇಷ್ಟ.	मला गोष्टी ऐकणे आवडते.
	ಹುಡುಗರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳೋದು ಸುಲಭ.	मुलांना उपदेश सांगणे सोपे असते.
	ಊಟದ ಮಧ್ಯೆ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದು ಅನಾರೋಗ್ಯ.	जेवताना मध्ये पाणी पिणे हे आरोग्याला बरे नव्हे.
	ನೀನು ಬರೆಯೋದನ್ನ ನಾನು ನೋಡಬೇಕು.	तू लिहिलेले मला पाहायचे आहे.
	ಅವಳು ಮಾತಾಡೋದನ್ನ ಯಾರು ಕೇಳ್ತಾರೆ?	तिचे बोलणे कोण ऐकतो?
	ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯೋದರಿಂದ ಲಾಭ ಇದೆ.	कन्नड शिकण्यामध्ये फायदा आहे.
	ಕೆಟ್ಟ ಸಿನೇಮಾ ನೋಡೋದರಿಂದ ತಲೆ ನೋವು ಬರುತ್ತೆ.	वाईट सिनेमा बघण्यामुळे डोके दुखते.
	ಅವರು ಊಟ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾರೆ.	ते जेवायला हॉटेलला जातात.
	ಅವಳು ಜಗಳ ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಿದ್ದಾಳೆ.	ती भांडण्यास तयार आहे.
	ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ತಡ ಆಗುತ್ತೆ.	बँकेला जाण्यास उशीर होतो.
	ಅವನು ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಸ್ವೆಟರ್ ತರುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ.	तो दिल्लीहून स्वेटर आणेल यात शंका नाही.
	ಸುರೇಶ್ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವುದರ ಮುಂದೆ ಇವನೇನು?	सुरेशच्या कन्नड बोलण्यापुढे हा कुठे लागणार?
२.२	ಆ ನೀರು ಕುಡಿಯೋದಲ್ಲ.	ते पिण्याचे पाणी नाही.
	ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಅಂಥ ಪುಸ್ತಕ ಓದೋದಲ್ಲ.	तुमच्या सारख्यांनी असली पुस्तके वाचू नयेत.
	ಅವರು ಇಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ.	तो असली कामे करत नाही.
२.३	ನಾನು ಒಂದು ಮೈಲಿ ಓಡಬಲ್ಲೆ.	मी एक मैल धावू शकतो.
	ನಾವು ಹಿಂದಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲೆವು.	आम्ही हिंदी चांगले लिहू शकतो.
	ನೀನು ಹತ್ತು ಇಡ್ಲಿ ತಿನ್ನಬಲ್ಲೆಯಾ?	तू दहा इडल्या खाऊ शकतोस?
	ನೀವು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆರು ಗಂಟೆಗೆ ಬರಬಲ್ಲಿರಾ?	तुम्ही सकाळी सहा वाजता येऊ शकाल काय?

	ರಮೇಶ್ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡಬಲ್ಲ.	रमेश चांगले गाऊ शकतो.
	ಕಮಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಬರಬಲ್ಲಳು.	कमला परीक्षेत रँक घेऊ शकते.
	ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಬಲ್ಲರು.	ते चांगला गोंधळ घालू शकतील.
	ಈ ಸ್ಕೂಟರ್ ಒಳ್ಳೆ ಸರ್ವಿಸ್ ಕೊಡಬಲ್ಲದು.	ही स्कूटर चांगली सेवा देऊ शकते.
	ಸೀಮೆ ಹಸುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಕೊಡಬಲ್ಲವು.	संकरित गायी जास्त दूध देऊ शकतात.
२.४	ನಾನು ಹತ್ತು ಲಾಡು ತಿನ್ನಲಾರೆ.	मी दहा लाडू खाऊ शकत नाही.
	ನೀನು ಅವರಿಗೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಲಾರೆಯಾ?	तू त्यांना एक हजार रूपये देऊ शकशील का?
	ಆ ಪತ್ರಿಕೆ ತುಂಬಾ ದಿನ ಉಳಿಯಲಾರದು.	ते वृत्तपत्र फार दिवस टिकणार नाही.
२.५	ಅವನು ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾನೆ.	तो कन्नड बोलण्यासाठी खूप श्रम घेतो.
	ಬಡವರು ತುಂಬಾ ದುಃಖಪಡುತ್ತಾರೆ.	गरीब लोक फार दु:खी असतात.
	ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಹಳ ಸುಖಪಡುತ್ತಾರೆ.	श्रीमंत लोक फार सुखी असतात.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ मूळ धातूंना *'ऊदु'* / *'ओदु'* जोडून क्रियानाम तयार होते.

तिन्नुवुदु / तिन्नोदु	'खाणे'
माडुवुदु / माडोदु	'करणे'

याप्रमाणे तयार झालेल्या क्रियानामांना विभक्ती प्रत्यय जोडता येतात.

चेन्नागि ऊट माडुवुदन्नु कलि.	'चांगला स्वैपाक करायला शीक'.
जगळ माडुवुदरिंद केलस आगत्ते.	'भांडल्याने काम होते'.
कॉफि कुडियुवुदक्के होटिलिगे होगि.	'कॉफी पिण्यास हॉटेलला जा'.
नृत्य नोडुवुदरल्लि ननगे आसक्ति इल्ला.	'नृत्य पाहण्यात मला रस नाही'.

क्रियानामांना *'अलु'* प्रत्यय जोडून चतुर्थीचे रूप केले जाते.

अवनु कॉफी कुडियलु होटेलिगे होगतानॆ.

'कॉफी पिण्यास तो हॉटेलला जातो'.

क्रियानामाला *'अल्ल'* जोडून नकारार्थी नामपदे तयार होतात व याचा उपयोग आख्यातामध्ये केला जातो.

केळोदल्ल	'ऐकू नये'.
माडोदल्ल	'करू नये'.

क्रियानामाला – *'इंत'* हा तरतम सूचक प्रत्यय जोडल्याने त्याचा अर्थ 'च्या ऐवजी' किंवा 'च्या बदल्यात' असा होतो.

आ सिनिमा नोडोदकिंत सुम्मनिरोदु ओळ्ळेयदु.

'तो सिनेमा पाहण्या ऐवजी न पाहणे बरे'

३.२ – *'बल्'* आणि – *'आर'* हे दोन्ही अनुक्रमे होकारार्थी व नकारार्थी सामर्थ्य सूचक प्रत्यय आहेत. याचा उपयोग संयुक्त रचनेमध्ये होतो.

उदाहरणे :-

तिन्न - बल् - ए = तिन्नबल्ले मी 'खाऊ शकतो'.
तिन्न - लारे - ए = तिन्नलारे मी 'खाऊ शकत नाही'.

ही रूपे सर्वनामांबरोबर कशी वापरली जातात हे पाहू.

नानु	माडबल्ले	नावु	माडबल्लेवु
	माडलारे		माडलारेवु
नीनु	माडबल्ले	नीवु	माडबल्लिरि
	माडलारे		माडलारिरि
अवनु	माडबल्ल		
	माडलार		
अवळु	माडबल्लळु	अवरू	माडबल्लरू
	माडलार		माडलाररू
अदु	माडबल्लदु	अवु	माडबल्लवु
	माडलारदु		माडलारवु

'बल्ल' याचा आणखीन एक अर्थ म्हणजे माहित असणे असा आहे.

३.३ कन्नडमध्ये तृतिया (साधन) व पंचमी (आपादन) दोन्ही विभक्तींना – *'इंद'* हा एकच प्रत्यय आहे. तरी त्यात फरक आहे.

पुढील उदाहरणे पहा -

अवनु पेन्निनिंदा बरिताने. 'तो लेखणीने लिहितो'. (तृ.वि.)

अवनु आफिसिगे हास्टेलिनिंदा बरताने. 'तो हॉस्टेलकडून ऑफिसला येतो'. (पं)

वरील वाक्यांत पहिले वाक्य तृतिया विभक्तीचे असून दुसरे पंचमी विभक्तीचे आहे. पहिल्या वाक्यात लेखणी हे साधन आहे. व दुसऱ्या वाक्यात 'हॉस्टेलहून' या शब्दात आपादानाचा अर्थ आहे.

३.४ *'पडु'* याचा उपयोग 'कष्ट', 'सुख', 'दुख', 'संतोष' इत्यादी शब्दाबरोबर केला असता, अनुभवणे असा होतो.

कष्ट पडु, सुख पडु, दुख पडु.

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य शब्दाने रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ ಮೈಸೂರಿಗೆ——— ಬಸ್ಸು ಸಿಗುತ್ತಾ?

४.१.२ ಅವನು ದಿನಾ——— ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರ್ತಾನೆ.

४.१.३ ಅವರ ಮನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಹಳ———.

४.१.४ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ——— ಪಡಬೇಕು.

४.२ *कंसा मध्ये दिलेल्या शब्दांची योग्य रूपे रिकाम्या जागी भरा.*

४.२.१ ಅವಳು——— ಯಾರು ಕೇಳಬಹುದು? (ಹಾಡು)

४.२.२ ಅವರ ಮಾತು——— ಕಷ್ಟ.(ಕೇಳು)

४.२.३ ಆ ಸಿನಿಮಾ——— ಹೋಗಬೇಕು. (ನೋಡು)

४.२.४ ಅವಳ ಮಾತು———. (ಕೇಳು)

४.२.५ ಆ ನೀರು———. (ಕುಡಿ)

४.३ *नकारात्मक वाक्यांत रूपांतर करा.*

४.३.१ ಅವರು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲರು.

४.३.२ ಆ ಪೆನ್ನು ಇರೋದು ಬರೆಯೋದಕ್ಕೆ.

४.३.३ ಅವಳು ಆ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಬಹುದು.

४.३.४ ಮಕ್ಕಳು ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇದಬಹುದು.

४.३.५ ಆ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನೋದು.

४.४ *पुढील शब्द जोडा व स्वतःच्या वाक्यात उपयोग करा.*

४.४.१ ಮರ + ಅನ್ನು = ———
ಕಾರು + ಅನ್ನು = ———
ನಾನು + ಅನ್ನು = ———
ಅಧ್ಯಾಪಕರು + ಅನ್ನು = ———

४.४.२ ಮನೆ + ಇಂದ = ———
ಮರ + ಇಂದ = ———
ಊರು + ಇಂದ = ———
ಸ್ನೇಹಿತ + ಇಂದ = ———

४.४.३ ಮೂರು + चतुर्थी विभक्ती = ———
ಅವನು + " = ———
ಪೆನ್ನು + " = ———
ಅದು + " = ———

४.४.४ ಸಿಟಿ + ಅಲ್ಲಿ = ———
ಕಥೆ + ಅಲ್ಲಿ = ———
ಕಾಡು + ಅಲ್ಲಿ = ———
ಇದು + ಅಲ್ಲಿ = ———

४.५ *पुढील क्रियापदांची क्रियानाम रूपे (कृदंतनाम) द्या व त्यांना सर्व विभक्ती प्रत्यय जोडून त्या शब्दांचा स्वतःच्या वाक्यात उपयोग करा.*

ಮಾಡು, ಕೇಳು, ಸಿಗು, ಬರು

४.६ *कन्नडमध्ये अनुवाद करा.*

४.६.१ सविता दहा कप कॉफी पिऊ शकते.

४.६.२ येथे येण्यास तुला कुणी सांगितले.

४.६.३ तो ते काम करू शकत नाही.

४.६.४ तू गाऊ शकशील.

४.६.५ तो जेवण्यासाठी हॉटेलला चालला आहे.

४.६.५ तरी कोणीही बोलू नये.

४.७ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*

४.७.१ ನೀವು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಾರಿರಾ?

४.७.२ ನಿಮಗೆ ಕನ್ನಡ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ/ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾ?

४.७.३ ನೀವು ಏನಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲಿರಾ?

४.७.४ ನೀವು ದಿನಾ ಹತ್ತು ಮೈಲಿ ಓಡಬಲ್ಲಿರಾ?

५. शब्दसमूह :

ಅರ್ಥ ಆಗು	'कळणे'
ಅನುಮಾನ	'संशय'
ಈ ಸಾರಿ	'या खेपेला'
ತೊಂದರೆ	'त्रास'
ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡು	'प्रयत्न करणे'
ಮಾತಾಡು	'बोलणे'

५.१ *पूरक शब्दसमूह :*

ಅನಾರೋಗ್ಯ	'आजार'
ಉಳಿ	'राहणे'
ಊಟ	'जेवण'
ಓದು	'वाचन करणे'
ಓಡು	'धावणे'
ಕಷ್ಟಪಡು	'त्रास सोसणे'
ಗಲಾಟೆ	'गोंदळ'

ಜಗಳ	'भांडण'
ತಲೆನೋವು	'डोकेदुखी'
ದುಃಖಪಡು	'दुःख भोगणे'
ನೀರು	'पाणी'
ದೈನಿಕ, ಪತ್ರಿಕೆ	'दैनिक', 'नियतकालिक'
ಬುದ್ಧಿವಾದ	'उपदेश'
ಮಧ್ಯೆ	'मध्ये'
ಲಾಭ	'लाभ'
ಸೀಮೆ ಹಸು	'संकरीत गाय'
ಸುಖ ಪಡು	'सुख भोगणे'
ಸುಲಭ-ಸರಳ	'सुलभ-सोपे'
ಹಾಡು	'गाणे' (नामपद व क्रियापद)
ಹಾಲು	'दूध'
ಹೇಳು	'सांगणे'

पाठ १३

१. संवाद :

ಮನೋಹರ್: ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಈಗಲೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆಯಾ?	म्हैसूर दसरा आताही साजरा करतात का?
ರಮೇಶ್: ಹೌದು. ಈಗ ನಾಡಹಬ್ಬವಾಗಿ ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ.	होय. आता राज्योत्सव म्हणून साजरा करतात.
ಮನೋ: ಯಾರು ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ?	कोण साजरा करतात?
ರಮೇಶ್: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಾವೇ ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ.	कर्नाटक सरकार स्वतःच साजरा करते.
ಮನೋ: ಮೈಸೂರು ರಾಜರ ವಂಶದವರು ಆಚರಿಸಲ್ವಾ?	म्हैसूर राजवंशज साजरा करत नाहीत का?
ರಮೇಶ್: ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೆ.	ते आपल्या घरी साजरा करतात एवढेच.
ಮನೋ: ಸರ್ಕಾರದವರು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ?	सरकार किती दिवस साजरा करते?
ರಮೇಶ್: ಒಂಭತ್ತು ದಿನ ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ.	ते नऊ दिवस साजरा करते.
ಮನೋ: ಒಂಭತ್ತು ದಿನ ಏನು ಮಾಡ್ತಾರೆ?	नऊ दिवस काय करतात?
ರಮೇಶ್: ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಚೇರಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಗೀತಗಾರರನ್ನು ಕರೆಸ್ತಾರೆ. ದಸರಾ ಕ್ರೀಡೋತ್ಸವ ನಡೆಸ್ತಾರೆ.	राजवाड्यात रोज संगीत सभा आयोजित करतात. या सभेला प्रसिध्द संगीतकारांना बोलवितात. दसरा क्रीडोत्सव भरवितात.
ಮನೋ: ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನಾನೂ ಇರುತ್ತಾ?	वस्तु-प्रदर्शन ही भरवितात का?
ರಮೇಶ್: ಹೌದು. ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ ದಸರಾದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಆಕರ್ಷಣೆ. ಮೊದಲನೇ ದಿನಾನೇ ಅದನ್ನ ಉದ್ಘಾಟಿಸ್ತಾರೆ.	होय. वस्तु-प्रदर्शन दसऱ्याचे प्रमुख आकर्षण असते. पहिल्या दिवशीच त्याचे उद्घाटन करतात.

ಮನೋ: ಅರಮನೆಗೆ ದೀಪಾಲಂಕಾರ ಇರುತ್ತಾ?	राजवाड्यास दीपालंकार असतो का?
ರಮೇಶ್: ಇರುತ್ತೆ. ಅರಮನೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸ್ತಾರೆ. ನಗರದ ಮುಖ್ಯ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸ್ತಾರೆ.	असतो. राजवाडा विद्युत् रोषणाईने सजवतात. शहरातील प्रमुख रस्ते विद्युत् रोषणाईने सजवितात.
ಮನೋ: ದಸರಾದ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆ ಯಾವುದು?	दसऱ्याचे प्रमुख आकर्षण कोणते असते?
ರಮೇಶ್: ಜಂಬೂ ಸವಾರಿ. ವಿಜಯದಶಮಿ ದಿನದ ಮೆರವಣಿಗೆ.	हत्तींची मिरवणूक. विजयादशमी दिवशीची मिरवणूक.
ಮನೋ: ಅವತ್ತು ಏನು ಮಾಡ್ತಾರೆ?	त्या दिवशी काय करतात?
ರಮೇಶ್: ಅವತ್ತು ಭುವನೇಶ್ವರಿಯನ್ನ ಪೂಜಿಸ್ತಾರೆ ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನ ಆನೆ ಮೇಲೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳು ಇರುತ್ತೆ.	त्या दिवशी भुवनेश्वरीची पूजा करतात. त्यानंतर तिची हत्तीवरून मिरवणूक काढतात. मिरवणुकीत वेगवेगळ्या जिल्ह्यातून आलेल्या वस्तू विशेष असतात.
ಮನೋ: ಮೆರವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೆ?	मिरवणूक कुठे जाते?
ರಮೇಶ್: ಅದು ಬನ್ನಿಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ ಟಾರ್ಚ್‌ಲೈಟ್ ಪರೇಡ್ ಇರುತ್ತೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಪೋಲಿಸನವರು, ಹೋಂಗಾರ್ಡ್‌ಗಳು ವಿವಿಧ ಮನರಂಜನೆ ನೀಡ್ತಾರೆ.	ती बन्निमंडपास जाते. तेथे संध्याकाळी टॉर्चलाइट परेड असते. तेथे विद्यार्थी, पोलिस, होमगार्ड यांचेकडून मनोरंजन केले जाते.
ಮನೋ: ನಾನೂ ಒಂದು ಸಾರಿ ನೋಡಬೇಕು.	मला ही एकदा बघायला हवे.

२. सराव पाठ :

२.१	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉಗಾದಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ.	कर्नाटक मध्ये गुढीपाडवा सण साजरा करतात.
	ವಿಧಾನಸೌಧದ ಮುಂದೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಪ್ರತಿಮೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸ್ತಾರೆ.	विधान सौध समोर आंबेडकर प्रतिमेची प्रतिष्ठापना करतात.
	ಅರಮನೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸ್ತಾರೆ.	राजवाडा विद्युत् रोषणाईने सजवितात.
	ನಾನು ದಿನಾ ರಾತ್ರಿ ಕನವರಿಸ್ತೀನಿ.	मी रोज रात्री बडबडतो.
	ನಾವು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸ್ತೀವಿ.	आम्ही इंग्रजीतून कन्नड मध्ये भाषांतर करतो.
	ಅವರು ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತು ಸಿನಿಮಾ ನಟಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ.	ते रेडिओमध्ये आज सिने अभिनेत्रीची मुलाखत घेताहेत.

२.२	ರಾಮರಾವ್ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಸ್ತಾರೆ.	रामाराव संगीत शिकवितात.
	ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸ್ತಾಳೆ.	आई मुलास दूध पाजविते.
	ನಾವು ಅವನಿಂದ ಸತ್ಯ ಹೇಳಿಸ್ತೀವಿ.	आम्ही त्याच्याकडून सत्य वदवतो.
	ಅವರು ನಮಗೆ ಹೊಸ ಕಾರು ತೋರಿಸ್ತಾರೆ.	ते आम्हाला नवी कार दाखवितात.
	ಅವರು ಗೂಂಡಾಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಸ್ತಾರೆ.	ते गुंडाच्याकडून मला मारहाण करवितात.
	ರಮಾ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ತಲೆ ಬಾಚಿಸ್ತಾಳೆ.	रमा आपल्या बहिणीचे डोके विंचरते.
२.३	ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ ಸರೋಜಿನಿಯಿಂದ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುತ್ತಾಳೆ.	आई मुलास सरोजिनीकडून दूध पाजविते.
	ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ತೋರಿಸಿಸ್ತೀನಿ.	मी माझ्या मित्रास माझ्या लहान भावाकडून बेंगळूर दाखवितो.
२.४	ತಾವು ಯಾರು?	आपण कोण?
	ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಏನು?	आपले नाव काय?
२.५	ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸ ತಾನೇ ಮಾಡ್ತಾನೆ.	तो आपले काम स्वतःच करतो.
	ಸರ್ಕಾರದವರು ತಾವೇ ದಸರ ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ.	सरकार स्वतःच दसरा साजरा करते.
२.६	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉಗಾದಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆ ಮಾಡ್ತಾರೆ.	कर्नाटकमध्ये पाडवा सण साजरा करतात.
	ಅವರು ದಿನಾ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ತಾರೆ.	ते रोज देवाची पूजा करतात.
	ಕಮಲ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡ್ತಾಳೆ.	कमला माझे अनुकरण करते.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ – *'इसू'* या प्रत्ययाची कन्नडमध्ये दोन प्रयोजने आहेत.

१) नामपदाचे क्रियापदात रूपांतर करणे. २) प्रेरणार्थक म्हणून वापरणे.

अन्य भाषांतून घेतलेल्या नामपदांना – *'इसु'* प्रत्यय जोडून क्रियापदे बनविता येतात. कन्नड नाम क्रियापदांना *'इसु'* प्रत्यय जोडून प्रेरणार्थी रूपे केली जातात.

३.१.१ इंग्लिश मधून घेतलेल्या नामपदांनाही हा प्रत्यय जोडून अलीकडे क्रियापदाची रूपे केली जातात. तसेच संस्कृत व उर्दू मधून आलेल्या नामपदांच्या बाबतीतही घडते.

संस्कृत नामपदे :

प्रीति + इसु = प्रीतिसु	'प्रेम करणे'
दुख + इसु = दुखिसु	'शोक करणे'
अन्वेषणे + इसु = अन्वेषिसु	'शोध करणे'
आचरणे + इसु = आचरिसु	'(समारंभपूर्वक) आचरणे'
अलंकार + इसु = अलंकरिसु	'सजवणे'

शोषणे + इसु = शोषिसु	'शोषण करणे'
एर्पाडु + इसू = एर्पडिसु	'आयोजन करणे'

उर्दू नामपद :

जमावणे + इसु = जमायिसु	'जमवणे'
चुनावणे + इसु = चुनायिसु	'निवडणे'

इंग्लिश नामपद :

फोन् + इसु = फोनिसु	'फोन करणे'
टैप् + इसु = टैपिसु	'टाईप करणे'

याचप्रमाणे *'इसू'* ऐवजी *'माडू'* असा शब्द जोडूनही या शब्दांचे क्रियापदात रूपांतर करता येते.

प्रीति माडु
अलंकार माडु
एर्पाडु माडु
जमावणे माडु
चुनावणे माडु

३.१.२ प्रेरक क्रिया एखाद्या व्यक्तिद्वारा किंवा साधनाच्या द्वारा घडते. अशी रूपे सकर्मक व अकर्मक या दोन्ही प्रकारच्या धातुंपासून तयार केली जातात. सकर्मक क्रियापदांना कर्म असते. तर अकर्मक क्रियापदांना कर्म नसते.

नानु अवनिंदा आ केलस माडिस्तीनि.	'मी त्याच्याकडून ते काम करवून घेईन'.
अवळु अवनिंदा कागद बरेयिस्ताळे.	'ती त्याच्याकडून पत्र लिहवून घेते'.

वरील उदाहरणात *'माडू'* आणि *'बरे'* या धातू बरोबर *'इसू'* जोडलेले आहे. ही दोन्ही क्रियापदे सकमर्क आहेत. (कर्म घेतात)

नानु अवनन्नु ओदस्तीनि.	'मी त्याला वाचायला लावतो'.
अवळु मगुवन्नु मलगिस्ताळे.	'ती मुलाला झोपविते'.

वरील वाक्यांत *'ओदु'* आणि *'मलगु'* हे धातू अकर्मक आहेत. (कर्म घेत नाहीत) काही धातूंना मूळातच *'इसु'* जोडल्या सारखेच असते. तशानाही परत *'इसू'* जोडल्यास द्वितियेचा अर्थ येतो.

नानु अवरिगे कर्नाटक तोरिस्तीनि.	'मी त्याना कर्नाटक दाखवतो'.
नानु अवरिगे कर्नाटक तोरिसिस्तीनि.	'मी दुसऱ्या कोणाकडून तरी त्यांना कर्नाटक दाखवतो'.

३.२ नानु व तावु आत्मार्थक सर्वनामे आहेत. *'तानु'* एक वचन व *'तावु'* बहुवचन. तावु हे रूप द्वितीय पुरूष आदरार्थी बहुवचनाच्या अर्थानेही वापरले जाते.

उदा. अवनु ताने बट्टे ओगेयुत्ताने.	'तो स्वतः कपडे धुऊन घेतो'.
तावु दयविट्टु बरबेकु	'आपण कृपया यावे' (आदरार्थी बहूवचन)

४. अभ्यास :

४.१ *योग्य शब्दाने रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ ದಸರಾದ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆ ————.

४.१.२ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ದಿನ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ———— ಮಾಡ್ತಾರೆ.

४.१.३ ದಸರಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ———— ಏರ್ಪಡಿಸ್ತಾರೆ.

४.१.४ ಈಗ ದಸರಾ ———— ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ.

४.१.५ ಅರಮನೆಯನ್ನು ———— ಅಲಂಕರಿಸ್ತಾರೆ.

४.२ *पुढील वाक्यातील नामाचे क्रियारूप करून लिहा.*

४.२.१ ಅವನು ತೆಲುಗಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡ್ತಾನೆ.

४.२.२ ಲೀಲಾ ದಿನಾ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ತಾಳೆ.

४.२.३ ಸುದರ್ಶನ ಅಮಿತಾಬ್ ಬಚ್ಚನ್‌ನನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡ್ತಾನೆ.

४.२.४ ರವಿ ಮತ್ತು ಕಲಾ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡ್ತಾರೆ.

४.२.५ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಬಾವಣೆ ಮಾಡ್ತಾನೆ.

४.३ *कंसात दिलेल्या क्रियापदांची योग्य रूपे योजून रिकाम्या जागा भरा.*

४.३.१ ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲು ————. (ಕುಡಿ)

४.३.२ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ————. (ಕಲಿ)

४.३.३ ಅವರು ಸಿಟಿಯಿಂದ ತರಕಾರಿ ————. (ತರು)

४.३.४ ರಮೇಶ ನನಗೆ ಮೈಸೂರು ————. (ತೋರು)

४.३.५ ಅವರು ಅವನಿಂದ ಸತ್ಯ ————. (ಹೇಳು)

४.४ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*

४.५.१ ಈಗ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಯಾರು ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ? ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ?

४.५.२ ದಸರ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಆಚರಿಸ್ತಾರೆ?

४.५.३ ದಸರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇರುತ್ತೆ?

४.५.४ ದಸರದ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆ ಏನು?

४.५.५ ಬನ್ನಿ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇರುತ್ತೆ?

५. शब्दसमूह :

ಅರಮನೆ	'राजवाडा'
ಆಚರಣೆ	'आचरण'
ಆಕರ್ಷಣೆ	'आकर्षण'
ಉದ್ಘಾಟನೆ	'उद्घाटन'

ಏರ್ಪಾಡು	'आयोजन'
ಕ್ರೀಡೋತ್ಸವ	'क्रीडोत्सव'
ಜಂಬೂಸವಾರಿ	'हत्तीची मिरवणूक'
ದೀಪಾಲಂಕಾರ	'दीपालंकार'
ನಾಡಹಬ್ಬ	'राज्योत्सव'
ಪೂಜಿಸು	'पूजा करणे'
ಮನರಂಜನೆ	'मनोरंजन'
ಮೆರವಣಿಗೆ	'मिरवणूक'
ರಾಜ	'राजा'
ವಂಶ	'वंश'
ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ	'वस्तु-प्रदर्शन'
ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ	'विजेचा दिवा'
ಸಂಗೀತಗಾರರು	'संगीतकार'
ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿ	'संगीत सभा'

५.१ *पूरक शब्दसमूह :*

ಅನುಕರಣೆ	'अनुकरण'
ಕನವರಿಸು	'बडबडणे'
ಕಲಿಸು	'शिकवणे'
ತಲೆಬಾಚು	'विंचरणे'
ತೋರಿಸು	'दाखविणे'
ಪ್ರತಿಮೆ	'पुतळा'
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ	'प्रतिष्ठापना करणे'
ಭಾಷಾಂತರ	'भाषांतर', 'अनुवाद'
ಸತ್ಯ	'खरे', 'सत्य'
ಸಂದರ್ಶಿಸು	'मुलाखत घेणे'
ಹೊಡೆ	'मारणे'

पाठ १४

१. संवाद :

ಮನೋಹರ್:	ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬಂದೆ?	बेंगळूरला कधी आलास?
ಮಾಧು:	ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಬಂದೆ.	काल संध्याकाळी आलो.
ಮನೋ:	ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಬಂದೆ?	किती वाजता आलास?
ಮಾಧು:	ಸಂಜೆ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಬಂದೆ.	संध्याकाळी सात वाजता आलो.
ಮನೋ:	ಯಾಕೆ ಅಷ್ಟು ತಡ?	इतका का उशीर?
ಮಾಧು:	ಟ್ರೇನು ತಡವಾಗಿ ಬಂತು.	रेल्वे उशीरा आली.
ಮನೋ:	ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಬಂದೆಯಾ?	तू एकटाच आलास का?
ಮಾಧು:	ಇಲ್ಲ ನನ್ನ ಜತೆ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಬಂದಳು.	नाही. माझ्या सोबत माझी बहीण आली.
ಮನೋ:	ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಬರಲಿಲ್ಲವಾ?	तुझा लहान भाऊ आला नाही का?
ಮಾಧು:	ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಜೊತೆ	नाही आला. तो माझ्या मोठ्या
	ಚೆನ್ನೈಗೆ ಹೋದ.	भावाबरोबर चेन्नईला गेला.
ಮನೋ:	ನಿಮ್ಮ ತಾಯೀನೂ ಹೋದರಾ?	तुमची आई सुध्दा गेली का?
ಮಾಧು:	ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು	नाही. ते गेले नाहीत. ते पुढच्या
	ಮುಂದಿನ ವಾರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ತಾರೆ.	आठवड्यात येथे येतील.
ಮನೋ:	ಬಾ, ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನು.	ये, फराळ कर.
ಮಾಧು:	ಬೇಡ. ಆಗಲೇ ತಿಂಡಿ ತಿಂದೆ.	नको. अगोदरच फराळ केला आहे.
ಮನೋ:	ಕಾಫಿನಾದರೂ ಕುಡಿ ಬಾ.	ये, कॉफी तरी घे.
ಮಾಧು:	ಕಾಫಿನೂ ಕುಡಿದೆ. ಆದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡು.	कॉफीही घेतली आहे. तरीपण थोडी दे.
ಮನೋ:	ಈಗ ಗಂಟೆ ಎಷ್ಟು?	आता किती वाजले?
ಮಾಧು:	ಈಗ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆ.	आता अकरा वाजले आहेत.
ಮನೋ:	ಯಾಕೆ ತಿಂಡಿ ಇಷ್ಟು ಲೇಟು?	फराळास इतका का उशीर?
ಮಾಧು:	ಇವತ್ತು ತಡವಾಗಿ ಎದ್ದೆ. ಭಾನುವಾರ	आज उशीरा उठलो.

	ಇದೆ ನೋಡು.	रविवार आहे बघ.
ಮನೋ:	ಸರಿ, ಬೇಗ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನು. ರಮೇಶನ	ठीक, लवकर न्याहरी कर.
	ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.	रमेशच्या घरी जाऊया.

१.१ संवाद :

ಸುರೇಶ:	ನೀವು ಕನ್ನಡ ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿರಿ?	तुम्ही कन्नड कुठे शिकलात?
ಮನೋ:	ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆ.	म्हैसूरात शिकलो.
ಸುರೇಶ:	ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿರಿ?	तेथे कुठे शिकलात?
ಮನೋ:	ಅಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷಾ	तेथे दक्षिण प्रांतीय भाषा केंद्रात
	ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆ.	शिकलो.
ಸುರೇಶ:	ಯಾವ ವರ್ಷ ಕಲಿತಿರಿ?	कोणत्या वर्षी शिकलात?
ಮನೋ:	ಸಾವಿರದ ಒಂಬೈನೂರ ಎಂಭತ್ತರಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆ.	एकोणीशे ऐंशीमध्ये शिकलो.

२. सराव पाठ :

२.१	ನಾನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದೆ.	मी सकाळी आठ वाजता उठलो.
	ನಾವು ಊರಿನಿಂದ ನಿನ್ನೆ ಬಂದೆವು.	आम्ही गावाहून काल आलो.
	ನೀನು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದೆಯಾ?	तू कॉफी प्यायलास का?
	ನೀವು ಆ ಪುಸ್ತಕ ತಂದಿರಾ?	तुम्ही ते पुस्तक आणले का?
	ರಾಜು ಮಗುವಿಗೆ ಹೊಡೆದ.	राजूने मुलाला मारले?
	ರಾಣಿ ಕಿಟಕಿ ತೆಗೆದಳು.	राणीने खिडकी उघडली.
	ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದರು.	त्यानी मला बोलविले.
	ಹಸು ಹುಲ್ಲು ತಿಂದಿತು.	गायीने गवत खाल्ले.
	ಕರುಗಳು ಹಾಲು ಕುಡಿದವು.	वासरे दूध प्यायली.
२.२	ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಕೂಲಿಯವರನ್ನು	बिहार मध्ये जमीनदारांनी मजुरांना ठार
	ಕೊಂದರು.	केले.
	ಭಾರತ ಕ್ರಿಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಿತು.	भारत क्रिकेटमध्ये जिंकला.
	ಅಧ್ಯಾಪಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬೈದರು.	शिक्षकानी विद्यार्थ्यांना शिव्या दिल्या.
	ಅವರು ಬಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದರು.	त्यानी एक पत्र लिहिले.
	ನಾನು ಮತ್ತು ರವಿ ಸಂಜೆ ಒಂದು ಮೈಲಿ	मी आणि रवी संध्याकाळी एक मैल
	ನಡೆದೆವು.	चाललो.
	ಕಳ್ಳರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರ ಕಡಿದರು.	चोरांनी जंगलात झाड तोडले.
	ಅವರು ಈ ಸಾರಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆದರು.	त्यानी यावेळी अधिक ऊस पिकविला.
	ಹುಡುಗಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು.	मुलगी रस्त्यामध्ये पडली.
	ಅಗಸ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆದ.	परीटाना कपडे धुतले.

	ಚಳುವಳಿಕಾರರು ಕಾನೂನು ಮುರಿದರು.	आंदोलकांनी कायदा मोडला.
	ಮಗು ಸಗಣಿ ತುಳಿಯಿತು.	मुलाने शेण तुडविले.
	ನಾನು ಬಸ್ಸಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು ಕಾದೆ.	मी बससाठी फार वेळ थांबलो.
	ನಿನ್ನೆ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು.	ते काल बेंगळूरमध्ये होते.
	ಅವಳು ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೆಳೆದಳು.	तिने आपल्या सौंदर्याने त्याला मोहीत केले.
२.३	ಶೀಲಾ ಆಟದಲ್ಲಿ ಸೋತಳು.	शीला खेळात हरली.
	ಗಾಂಧೀಜಿ ಚರಕದಿಂದ ನೂತರು.	गांधीजीनी चरख्याने सूत कातले.
	ಸರ್ಕಸ್ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಜನ ಸತ್ತರು.	सर्कस दुर्घटनेत शेकडो लोक मेले.
	ನೀವು ಹೇಗೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಮರೆತಿರಿ?	तो विषय तुम्ही कसा विसरलात?
	ಮಗು ಹೂ ಕಿತ್ತಿತು.	मुलाने फूल तोडले.
	ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಿತಿರಿ?	तुम्ही कुठे संगीत शिकलात?
	ಪದ್ಮ ಗಂಡು ಮಗು ಹೆತ್ತಳು.	पद्माने पुत्राला जन्म दिला.
	ರೈತರು ಹೊಲ ಉತ್ತರು.	शेतकऱ्यांनी शेत नांगरले.
२.४	ಮಕ್ಕಳು ಜೋರಾಗಿ ಅತ್ತವು.	मुले जोरात रडली.
	ಅವರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದರು.	ते सावकाश कॉफी प्याले.
	ಅವಳು ಸ್ಕೂಟರಿನಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹೋದಳು.	ती स्कूटरवरून वेगात गेली.
२.५	ಭಾರತ ಹಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮೇಲೆ ಗೆಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.	भारत हॉकीमध्ये पाकिस्तानवर मात करू शकला नाही.
	ಬಸ್ಸು ನದಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ.	बस नदीत पडली नाही.
	ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರು ಗುಲಾಬಿ ಹೂ ಕೀಳಲಿಲ್ಲ.	शेजाऱ्यांनी गुलाबाचे फूल तोडले नाही.
	ನನ್ನ ತಂದೆ ನನಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ.	माझ्या वडिलांनी मला पत्र लिहिले नाही.
	ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಯಾರೂ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ.	या देशात भुकेने कोणी मेली नाही.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

या धड्यात भूतकालसूचक शब्दांचा परिचय करून दिला आहे. कन्नडमध्ये बरेच भूतकालसूचक शब्द आहेत. त्यामध्ये – *'द्'* आणि – *'त्'* यांचा येथे वापर करण्यात आलेला आहे. कोणत्या क्रियापदांना – *'द्'* लावावे व कोणत्यांना – *'त्'* लावावे या विषयी काही निश्चित नियम सांगता येत नाही. धातू + भूतकाळ सूचक शब्द + आख्यातांश या प्रकारे शब्दांची रचना केली जाते.

खाली पुरुषवाचक सर्वनामांची आख्यातांशरूपे धातू बरोबर योजून दिलेली आहेत.

पुरुष		**एकवचन**	**बहुवचन**	
प्रथम	नानु	तिन्-द्-ए (नु)	नावु	तिन्-द्-एवु
द्वितीय	नीनु	तिन्-द्-ए	नीवु	तिन्-द्-इरि

तृतीय (पु)	अवनु	तिन्-द्+(नु)	अवरू	तिन्-द्-अरू
स्त्री	अवळु	तिन्-द्-अळु		
नपुंसक लिंग	अदु	तिन्-तु	अवु	तिन्-द्-अवु
		तिन्-द्-इतु		

तृतीय पुरुष नपुंसक लिंगी एकवचनाच्या सर्वनामाबरोबर दोन आख्यातांशे दिलेली आहेत. ती म्हणजे – *'तु'* आणि – *'इतु'* धातूला – *'तु'* सरळ जोडले जाते. तर – *'इतु'* क्रियापदाच्या भूतकाळातील रूपाला जोडले जाते. *'इ'* व *'ए'* स्वरांनी अंत होणारी क्रियापदे या नियमाला अपवाद आहेत. ही क्रियापदे फक्त – *'इतु'* घेतात. भूतकाल सूचक – *'द्'* प्रत्ययाचा उपयोग होणारी काही क्रियापदे :-

ಹೋಗು	जाणे	ಹೋದೆ
ತಿನ್ನು	खाणे	ತಿಂದೆ
ಕುಡಿ	पिणे	ಕುಡಿದೆ
ಎಳೆ	ओढणे	ಎಳೆದೆ
ಕಳೆ	उणे करणे	ಕಳೆದೆ
ತುಳಿ	तुडवणे	ತುಳಿದೆ
ಮುರಿ	मोडणे	ಮುರಿದೆ
ಬೆಳೆ	वाढणे	ಬೆಳೆದೆ
ಒಗೆ	धुणे	ಒಗೆದೆ
ಕಡಿ	तोडणे	ಕಡಿದೆ
ನಡೆ	चालणे	ನಡೆದೆ
ಬರೆ	लिहणे	ಬರೆದೆ
ಕೊಯ್ಯು	कापणे	ಕೊಯ್ದೆ
ಕಾಯು	वाट पाहणे	ಕಾಯ್ದೆ, ಕಾದೆ
ಬೀಳು	पडणे	ಬಿದ್ದೆ
ಬಾ	येणे	ಬಂದೆ
ತಾ	आणणे	ತಂದೆ
ತೆಗೆ	काढणे	ತೆಗೆದೆ
ಕರೆ	बोलावणे	ಕರೆದೆ
ಇರು	राहणे	ಇದ್ದೆ
ಗೆಲ್ಲು	जिंकणे	ಗೆದ್ದೆ
ಅನ್ನು	सांगणे	ಅಂದೆ
ಹೊಡೆ	मारणे	ಹೊಡೆದೆ
ತೊಳೆ	धुणे	ತೊಳೆದೆ

भूतकाल सूचक प्रत्यय – *'त्'* जोडली जाणारी काही क्रियापदे :-

ಸೋಲು	हरणे	ಸೋತೆ
ಕೀಳು	खुडणे	ಕಿತ್ತೆ
ಕಲಿ	शिकणे	ಕಲಿತೆ
ಅಳು	रडणे	ಅತ್ತೆ
ಸಾಯು	मरणे	ಸತ್ತೆ
ಹೆರು	जन्म देणे	ಹೆತ್ತೆ
ಉಳು	नांगरणे	ಉತ್ತೆ
ನೂಲು	कातणे	ನೂತೆ
ಮರೆ	विसरणे	ಮರೆತೆ

काही क्रियापदांच्या बाबतीत भूतकाल सूचक – *'द्'* प्रत्यय जोडताना होणारे बदल-

कोल्लु + द् + ए = कोंदे
बय्यु + द् + ए = बैदे
एल्लु + द् + ए = एद्दे
गेल्लु + द् + ए = गेद्दे
बिल्लु + द् + ए = बिद्दे
कायु + द् + ए = काय्दे/कादे
इरू + द् + ए = इद्दे
होगु + द् + ए = होदे

-त्- भूतकाळ सूचकाची उदा :-

किल्लु + त् + ए = कित्ते
सायु + त् + ए = सत्ते
सोलु + त् + ए = सोते
हेरू + त् + ए = हेत्ते

३.२ धातूंना – *'इल्ल'* जोडून भूतकाळातील नकारार्थी रूपे तयार केली जातात व – *'इल्ल'* जोडण्यापूर्वी *अल्* हा तुमंत प्रत्यय जोडलेला असतो.

तिन्न + अल् + इल्ला = तिन्नलिल्ला

या बाबतीत पुरुषलिंग भेद नाही. सर्व लिंगांच्या व पुरुषवाचक सर्वनामांच्या नकारार्थी क्रियापदाचे रूप एकच असते.

३.३ जोरदार व्यक्तव्यांत – *'ए'* या प्रत्ययाचा उपयोग केला जातो.

इदे लिडो टाकीज.	'हेच लिडो सिनेमा गृह'.
नानु आगळे तिंडि तिंदे.	'मी आधीच फराळ केला'.

३.४ नामपद व विशेषणांना *'आगि'* प्रत्यय जोडून क्रिया विशेषणांची रूपे तयार केली जातात. गुणवाचक व परिमाणवाचक विशेषणाच्या आख्यात रूपांना *'आगि'* जोडून क्रियाविशेषण केले जाते.

केट्टदागि, होसदागि, दोड्डदागि

बाकीच्या नामपदांच्या व विशेषणांच्या बाबतीत मूलरूपांना *'आगि'* प्रत्यय जोडला जातो.

तडवागि, केंपागि, चेन्नागि

४. अभ्यास :

४.१ *कंसात दिलेल्या क्रियापदांची भूतकाळातील योग्य रूपे योजून रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ ಅವರು ನಿನ್ನೆ ಊರಿನಿಂದ————. (ಬಾ)
४.१.२ ಶೈಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ————. (ಬರೆ)
४.१.३ ಅವಳು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು————. (ಹೆರು)
४.१.४ ಮಗು ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಗೆ————. (ಏಳು)
४.१.५ ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು————. (ಕಾಯು)
४.१.६ ಅವರು ಆಟದಲ್ಲಿ————. (ಸೋಲು)
४.१.७ ರೈಲು ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಐದು ಜನ————. (ಸಾಯು)
४.१.८ ನಾವು ನಿನ್ನೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ————. (ಇರು)

४.२ *भूतकाळात रूपांतर करा.*

४.२.१ ಮಧು ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ.
४.२.२ ಮಗು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ.
४.२.३ ಕಮಲ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಯುತ್ತಾಳೆ.
४.२.४ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಾಳೆ.
४.२.५ ರಾಮ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

४.३ *भूतकाळाव्यतिरिक्त रूपे तयार करा.*

४.३.१ ಪದ್ಮ ಗಂಡು ಮಗು ಹೆತ್ತಳು.
४.३.२ ರೈತರು ಹೊಲ ಉತ್ತರು.
४.३.३ ರಾಣಿ ಕಿಟಕಿ ತೆಗೆದಳು.
४.३.४ ನೀವು ಆ ಪುಸ್ತಕ ತಂದಿರಾ?
४.३.५ ನಾನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆದೆ.

४.४ *नकारात्मक वाक्ये करा.*

४.४.१ ನಾನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆರು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದೆ.
४.४.२ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದೆ.

४.४.३ ನಾವು ಕನ್ನಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತಾಡೋದು ಕಲಿತೆವು.

४.४.४ ನಾವು ಆ ವಿಷಯ ಮರೆತೆ.

४.४.५ ತಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ಬೈದರು.

४.५ *कन्नड भाषेत अनुवाद करा.*

४.५.१ माझ्या मित्राला मी पत्र लिहिले.

४.५.२ काल आम्ही तीन मैल चाललो.

४.५.३ ती अर्धा तास रडली.

४.५.४ हृदयाघाताने तो मरण पावला.

४.५.५ तो मला मूर्ख म्हणाला.

५.१ *पूरक शब्दसमूह :*

ಅರಣ್ಯ	'जंगल'
ಆಟ	'खेळ'
ಕಬ್ಬು	'ऊस'
ಕರು	'वासरू'
ಕಳ್ಳರು	'चोर'
ಕಾಗದ	'कागद', 'पत्र'
ಕಾನೂನು	'कायदा', 'नियम'
ಕಿಟಕಿ	'खिडकी'
ಕೂಲಿ	'कूली', 'हमाल'
ಚರಕ	'चरखा'
ಚಳುವಳಿಗಾರರು	'चळवळ करणारे'
ಜಮೀನ್ದಾರ	'जमीनंदार'
ದುರಂತ	'दुरंत', 'दुःखद प्रसंग'
ನದಿ	'नदी'
ಪತ್ರ	'पत्र'
ರೈತರು	'शेतकरी'
ವಿಷಯ	'विषय', 'वस्तू'
ಸಗಣಿ	'शेण'
ಸೆಳೆ	'ओढ', 'आकर्षून घेणे'
ಸೌಂದರ್ಯ	'सौंदर्य'
ಹಸಿವು	'भूख'
ಹುಲ್ಲು	'गवत'
ಹೊಲ	'शेत'

पाठ १५

१. संवाद :

ರಾಜು :	ನಿಮಗೆ ನಿನ್ನೆ ಮೋಹನ್ ಸಿಕ್ಕನಾ?	तुम्हाला काल मोहन भेटला का?
ರಾಮು :	ಇಲ್ಲ. ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕನಾ?	नाही. भेटला नाही. तुला भेटला का?
ರಾಜು :	ಹೌದು ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡೋಕೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ಅಂದ.	होय. शहरात भेटला. तुम्हाला भेटावयास जातो असे म्हणाला.
ರಾಮು :	ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಸಾಮಾಚಾರ?	नाही. काल आला नाही. काय विशेष?
ರಾಜು :	ಅವನು ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟನಂತೆ.	त्याने नोकरी सोडली म्हणे.
ರಾಜು :	ಯಾಕೆ?	का?
ರಾಜು:	ಅವರ ತಂದೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಕೊಂಡರಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ.	त्यांच्या वडीलांनी गावी शेत खरेदी केले म्हणे. त्यासाठीच.
ರಾಮು :	ಏನು ಜಮೀನು?	कसली शेती?
ರಾಮು :	ತೆಂಗಿನ ತೋಟ. ಇವನು ಅದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡ್ತಾನಂತೆ.	नारळाचा मळा. हा त्यावर देखरेख करतो म्हणे.
ರಾಮು :	ಎಷ್ಟು ಎಕರೆ?	किती एकर ?
ರಾಜು :	ಹತ್ತು ಎಕರೆ.	दहा एकर.
ರಾಮು :	ಎಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರು?	किती दिले?
ರಾಜು :	ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಕೊಟ್ಟರು ಅಂದ.	एक लाख दिले, असे म्हणाला.
ರಾಮು :	ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೇನೆ.	हरकत नाही. कमी किंमतच आहे.

१.१ *संवाद :*

ಅರವಿಂದ: ನಿನ್ನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ತನಕ	काल सकाळी किती वाजेपर्यंत
ಆಟ ಆಡಿದಿರಿ?	खेळलात?
ಮನೋ: ಹತ್ತು ಗಂಟೆ ತನಕ ಆಡಿದೆವು.	दहा वाजेपर्यंत खेळलो.
ಅರವಿಂದ: ಆಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡಿದಿರಿ?	त्यानंतर काय केलेत?
ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀರಾ?	हॉस्टेल मध्येच होतात का?
ಮನೋ: ಆಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದೆ.	त्यानंतर अंघोळ केली.
ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಊಟ	अंदाजे एक वाजता जेवलो.
ಮಾಡಿದೆ. ಎರಡು ಗಂಟೆಯಿಂದ	दोन वाजल्यापासून
ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದೆ.	चार वाजेपर्यंत झोपलो.
ಅರವಿಂದ: ಸಿಟಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವಾ?	शहरात गेला नाहीत का?
ಮನೋ: ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಹೋದೆ.	पाच वाजता गेलो.
ಅರವಿಂದ: ಯಾರು ಯಾರು ಹೋದಿರಿ?	कोण कोण गेलात?
ಮನೋ: ನಾನು ರಮೇಶ ಹೋದೆವು.	मी आणि रमेश गेलो.
ಅರವಿಂದ: ಯಾವುದಾದರೂ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿದಿರಾ?	एखादा सिनेमा बघितलात का?
ಮನೋ: ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಸಿನಿಮಾನೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ.	नाही. कुठलाच सिनेमा बघितला नाही.
ಎಂಟು ಗಂಟೆವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ	आठ वाजेपर्यंत इकडे तिकडे
ಸುತ್ತಾಡಿದೆವು. ಕಾಮತ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ	फिरलो. कामतमध्ये कॉफी प्यालो,
ಕುಡಿದೆವು ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ	आणि नऊ वाजता परत आलो.
ವಾಪಸ್ ಬಂದೆವು.	

२. सराव पाठ :

२.१	ಮೋಹನನಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿತು	मोहनला नोकरी मिळाली.
	ರಾಜು ನನಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ.	राजू मला वाटेत भेटला.
	ಹುಡುಗರು ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಕರು.	मुले वर्गात हसली.
	ಈ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು	या महिन्याच्या पगारातले दहा रूपये
	ರೂಪಾಯಿ ಮಿಕ್ಕಿತು.	उरले.
	ಕಳ್ಳರು ಮನೆ ಹೊಕ್ಕರು.	चोर घरी शिरले.
२.२	ಕುಮಾರ ನನಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ.	कुमारने मला दहा रूपये दिले.
	ಗೂಂಡಾಗಳು ಪ್ರಜಾವಾಣಿ	गुंडांनी प्रजावाणी वर्तमान
	ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟರು.	पत्र जाळले.
	ಅವನು ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗರ	तो वाईट मुलांच्या
	ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕೆಟ್ಟ.	सहवासाने वाईट झाला.
	ನಾನು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆ.	मी भाड्याचे घर सोडले.

	ನೀವು ಹಣವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರಾ?	तुम्ही बँकेत पैसे ठेवलेत का?
	ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟಳು.	माझी मैत्रिण नवीन साडी नेसली.
	ಬಸ್ಸು ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಹೊರಟಿತು.	बस दहा वाजता सुटली.
	ನೀವು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟು	तुम्ही घरासमोर नारळाची किती
	ತೆಂಗಿನ ಗಿಡ ನೆಟ್ಟಿರಿ?	झाडे लावलीत?
	ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಕೆಟ್ಟಿತು.	पिकलेला आंबा नासला.
	ಮಕ್ಕಳು ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ	मुलांनी सणादिवशी नवीन कपडे
	ತೊಟ್ಟರು.	घातले.
२.३	ರಾಮರಾಯರು ಹೊಸ ಮನೆ ಕೊಂಡರು.	रामरायानी नवीन घर विकत घेतले.
	ಆಳುಗಳು ರಾಗಿ ಮುದ್ದೆ	गड्यांनी नाचण्याचे लाडू (रागीमुद्दे)
	ಉಂಡರು.	खाल्ले.
	ನಾನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಾವು ಕಂಡೆ	मी वाटेत एक साप बघितला.
२.४	ಅವನು ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಗಲಿಲ್ಲ.	तो पोट दुखेल इतके हसला नाही.
	ಅವರು ನನಗೆ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.	त्यांनी मला पुरस्कार दिला नाही.
	ನಾವು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ.	आम्ही वेळेवर निघालो नाही.
	ರಾಗಿಣಿ ಹೊಸ ಸೀರೆ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.	रागिणीने नवीन साडी खरेदी केली नाही.
	ನನಗೆ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.	मला सूर्यग्रहण दिसले नाही.
२.५	ನಾನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ತೀನಿ.	मी स्वयंपाक करतो.
	ಅವನು ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ತಾನೇ ಒಗೆದುಕೊಳ್ತಾನೆ.	त्याचे कपडे तो स्वत:च धुतो.
	ವಿಮಲೆ ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಳ್ತಾಳೆ.	विमला आपले केस विंचरून घेते.
	ಅವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.	त्यांनी स्नान करून घेतले.
	ಅವನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.	त्याने आत्महत्या केली.
२.६	ರಾಮು ನಾಳೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ಅಂದ.	रामू उद्या बेंगळूरला जातो असे म्हणाला.
	ಪರೀಕ್ಷೆ ಫೀಸು ಕಟ್ಟು ಅಂತ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರು.	परीक्षा फी भर म्हणून आमच्या वडीलांनी पैसे दिले.
	ಅವನಿಗೆ ಬೃಂದಾವನ ನೋಡಬೇಕು ಅಂತ ಆಸೆ.	त्याला बृंदावन बघाण्याची इच्छा झाली.
२.७	ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ನಾಳೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾರಂತೆ.	मुख्यमंत्री उद्या दिल्लीला जाणार आहेत, म्हणे.

	ವಿಧಾನ ಸೌಧದ ಸುತ್ತ ಬೇಲಿ	विधानसौधच्या भोवती कुंपण
	ಹಾಕಿಸ್ತಾರಂತೆ.	घालणार आहेत म्हणे.
	ನಾಳೆ ನನ್ನ ಭಾವ ಊರಿಗೆ ಬರ್ತಾರಂತೆ.	उद्या माझा मेहुणा गावी येणार आहे म्हणे.
२.८	ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಭಾರತದ	महात्मा गांधीजी भारताच्या
	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡಿದರು.	स्वातंत्र्यासाठी लढले.
	ಪುರಂದರದಾಸರು ಬಡವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ	पुरंदरदासांनी गरिबाना संपत्ती
	ದಾನ ಮಾಡಿದರು.	दान केली.
	ಕತ್ತೆಗಳು ತುಂಬಾ ಜೋರಾಗಿ ಓಡಿದವು.	गाढव फार वेगाने पळाले.
	ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು.	विश्वेश्वरय्यांनी कृष्णराजसागर बांधले.
	ನಾನು ಕಿಟಕಿ ಮುಚ್ಚಿದೆ.	मी खिडकी झाकली.
	ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿತು.	जनता पक्षाने नवीन सरकार बनविले.
	ನೀವು ನಿನ್ನೆ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಮಲಗಿದಿರಿ?	तुम्ही काल किती वाजता झोपला?
	ನಿಮ್ಮ ಶರ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಹೊಲಿಸಿದಿರಿ?	तुमचा शर्ट कुठे शिवून घेतलात?
	ನೀನು ನಿನ್ನೆ ಎಷ್ಟನೇ ಪಾಠ ಓದಿದೆ?	तू काल कोणता धडा वाचलास?
	ಅವನು ನಿನ್ನೆ ಎಷ್ಟು ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇದಿದ?	त्याने काल किती सिगारेट ओढल्या?
	ನಾನು ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ, ಅವರು ಕೇಳಿದರು.	मी गोष्ट सांगितली त्यांनी ऐकली.
२.९	ಹುಡುಗರು ಹತ್ತನೇ ಪಾಠ ಓದಲಿಲ್ಲ.	मुलानी दहावा धडा वाचला नाही.
	ಅವಳು ಅವನನ್ನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ.	तिने त्याच्यावर विश्वास ठेवला नाही.
	ಪತ್ರಕರ್ತರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.	पत्रकारांनी मुख्यमंत्र्यांना प्रश्न विचारला नाही.
	ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಲಿಲ್ಲ.	आम्ही इकडे तिकडे फिरलो नाही.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

भूतकालाची रूपे तयार करताना *–क्, –ट्, –इ* आणि *–इद्* जोडतात. यापूर्वी दिलेल्या भूतकाल वाचक प्रत्ययाखेरीज येथील प्रत्यय वापरताना काही नियम पाळावे लागतात.

३.१ धातू 'व्यंजन, स्वर, व्यंजन' या प्रकारचा असेल तर व शेवटी *–ग्* व्यंजन असेल तर *–ग्* चे *–क्* मध्ये रूपांतर करावे. धातूंच्या शेवटी येणाऱ्या *'उ'* ला अर्थ नाही.

सिग् (उ) + क् + अ = सिक्क 'भेटला'
नग् (उ) + क् + अ = नक्क 'हसला'

वरील उदाहरणांत *–क्* जोडतांना *–ग्* चे पण *–क* मध्ये रूपांतर होऊन *'क'* ला जोडलेले जोडाक्षर तयार होते हे लक्षात घ्यावे.

३.२ '(व्यंजन) स्वर, व्यंजन' या अनुक्रमाने अक्षरे असणारे धातू शेवटचे अक्षर *'ड्'* असल्यास (उदा : इ + ड् ; क् + ए + ड्) भूतकाळ सूचक *–ट्* जोडले जाते.

बिड् (उ) + ट् + ए = बिट्टे 'सोडले'
इड् (उ) + ट् + ए = इट्टे 'ठेवले'

– *'ड्'* मध्ये – *'ट्'* व्यंजन जोडताना – *'ड्'* चे – *'ट'* होते.

'होरडु' या धातूमध्ये अक्षर योजणेचा क्रम वरीलप्रमाणे नाही. परंतु भूतकाळात *'ड्'* चे *'ट्'* होते.

होरडू > होरटे (भूतकाल)

३.३ भूतकालवाचक प्रत्यय – *'ड्'* लागणारे तीनच धातू आहेत. ते म्हणजे –

काण् (ड) + ड् + ए = कन्डे 'पाहिले'
उण्ण् (ड) + ड् + ए = उण्डे 'जेवलो'
कोळ्ळु > कोण् – ड् कोण् + ड् + ए = कोण्डे 'विकत घेतले'

वरील *'कोळ्ळु'* धातूमध्ये *'ळ्'* चे *'ण्'* मध्ये रूपांतर होते. हे लक्षात घ्यावे. हा धातू एका अर्थाने विकत घेणे असा अर्थ देतो. तसेच हा धातू सहायक पदाच्या रूपाने आत्मार्थक रचनेत योजिला जातो. आत्मार्थक रचना म्हणजे क्रियेचा कर्ताच त्याचे फल पावणारा हा असतो. *'कोळ्ळु'* हे सहायक क्रियापद मुख्य क्रियापदाशी जोडले जाते.

अवनु बट्टे ओगेदु कोळ्तान्ने 'तो आपले कपडे धुवून घेतो'.
अवळु अडिगे माडिकोळ्ताळे 'ती स्वयंपाक करून घेते'.

३.४ – *'इद्'* हा भूतकाळाचा प्रत्यय तीन प्रकारच्या क्रियापदात योजितात.

३.४.१ *'(व्यंजन) दीर्घस्वर, व्यंजन' अक्षर योजना असतां.*

केळ् (उ) + इद् + ए = केळिदे 'ऐकले'
आड् (उ) + इद् + ए = आडिदे 'खेळलो'

३.४.२ *व्यंजन, स्वर, व्यंजन व्यंजन अक्षर योजना असता.*

हत् (उ) + इद् + ए = हत्तिदे 'चढलो'
मुच्च् (उ) + इद् + ए = मुच्चिदे 'झाकले'
नंब् (उ) + इद् + ए = नंबिदे 'विश्वास ठेवला'

३.४.३ *बहु अक्षर योजना असणारे शब्द.*

दोन पूर्णाक्षरांचे क्रियापद व प्रेरणार्थी अव्यय हे दोन्ही या सदराखाली येतात.

तोरिसु + इद् + ए = तोरिसिदे 'दाखविले'
मलगु + इद् + ए = मलगिदे 'झोपलो'
माताडु + इद् + ए = माताडिदे 'बोललो'

मागील उदाहरणांत दिलेली क्रियापदे नियमाला अपवाद आहेत.

३.५ अप्रत्यक्षत्वाची वाक्यांमध्ये *'अंत'* उपयोग केलेले असते. ते प्रथम उपवाक्यानंतर येते.

अवनु बेंगळूरिगे होग्तीनी अंत हेळिद.
आपण बेंगळूरला जातो असे तो म्हणाला.

३.६ *'अंते'* हे रूप निवेदनात्मक आहे.

अपघातदल्लि नूरु जन सत्तारंते.

अपघातात शंभर लोक मरण पावले म्हणे.

अवरु नाळे बर्तारंते.

ते उद्या येतात म्हणे.

४. अभ्यास :

४.१ *दिलेले पर्यायी शब्द मोजून वाक्ये पूर्ण करा.*

४.१.१ ಕಳ್ಳರು ಬಾಳೆ ತೋಟವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು.
ಆನೆ ....

४.१.२ ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಡವರನ್ನು ಸುಟ್ಟರು.
ನಾವು ....

४.१.३ ಅವನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕ ಇಟ್ಟ.
ಅವಳು ....

४.१.४ ನಾನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆದುಕೊಂಡೆ.
ಅವರು ....

४.१.५ ಅವಳು ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮಲಗಿದಳು.
ನಾಯಿ ....

४.१.६ ನಾವು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಫೀಸು ಕಟ್ಟಿದೆವು.
ನಾನು ....

४.१.७ ಬೆಕ್ಕು ಹಾಲು ಕುಡಿಯಿತು.
ಬೆಕ್ಕುಗಳು ....

४.२ *खाली दिलेल्या वाक्यांचे भूतकाळामध्ये रूपांतर करा.*

४.२.१ ಮಗು ಅಳುತ್ತದೆ.

४.२.२ ಅವರು ಜೋರಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ.

४.२.३ ನಾಳೆ ರಾಜು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾನೆ.

४.२.४ ಅವನು ನಾಳೆ ಊರು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

४.२.५ ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸಾಮಾನು ಮಿಗುತ್ತದೆ.

४.३ *नकारात्मक रूपात बदल करा.*

४.३.१ ನಿನ್ನೆ ಮಳೆ ಬಂತು.

४.३.२ ಅವರು ಮನೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದರು.

४.३.३ ಕೆಂಗಲ್ ಹನುಮಂತಯ್ಯ ವಿಧಾನಸೌಧ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು.

४.३.४ ಅವನು ನಾಟಕ ನೋಡಿದನು.

४.३.५ ರಮೇಶ್ ಹೊಸ ಚಪ್ಪಲಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡ.

४.३.६ ನನಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರು.

४.३.७ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನೆ ನಕ್ಕಳು.

४.४ *कन्नडमध्ये अनुवाद करा.*

४.४.१ त्या घराकरिता तू किती ठेव दिली आहेस.

४.४.२ मी बेंगलोरमध्ये दोन शर्ट विकत घेतले.

४.४.३ कर्नाटकातील कोण कोणती स्थळे पाहिलीत?

४.४.४ आम्ही सहा वाजेपर्यंत व्हॉलीबॉल खेळलो.

४.४.५ तिने एक कथा सांगितली.

४.५ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*

४.५.१ ನೀವು ನಿನ್ನೆ ಯಾವ ಸಿನೇಮಾ ನೋಡಿದಿರಿ?

४.५.२ ನೀವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಳ ನೋಡಿದಿರಿ?

४.५.३ ವಿಧಾನಸೌಧ ಯಾರು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು?

५.१ *शब्दसमूह :*

ಜಮೀನು	'जमीन'
ಸಿಗು	'मिळणे'
ಸುತ್ತಾಡು	'फिरणे'
ಲಕ್ಷ	'लाख'

५.२ *पूरक शब्दसमूह :*

ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ	'आत्महत्या'
ಇಡು	'ठेवणे'
ಉಡು	'नेसणे'
ಉಣ್ಣು	'जेवणे'
ಐಶ್ವರ್ಯ	'ऐश्वर्य'
ಕಟ್ಟಿಸು	'बांधणे'
ಕತ್ತೆ	'गाढव'
ಕಳ್ಳ	'चोर'
ಕಿಟಕಿ	'खिडकी'
ಕೆಡು	'नासणे'

ಗೂಂಡಾಗಳು	'गुंड' (लोक)
ತೊಡು	'कपडे घालणे'
ದಾನ	'दान'
ನೆಡು	(झाडे) 'लावणे'
ಪತ್ರಕರ್ತರು	'पत्रकार'
ಬೇಲಿ	'कुंपण'
ರಾಗಿ ಮುದ್ದೆ	'नाचण्याचे लाडू'
ಸರ್ಕಾರ	'सरकार'
ಸಹವಾಸ	'सहवास'
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ	'स्वातंत्र्य'
ಸುಡು	'जळणे'
ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ	'सूर्यग्रहण'
ಹಾವು	'साप'
ಹುಣ್ಣು	'जखम'
ಹೊಟ್ಟೆ	'पोट'

पाठ १६

१. संवाद :

ಮನೋಹರ್: ನೀವು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಏಳ್ತೀರಿ?	तुम्ही सकाळी किती वाजता उठता?
ಮೋಹನ್: ಆರು ಗಂಟೆಗೆ ಏಳ್ತೀನಿ.	सहा वाजता उठतो.
ಮನೋ: ಎದ್ದು ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ?	उठून काय करता?
ಮೋಹನ್: ಎದ್ದು ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗ್ತೀನಿ. ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಹಲ್ಲು ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ತೀನಿ. ಹಲ್ಲು ಉಜ್ಜಿಕೊಂಡು ಕಾಫಿ ಕುಡೀತೀನಿ.	उठून फिरायला जातो. फिरून परत आल्यानंतर दात घासतो. दात घासून कॉफी पितो.
ಮನೋ: ಹಲ್ಲು ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯಲ್ವಾ?	दात न घासता कॉफी पीत नाही का?
ಮೋಹನ್: ಇಲ್ಲ, ನನಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲ.	नाही, मला सवय नाही.
ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಪೇಪರ್ ಓದ್ತೀನಿ.	कॉफी पिऊन वर्तमानपत्र वाचतो.
ಪೇಪರ್ ಓದಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡ್ತೀನಿ.	वर्तमानपत्र वाचून आंघोळ करतो.
ಮನೋ: ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತೀರೋ? ಬಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತೀರೊ?	थंड पाण्याने करता की गरम पाण्याने करता?
ಮೋಹನ್: ಬಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಆ ಮೇಲೆ ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಡ್ತೀನಿ.	गरम पाण्याने करतो. त्यानंतर जेवण करून ऑफिसला निघतो.
ಮನೋ: ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನದೆ?	न्याहरी न करता?
ಮೋಹನ್: ಹೌದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲ್ಲ.	होय. दुपारी घरी जात नाही.
ತಿಂಡಿ ತಗೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀನಿ.	फराळ घेऊन जातो.
ಮನೋ: ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗ್ತೀರಿ?	ऑफिसला कसे जाता?
ಮೋಹನ್: ಬಸ್ಸು ಹಿಡಿದು ಹೋಗ್ತೀನಿ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಸ್ಸು ಸಿಗದೆ ತೊಂದರೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಆಗ ಆಟೋದಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ತೀನಿ.	बसने जातो. कधीकधी बस मिळाली नाही की त्रास होतो. तेव्हा रिक्षातून जातो.
ಮನೋ: ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ?	संध्याकाळी घरी येऊन काय करता?
ಮೋಹನ್: ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆ ಹರಟೆ	कॉफी पिऊन मित्रांबरोबर गप्पा मारतो.

	ಹೊಡೀತೀನಿ. ಹರಟೆ ಹೊಡೆದು ಬಿಟ್ಟು ಎಂಟು ಗಂಟೆ ತನಕ ಏನಾದ್ರೂ ಓದ್ತೀನಿ. ಓದಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗ್ತೀನಿ.	गप्पा मारून संपल्यानंतर आठ वाजेपर्यंत काहीतरी वाचतो. वाचून जेवण करून झोपतो.

२. सराव पाठ :

२.१	ನಾನು ತಿಂಡಿ ತಿಂದು ಕಾಫಿ ಕುಡೀತೀನಿ.	मी फराळ करून कॉफी पितो.
	ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾರೆ.	आमचे वडील बेंगळूरला येऊन दिल्लीला जातात.
	ಮಳೆ ಬಂದು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಿತು.	पाऊस पडून पिके पिकली.
	ಮಗು ಮಂಚದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹಲ್ಲು ಮುರಿದುಕೊಂಡಿತು.	मूल खाटेवरून पडून दात मोडले.
	ಅವರು ಕನ್ನಡ ಕಲಿತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತಾಡ್ತಾರೆ.	ते कन्नड शिकून चांगले बोलतात.
	ಭಾರತ ಕ್ರಿಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೋತು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿತು.	भारताने क्रिकेटमध्ये हरून मान खाली घातली.
	ರವೀಶ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಕು, ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಂದ ಬೈಸಿಕೊಂಡ.	रवीशने वर्गात हसून शिक्षकांकडून बोलून घेतले.
	ಎತ್ತು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕು ಬಾಳೆಗಿಡ ತಿಂದಿತು.	बैलाने मळ्यात शिरून केळीचे झाड खाल्ले.
	ಅವನು ಸಾಲಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿಕೊಟ್ಟು ಬಡವಾದ.	तो कर्जाचे व्याज देऊन गरीब झाला.
	ಅವಳು ಗಿಡ ನೆಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ನೀರು ಹಾಕಿದಳು.	तिने झाड लावून पाणी घातले.
	ನಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದೆ.	मी आंघोळ करून देवाची पूजा केली.
	ಅವಳು ಹೊಸ ಸೀರೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಬಂದಳು.	ती नवीन साडी विकत घेऊन आली.
२.२	ಅವರು ಸಿಟಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.	ते शहरात जाऊन सिनेमा बघून येतात.
	ನಾವು ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹಣ ಕಟ್ಟಿ ಬಂದೆವು.	आम्ही बँकेत पैसे भरून आलो.
	ನೀನು ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇದಿ ಕೆಮ್ಮೀಯಾ?	तू सिगरेट ओढून खोकतोस?
	ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿ ಜನ ನಕ್ಕರು.	इंदिरा गांधींचे भाषण ऐकून लोक हसले.
	ಅವಳು ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮಲಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದಳು.	ती दहा वाजता झोपून बारा वाजता उठली.
२.३	ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಧಾನಸೌಧ ನೋಡದೆ ಬಂದರು.	ते बेंगळूरला जाऊन विधानसौध न पाहताच परत आले.
	ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡದೆ ಇರಲಿ.	देवाने त्यांचे भले करू नये.
	ನೀನು ಪಾಠ ಓದದೆ ಉತ್ತರ ಬರೆದೆಯಾ?	तू पाठ न वाचताच उत्तर लिहिलेस?

	ಅವನು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡದೆ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.	तो मुलगीला न पाहताच लग्नास कबूल झाला.
२.४	ನಾನು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯದೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ.	मी कॉफी पिल्याशिवाय ऑफिसला जात नाही. (निघत नाही)
	ನಾವು ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ನಾಟಕ ನೋಡಲಿಲ್ಲ.	आम्ही तिकिटाशिवाय नाटक बघितले नाही.
	ಡಾಕ್ಟರ್ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಔಷಧ ಕೊಡಲ್ಲ.	डॉक्टर पैसे घेतल्याशिवाय औषध देत नाही.

३. शिकणाऱ्याना मार्गदर्शन :

३.१ या पाठात भूतकृद्वाचक रूपे वापरलेली आहेत. याचा उपयोग एक क्रियापूर्ण होऊन दुसरी पूर्ण होण्याच्या मार्गावर आहे असे सुचविण्याकरीता असतो.

नानु अवनन्नु नोडि बेंगळूरिगे होदे.
त्याला पाहून, मी बेंगळूरला गेलो.

कन्नडमध्ये – *'उ'* आणि – *'इ'* हे दोन प्रत्यय भूतकृद्वाचक आहेत.

द् त् क् ड् ट् भूतकाळ प्रत्यये लागणारी क्रियापदे – *'उ'* कृद्वाचक रूपे होतात.

यांची रचना अशी असते. धातू+भूतकाल सूचकप्रत्यय + भूतकृद् वाचक प्रत्यय

तिन्नु+द् + उ = तिंदु
रमेश कालेजिगे बंदु सिनिमाक्के होद.
रमेश कॉलेजला येऊन सिनेमाला गेला.
इवळु कन्नड कलितु हाडु हाडताळे.
ही कन्नड शिकून गाणे गाते.
नानु हळेमने बिट्टु होस मनेगे बंदे.
मी जुने घर सोडून नव्या घरी आलो.
अवनु दारियल्लि सिक्कु मातादिसिद.
वाटेत भेटून मी त्याच्याशी बोललो.
ओंदु पुस्तक कोन्डु बंदे.
एक पुस्तक विकत घेऊन आलो.

भूतकाळी रूपात – *'इद्'* प्रत्यय घेणाऱ्या क्रियापदांना – *'इ'* कृद्वाचक जोडला जातो. त्याची रचना अशी असते. धातू+कृद्वाचक प्रत्यय

माडु + इ = माडि
नानु पेपर ओदि स्नान माडिदे.
मी पेपर वाचून आंघोळ केली.
अवनन्नु नंबि नानु हाळादे.

त्याच्यावर विसंबून मी नुकसान सोसले.
मगु निद्दे माडि एद्दितु.
मूल झोपून जागे झाले.
अवनु ऊरिगे होगि इवत्तु बंद.
तो गावी जाऊन आज आला.

'होगु' आणि *'आगु'* या धातूंना भूतकालवाचक – *'द्'* प्रत्यय लागतो. तरीही भूदकृद्वाचक – *'इ'* प्रत्यय जोडला जातो. हे दोन अपवाद आहेत.

३.२ भूतकृद्वाचकाचे नकारार्थी रूप – *'अदे'* असे आहे. ते धातूबरोबर जोडले जाते.

नानु सिनिमा नोडदे बंदे.
मी सिनेमा न पाहता आलो.
अवनु नन्न मातु केळदे होद.
तो माझे बोलणे न ऐकता गेला.
अवळु बस चार्ज कोडदे प्रयाण माडिदळु.
तिने बस भाडे न देता प्रवास केला.

दोन नकारार्थी वाक्यांचा अर्थ एक होकारार्थी असा होतो.

सीता हल्लु उज्जदे कॉफि कुडियल्ल.
सीता दात न घासता कॉफी पीत नाही.
नानु कागद बरेयदे ऊरिगे होगलिल्ल.
मी पत्र न लिहिता गावी गेलो नाही.

३.३ अन्य क्रियापदांच्या भूतकृद्वाचकांबरोबर *'बिडु'* चे कृद्वाचक वापरण्याची काही उदाहरणे आहेत. याचा उपयोग काही वेळा नेटाने सांगण्याकरिता किंवा कोणताच विशेष अर्थ नसताही केला जातो.

अवनु तिंडि तिंदु बिट्टु बंद.
नानु सिटिगे होगि बिट्टु बरलिल्ल.

४. अभ्यास :

४.१ *कंसात दिलेल्या क्रियापदांची भूतकृद्वाचक रूपे रिकाम्या जागी भरून वाक्ये पूर्ण करा.*

४.१.१ ಅವನು ತಿಂಡಿ —————, ಕಾಫಿ —————. (ತಿನ್ನು, ಕುಡಿ)
४.१.२ ಅವರು ಇವತ್ತು ಊರಿನಿಂದ ————— ನಾಳೆ ಬರ್ತಾರೆ. (ಹೊರಡು)
४.१.३ ಆ ಹುಡುಗ ಮನೆ ————— ಹೋದ. (ಬಿಡು)
४.१.४ ಅವರು ಕನ್ನಡ ————— ಮಾತಾಡಿದರು. (ಕಲಿ)
४.१.५ ಅವಳು ಆ ಪುಸ್ತಕ ————— ಅತ್ತಳು. (ಓದು)
४.१.६ ಜನತಾಪಕ್ಷ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ————— ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂತು. (ಗೆಲ್ಲು)
४.१.७ ರಾಮ ರಾವಣನನ್ನು ————— ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದ. (ಕೊಲ್ಲು)

४.१.८ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ————— ಕೆಟ್ಟಳು. (ನಂಬು)

४.२ *पुढील वाक्यांच्या जोड्या भूतकृत्वाचक रूप वापरून जोडा.*

४.२.१ ಹುಡುಗರು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟರು.
ಹುಡುಗರು ಸರ್ಕಸ್ ನೋಡಿದರು.
४.२.२ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದರು.
ಅವರು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು.
४.२.३ ಅವಳು ಹಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು.
ಅವಳು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋದಳು.
४.२.४ ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ.
ನಾನು ಎಂ.ಎ. ಓದಿದೆ.
४.२.५ ನಾನು ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇದ್ತೀನಿ.
ನಾನು ಸಂತೋಷ ಪಡ್ತೀನಿ.

४.३ *पुढील वाक्ये वाचून छोटी वाक्ये करा.*

४.३.१ ನೀ ಬಂದು ನಿಂತಾಗ ನಿಂತು ನೀ ನಕ್ಕಾಗ ನಕ್ಕು ನೀ ನಲಿದಾಗ ನಾ ಸೋತೆ.
४.३.२ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಹಲ್ಲು ಉಜ್ಜಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಪೇಪರ್ ಓದ್ತಾರೆ.
४.३.३ ಆ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ತಲೆನೋವು ಬಂದು ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಔಷಧಿ ತಗೊಂಡು ಕುಡಿದೆ.

४.४ *खाली दिलेल्या वाक्यांचे कर्मकर्तृवाच्य मध्ये रूपांतर करा.*

४.३.१ ಅವನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಲ್ಲು ಉಜ್ತಾನೆ.
४.३.२ ಅವರು ಸಂಜೆ ಕೈಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳಿತಾರೆ.
४.३.३ ಅವಳು ತಲೆ ಬಾಚ್ತಾಳೆ.
४.३.४ ರಾಮ ಬಟ್ಟೆ ಒಗಿತಾನೆ.
४.३.५ ಕಮಲ ಪಾಠ ಬರೀತಾಳೆ.

४.५ *नकारार्थी भूतकृद्वाचक प्रत्यय वापरून पुढील वाक्ये बदला.*

४.५.१ ನಾನು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ಬಂದೆ.
४.५.२ ಕಾಗದ ಬರೆದು ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಯಿತು.
४.५.३ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಕ್ಕಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದೆ.
४.५.४ ಅವಳು ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು.
४.५.५ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ನಂಬಿ ಕೆಟ್ಟರು.
४.५.६ ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತು.
४.५.७ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ ಪಾಸಾದ.

४.६ *दोन नकारार्थी रूपे वापरून पुढील वाक्ये बदला.*

४.६.१ ಅವರು ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

४.६.२ ಅವಳು ಊಟ ಮಾಡಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿದಳು.

४.६.३ ಮಕ್ಕಳು ಆಟ ಆಡಿ ನೀರು ಕುಡಿದರು.

४.६.४ ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿ ಕಚ್ಚಿತು.

४.६.५ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹುಚ್ಚು ಬಿಟ್ಟಿತು.

४.७ *कन्नड भाषेत अनुवाद करा.*

४.७.१ तो स्वतः स्वयपाक करून घेतो.

४.७.२ पावसाशिवाय पिण्याचे पाणी मिळत नाही.

४.७.३ तो सिनेमा पाहून माझी डोकेदुखी उठली.

४.७.४ शंभर रूपये देऊन मी एक पुस्तक घेतले.

४.७.५ भाडे न देता तो त्या घरात राहतो.

४.८ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*

४.८.१ ನೀವು ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀರಾ?

४.८.२ ನೀವು ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆ ಓದದೇ ಇರ್ತೀರಾ?

४.८.३ ನೀವು ಸಂಜೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗ್ತೀರಾ?

४.८.४ ನೀವು ಹಾಡು ಹಾಡ್ತಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡ್ತೀರಾ?

४.८.५ ನೀವೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ತೀರಾ? ನಿಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆ ನೀವೇ ಒಗೆದುಕೊಳ್ತೀರಾ?

५.१ शब्दसमूह :

ಅಭ್ಯಾಸ	'अभ्यास', 'सराव'
ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ	'काही वेळा'
ತಣ್ಣೀರು	'थंड पाणी'
ಬಿಸಿ ನೀರು	'गरम पाणी'
ಸ್ನಾನ ಮಾಡು	'न्हाणे', 'आंघोळ करणे'
ಹರಟೆ ಹೊಡಿ	'गप्पा मारणे'
ಹಲ್ಲು	'दात'
ಹಲ್ಲು ಉಜ್ಜು	'दात घासणे'

५.२ *पूरक शब्दसमूह :*

ಎತ್ತು	'बैल' (ना)
ಎತ್ತು	उचलणे (क्रि)

ಔಷಧ	'औषध'
ಕಚ್ಚು	'चावणे'
ಕಾಲು	'पाय'
ಕೆಮ್ಮು	'खोकणे'
ಕೈ	'हात'
ಗಿಡ	'झाड'
ತಲೆ	'डोके'
ತಲೆತಗ್ಗಿಸು	'मान खाली घालणे'
ದುಡ್ಡು	'पैसा/वित्त'
ದೇವರು	'देव'
ಪೂಜೆ	'पूजा'
ಬಡ್ಡಿ	'व्याज'
ಬೆಳೆ	'पीक' (ना)
ಬೆಳೆ	'वाढणे' (क्रि)
ಬಾಳೆಗಿಡ	'केळीचे झाड'
ಬೊಗಳು	'भुंकणे'
ಭಾಷಣ	'भाषण'
ಮಳೆ	'पाऊस'
ಮಂಚ	'खाट'
ಮುಖ	'तोंड', 'चेहरा'
ಸಾಲ	'कर्ज'
ಹಣಕಟ್ಟು	'पैसे भरणे'
ಹುಚ್ಚು	'वेड'

पाठ १७

१. संवाद :

ಕೃಷ್ಣ:	ರಾಜಶೇಖರ ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾನೆ?	राजशेखर आता कुठे नोकरी करत आहे?
ರಂಗ:	ಈಗ ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾನೆ.	आता प्रजावाणी मध्ये नोकरी करत आहे.
ಕೃಷ್ಣ:	ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾನೆ?	तेथे काय काम करतो?
ರಂಗ:	ರಿಪೋರ್ಟರ್ ಆಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾನೆ.	बातमीदार म्हणून काम करतो.
ಕೃಷ್ಣ:	ಎಲ್ಲಿ? ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೇ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾನಾ?	कुठे? बेंगळूर मध्येच करतो का ?
ರಂಗ:	ಇಲ್ಲ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾನೆ.	नाही. बेंगळूर मध्ये करत नाही. हुबळीमध्ये करत आहे.
ಕೃಷ್ಣ:	ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ?	पूर्वी कुठे नोकरी करत होता?
ರಂಗ:	ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ.	म्हैसूर मध्ये नोकरी करत होता.
ಕೃಷ್ಣ:	ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದನಾ?	तेथे कुठल्यातरी कॉलेजमध्ये नोकरी करत होता का?
ರಂಗ:	ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ.	कॉलेजमध्ये करत नव्हता? कोणत्या तरी खाजगी कंपनीत करत होता.
ಕೃಷ್ಣ:	ಆಗಲೇ ಅವನು ಕಥೆ, ಕವನ ಬರೀತಾ ಇದ್ದನಾ?	तेव्हाच तो कथा, कविता लिहीत होता का?
ರಂಗ:	ಹೌದು. ಬರೀತಾ ಇದ್ದ.	होय लिहीत होता.
ಕೃಷ್ಣ:	ಅವನ ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಓದ್ತಾ ಇದ್ದನಾ?	त्याचा एक लहान भाऊ इंजिनीयरिंग मध्ये शिकत होता का?
ರಂಗ:	ಹೌದು. ಓದ್ತಾ ಇದ್ದ.	होय. शिकत होता.
ಕೃಷ್ಣ:	ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಇದಾನೆ?	आता कुठे आहे?

ರಂಗ:	ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇನ್‌ಫೋಸಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾನೆ.	आता बेंगळूर मधील इनफोसिसमध्ये नोकरी करत आहे.
ಕೃಷ್ಣ:	ರಾಜಶೇಖರ ಈಗಲೂ ತುಂಬಾ ಕಥೆ, ಕವನ ಬರೀತಾ ಇರ್ತಾನಾ?	राजशेखर आताही भरपूर कथा, कविता लिहितो का?
ರಂಗ:	ತುಂಬಾ ಬರೀತಾ ಇರಲ್ಲ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರೀತಾ ಇರ್ತಾನೆ.	भरपूर लिहित नाही. कधी कधी लिहीत असतो.
ಕೃಷ್ಣ:	ನಿನ್ನ ನೋಡೋದಕ್ಕೆ ಬರ್ತಾ ಇರ್ತಾನಾ?	तुला भेटायला येत असतो का?
ರಂಗ:	ಮೊದಲು ತುಂಬಾ ಬರ್ತಾ ಇದ್ದ. ಈಗ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಬರ್ತಾ ಇರ್ತಾನೆ.	पूर्वी बऱ्याचदा यायचा. आता कधीतरी येत असतो.

२. सराव पाठ :

२.१	ಮೈಸೂರನ್ನು ಒಡೆಯರ ವಂಶದವರು ಆಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು.	म्हैसूरवर वडेयर वंशज राज्य करीत होते.
	ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಮಹಿಷಾಸುರ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸ ವಾಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ.	म्हैसूर मध्ये पूर्वी महिषासूर नावाचा राक्षस वास्तव्य करत होता.
	ಶಾಂತಲೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ನಾಟ್ಯ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಳು.	शांतला अद्‌भुत असे नृत्य करत होती.
	ನಾನು ತಿಪಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಓದ್ತಾ ಇದ್ದೆ.	मी तिपटूरच्या हायस्कूलमध्ये शिकत होतो.
	ನಿನ್ನೆ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಚಿಟ್ಟಿಬಾಬು ವೀಣೆ ಬರ್ತಾ ಇತ್ತು.	काल रेडियोमध्ये चिट्टी बाबूंचे वीणा वादन होते.
	ನೀವು ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಿರಿ?	तुम्ही अगोदर कुठे नोकरी करत होतात?
	ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ನಗ್ತಾ ಇದ್ದರು.	ते दोघेही उगीचच हसत होते.
	ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದ.	हरिश्चंद्र नेहमी खरे बोलत असे.
२.२	ಮಕ್ಕಳು ಆಟ ಆಡ್ತಾ ಇದಾರೆ.	मुले खेळत आहेत.
	ಶೀಲ ಕಾದಂಬರಿ ಓದ್ತಾ ಇದಾಳೆ.	शीला कादंबरी वाचत आहे.
	ರೈಲುಗಳು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಓಡ್ತಾ ಇವೆ.	रेल्वे वेळेवर धावतात.
	ಅವಳು ನನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸ್ತಾ ಇದಾಳೆ.	ती माझी तपश्चर्या भंग करत आहे.
	ಸೊಸೈಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕೊಡ್ತಾ ಇದಾರೆ.	सोसायटीत साखर देत आहेत.
	ಮಂತ್ರಿಗಳು ಭಾಷಣ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾರೆ.	मंत्री भाषण करत आहेत.
२.३	ಅವನು ದಿನಾ ಆ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಬರ್ತಾ ಇರ್ತಾನೆ.	तो दररोज त्या हॉटेलात येत असतो.
	ಶ್ಯಾಮಲ ಪ್ರತಿದಿನಾ ಸಂಜೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಹಾಡು ಹಾಡ್ತಾ ಇರ್ತಾಳೆ.	शामला दररोज संध्याकाळी पाच वाजता गाणे गात असते.
	ಆ ಹುಡುಗರು ತುಂಬಾ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇರ್ತಾರೆ.	ती मुले फारच गोंधळ करीत असतात.

	ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಬಯ್ತಾ ಇರ್ತಾರೆ.	ते नेहमी दुसऱ्यांना शिव्या देत असतात.
२.४	ರವಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.	रवी मंगळूरमध्ये नोकरी करीत नव्हता.
	ಅಶೋಕ ಬೇರೆ ರಾಜರ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.	अशोक इतर राजां सारखे युध्द करत नव्हता.
	ಮಹಿಷಾಸುರ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.	महिषासूर ऋषींना त्रास देत नव्हता.
	ಅವರು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಇರಲಿಲ್ಲ.	ते हॉटेलमध्ये कॉफी पीत नव्हते.
२.५	ರವಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ.	रवी झोपलेला नाही.
	ಅವನು ನಾಳೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ.	तो उद्या बेंगळूरला जात नाही.
	ಅವರು ನನಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ.	ते मला पगार देत नाहीत.
	ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಸ್ಸುಗಳು ಬರ್ತಾ ಇಲ್ಲ.	येथे पुष्कळ बसेस येत नाहीत.
२.६	ಆ ಬೆಕ್ಕು ದಿನಾ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರ್ತಾ ಇರಲ್ಲ.	ते मांजर रोज आमच्या घरी येत नाही.
	ಅವರು ದಿನಾ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇರಲ್ಲ.	ते रोज क्लबला जात नाहीत.
	ಅವಳು ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಓದ್ತಾ ಇರಲ್ಲ.	ती सकाळच्या वेळी वाचत नसते.
	ರಾಜೇಶ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬರ್ತಾ ಇರಲ್ಲ.	राजेश आमच्या घरी जास्त येत नसतो.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

या पाठात अपूर्णकालाचा वापर केलेला आहे – *ता (उत्ता)* हे प्रत्यय लावून अपूर्णकाल सूचक रूपे तयार केली जातात.

माडु + ता (उत्ता) = माडता (माडुत्ता)
तिन्नु + ता (उत्ता) = तिन्ता (तिन्नुत्ता)

या अपूर्णकाळातील क्रियापदांत मुख्य क्रियापदानंतर *'इरु'* या सहायक क्रियापदांची आख्यात रूपे जोडलेली असतात.

३.२ *'इरू'* क्रियापदाचे निश्चित रूप वापरून अपूर्ण वर्तमानकालाचे क्रियापद तयार केले जाते.

माडता इदीनि. 'मी करतो आहे'.
तिन्ता इदाळे. 'ती खात आहे'.

३.३ *'इरू'* चे भूतकाळ वाचक क्रियापद वापरल्याने मुख्य क्रियापदाचे अपूर्ण भूतकाळी रूप तयार होते.

माडता इद्द. 'करीत होता'.
तिन्ता इद्द. 'खात होता'.

३.४ 'इरू'चे साध्या वर्तमानकाळातील रूप वापरल्याने साधे अपूर्ण रूप मिळते.

माडता इर्तीनि. 'करत असतो'.
तिन्ता इर्तीनि. 'खात असतो'.

३.५ *इल्ल, इरलिल्ल* आणि *इरल्ल* ही रूपे अनुक्रमे वापरल्याने पुढील क्रियापदे नकारार्थी होतात.

माडता इल्ल. 'करत नाही'.
तिन्ता इल्ल. 'खात नाही'.
माडता इरलिल्ल. 'करत नव्हता'.
तिन्ता इरलिल्ल. 'खात नव्हता'.
माडता इरल्ल. 'करत नसतो'.
तिन्ता इरल्ल. 'खात नसतो'.

४. अभ्यास :

४.१ *कंसात दिलेल्या क्रियापदांची अपूर्णकालाची रूपे देऊन रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ ನಾನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ———. (ಓದು)
४.१.२ ಅವನು ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ———. (ಮಾಡು)
४.१.३ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಈಗ ನಿದ್ರೆ———. (ಮಾಡು)
४.१.४ ಅವರು ದಿನಾ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ———. (ಬರು)
४.१.५ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಮೈಸೂರನ್ನು———. (ಆಳು)
४.१.६ ಅವಳು ದಿನಾ ಸಂಜೆ ಹಾಡು———. (ಹಾಡು)
४.१.७ ಮಹಿಷಾಸುರ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ———. (ಕೊಡು)
४.१.८ ಶೀಲ ಈಗ ಪುಸ್ತಕ———. (ಓದು)
४.१.९ ಅವರು ತಿಂಡಿ———. (ತಿನ್ನು)
४.१.१० ಅವನು ದಿನಾ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ———. (ಬರು)

४.२ *पुढील वाक्ये अपूर्ण वर्तमानकालात बदला.*

४.२.१ ಮಕ್ಕಳು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಆಟ ಆಡ್ತಾ ಇದ್ದವು.
४.२.२ ನನ್ನ ಕಥೆ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರ್ತಾ ಇತ್ತು.
४.२.३ ಹುಡುಗರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಗ್ತಾ ಇದ್ದರು.
४.२.४ ರಾಕ್ಷಸರು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡ್ತಾ ಇದ್ದರು.
४.२.५ ರಂಭೆ, ಊರ್ವಶಿಯರು ಋಷಿಗಳ ತಪಸ್ಸು ಕೆಡಿಸ್ತಾ ಇದ್ದರು.

४.३ *खालील वाक्ये अपूर्ण भूतकाळात बदला.*

४.३.१ ಆ ಹೆಂಗಸರು ಜಗಳ ಆಡ್ತಾ ಇದಾರೆ.
४.३.२ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರೆಲ್ಲಾ ಕರಾಟೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾ ಇದಾರೆ.

४.३.३ ಬಡವರು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸಾಯ್ತಾ ಇದಾರೆ.
४.३.४ ಇಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಗ್ತಾ ಇದೆ.
४.३.५ ಅವಳು ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಸಾಮಾನು ತರ್ತಾ ಇದಾಳೆ.

४.४ *खालील वाक्यांचे सवयींच्या अपूर्ण काळात रूपांतर करून लिहा.*
४.४.१ ಅವನು ದಿನಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ತಾನೆ.
४.४.२ ಮಗು ಸುಮ್ಮನೆ ಅಳ್ತಾ ಇದೆ.
४.४.३ ರೈತರು ಚಳುವಳಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾರೆ.
४.४.४ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಳೆ ಬರ್ತಾ ಇದೆ.
४.४.५ ಇಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸುಗಳು ತುಂಬಾ ಓಡಾಡ್ತಾ ಇವೆ.

४.५ *पुढील वाक्ये नकारार्थी करा.*
४.५.१ ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ.
४.५.२ ಅವರು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾರೆ.
४.५.३ ಅವರು ಮೊದಲು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದರು.
४.५.४ ನಮಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಬರ್ತಾ ಇರುತ್ತೆ.
४.५.५ ಶೀಲ ಗಂಡನ ಜೊತೆ ಜಗಳ ಆಡ್ತಾ ಇದ್ದಳು.

४.६ *खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*
४.६.१ ನೀವು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಿರಿ? ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇದೀರಿ?
४.६.२ ನೀವು ಕಾಲೇಜು ಎಲ್ಲಿ ಓದ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ?
४.६.३ ನೀವು ಆಫೀಸಿಗೆ /ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇರ್ತೀರಿ?
४.६.४ ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕನ್ನಡ ಬರ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲವಾ?
४.६.५ ನೀವು ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಯೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇರ್ತೀರಾ?

५.१ *शब्दसमूह :*

ಆಗಾಗ್ಗೆ	'कधी कधी'
ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ	'एकेकदा'
ಕೆಲಸಮಾಡು	'काम करणे'

५.२ *पूरक शब्दसमूह :*

ಅದ್ಭುತವಾಗಿ	'अद्‌भुतपणे'
ಋಷಿ	'ऋषी'
ಕೆಡಿಸು	'बिघडवणे'

ತಪಸ್ಸು	'तप'
ನಾಟ್ಯಮಾಡು	'नृत्य करणे', 'नाचणे'
ಬೆಕ್ಕು	'मांजर'
ಭಾಷಣ	'भाषण'
ಯುದ್ಧ	'युध्द'
ರಾಕ್ಷಸ	'राक्षस'
ವಂಶ	'वंश'
ಸಕ್ಕರೆ	'साखर'
ಸತ್ಯ	'खरे', 'सत्य'

पाठ १८

१. संवाद :

ಮೂರ್ತಿ:	ಹಲೋ, ಯಾರು ಮಾತಾಡೋದು?	हॅलो, कोण बोलत आहे?
ನಾಗರಾಜ:	ನಾನು, ನಾಗರಾಜ ಮಾತಡೋದು.	मी, नागराज बोलत आहे.
ಮೂರ್ತಿ:	ಏನು ಸಮಾಚಾರ?	काय विशेष?
ನಾಗರಾಜ:	ಚೆನ್ನೈಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.	चेन्नईहून माझा दादा आला आहे.
ಮೂರ್ತಿ:	ಯಾವಾಗ ಬಂದ?	कधी आला?
ನಾಗರಾಜ:	ನಾನು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಮನೆಗೆ ಬರುವುದರೊಳಗೆ ಬಂದಿದ್ದ.	मी ऑफिसला गेलो होतो. परत घरी येईपर्यंत तो आला होता.
ಮೂರ್ತಿ:	ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದಾನಾ?	घरी आहे का?
ನಾಗರಾಜ:	ಇಲ್ಲ, ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದಾನೆ.	नाही, बाहेर गेला आहे.
ಮೂರ್ತಿ:	ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೇನೂ ಬಂದಿದಾರಾ?	तुमच्या वहिनीही आल्या आहेत का?
ನಾಜರಾಜ:	ಇಲ್ಲ, ಅತ್ತಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರು ಬಂದಿದಾರೆ.	नाही, वहिनी आल्या नाहीत. सोबत दोघे मित्र आले आहेत.
ಮೂರ್ತಿ:	ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದಾನಾ?	कुठल्यातरी कामानिमित्त आला आहे का?
ನಾಗರಾಜ:	ಹೌದು.	होय.
ಮೂರ್ತಿ:	ಇವತ್ತು ಸಂಜೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ತಾನಾ?	आज संध्याकाळी घरी भेटेल का?
ನಾಗರಾಜ:	ಇಲ್ಲ. ಸಂಜೆ ಸಿಟಿಗೆ ಹೋಗಿರ್ತಾನೆ. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗಿರಲ್ಲ, ಬನ್ನಿ.	नाही. संध्याकाळी शहरात गेलेला असेल. उद्या सकाळी कुठेही जाणार नाही. या.
ಮೂರ್ತಿ:	ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇರ್ತಾನೆ?	किती दिवस राहणार आहे?
ನಾಗರಾಜ:	ಒಂದು ವಾರ ಇರ್ತಾನೆ. ಭಾನುವಾರ ಹಳೆಬೀಡು, ಬೇಲೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾರೆ.	एक आठवडा राहणार आहे. रविवारी हळेबीड, बेलूरला जाणार आहे.

ಮೂರ್ತಿ:	ಯಾಕೆ? ಅವನು ನೋಡಿಲ್ವಾ?	का? त्याने बघितले नाही का?
ನಾಗರಾಜ:	ಅವನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಮನೆಯವರು ಎಲ್ಲಾ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಅವನು ಮಾತ್ರ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಕೊಂಡಿದ್ದ. ಈಗ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಬಂದಿದಾರೆ. ಅವರು ನೋಡಬೇಕಂತೆ.	त्याने बघितले नाही. वर्षी पूर्वी घरातील सर्वजण गेलो होतो. तो मात्र आला नव्हता. घरीच राहिला होता. आता त्याचे मित्र आले आहेत. ते बघणार आहेत म्हणे.
ಮೂರ್ತಿ:	ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳು.	उद्या सकाळी येणार आहे म्हणून त्याला सांग.

२. सराव पाठ :

२.१	ಸಾರ್ ನಿಮಗೆ ಫೋನ್ ಬಂದಿದೆ.	सर, तुम्हाला फोन आला आहे.
	ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ನೋಡೋಕೆ ರೋಗಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.	डॉक्टरना भेटण्यासाठी रोगी आले आहेत.
	ಸೀತಾ ತರಕಾರಿ ತರೋಕೆ ಸಿಟಿಗೆ ಹೋಗಿದಾಳೆ.	सीता भाजीपाला आणण्यासाठी शहरात गेली आहे.
	ಮಗು ನಾಲ್ಕಾಣೆ ನುಂಗಿದೆ.	मुलाने चार आणे गिळले.
	ಅವರು ಹೊಸ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದಾರೆ.	त्यांनी नवीन घर बांधले आहे.
	ನಾನು ಹೊಸ ಕಾರು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದೀನಿ.	मी नवीन कार खरेदी केली आहे.
	ಆ ಹುಡುಗ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆದಿದಾನೆ.	त्या मुलाने चांगला प्रबंध लिहिला आहे.
	ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಒಳಗೆ ಮಲಗಿದಾರೆ.	आमचे वडील आत झोपले आहेत.
	ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಾ?	तुमच्या लहान भावाला नोकरी मिळाली का?
२.२	ನಾನು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ.	मी गेल्या वर्षी दिल्लीला गेलो होतो.
	ಅವರು ಮೊನ್ನೆ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು.	ते परवा चामुंडी टेकडीला गेले होते.
	ನಾವು ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ 'ನಾಂದಿ' ಸಿನೇಮಾ ನೋಡಿದ್ದೆವು.	आम्ही दहा वर्षापूर्वी 'नांदि' सिनेमा बघितला होता.
	ರಮೇಶ ನನಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದ.	रमेशने मला पत्र लिहिले होते.
	ನೀವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗಿದ್ದೀರಾ?	तुम्ही कर्नाटकाच्या प्रवासाला गेला होता का?
	ರಾಜು ಬಾಂಬೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಸ್ವೆಟರ್ ತಂದಿದ್ದಾ?	राजूने मुंबईहून तुला स्वेटर आणला होता का?
	ನಿನ್ನೆ ಪೇಪರನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಫೋಟೋ ಬಂದಿತ್ತು.	कालच्या वर्तमान पत्रात गांधीजींचा फोटो आला होता.

२.३	ಅವರು ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದಿರ್ತಾರೆ.	ते उद्या संध्याकाळी ह्या वेळेला आलेले असतील.
	ಸುರೇಶ ಖಂಡಿತ ರಮೇಶನಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿರ್ತಾನೆ.	सुरेशने निश्चितच रमेशला शंभर रूपये दिलेले असतात.
	ನೀವು ನಾಳೆ ಎಂಟಗಂಟೆಗೆ ಚೆನ್ನೈ ತಲುಪಿರ್ತೀರಾ?	तुम्ही उद्या आठ वाजता चेन्नईला पोहचलेले असाल का?
	ರಾಜು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಓದಿರ್ತಾನೆ.	राजूने परीक्षेसाठी सर्व धडे वाचलेले असतात.
२.४	ನಿಮಗೆ ಯಾವುದೂ ಕಾಗದ ಬಂದಿಲ್ಲ.	तुम्हाला कुठलेही पत्र आलेले नाही.
	ಅವರನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬಂದಿಲ್ಲ.	त्यांना बघण्यासाठी कोणी आले नाहीत.
	ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಸಿಟಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಆಟ ಆಡೋಕೆ ಹೋಗಿದಾನೆ.	माझा लहान भाऊ शहरात गेला नाही. तो खेळण्यासाठी गेला आहे.
	ಬ್ಯಾಂಕಿನವರು ನಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.	बँकेने आम्हाला अजून कर्ज दिलेले नाही.
२.५	ನಾವು ಮೊನ್ನೆ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ.	परवा आम्ही चामुंडी टेकडीला गेलो नव्हतो.
	ಆ ನಾಯಿ ಇನ್ನೂ ಸತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.	ते कुत्रे अजून मेले नव्हते.
	ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ.	धारवाडमध्ये बेंद्रे भेटले नव्हते.
	ಅವನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.	त्याने अधिकाऱ्याना लाच दिली नव्हती.
२.६	ರಮೇಶ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರಲ್ಲ.	रमेश एवढ्या लवकर घरी येत नसतो.
	ಅವರು ಹತ್ತನೇ ತಾರೀಖು ಊರಿಗೆ ತಲುಪಿರಲ್ಲ.	ते दहा तारखेला गावी पोहोचत नाहीत.
	ಧರ್ಮರಾಯನಂಥವನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿರಲ್ಲ.	धर्मरायासारखा माणूस खोटे सांगत नाही.
	ಕೃಷ್ಣನಂಥವನು ಮೋಸ ಮಾಡಿರಲ್ಲ.	कृष्णा सारखी व्यक्ती फसवणूक करीत नाही.
	ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಜನ ಬಡವರು ಊಟ ಮಾಡಿರಲ್ಲ.	या देशात बरेच गरीब लोक जेवण करीत नाहीत.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

या धड्यात वर्तमान, भूत व भविष्यकाळातील निश्चित रूपे व त्यांची नकारात्मक रूपे या विषयी माहिती दिलेली आहे. याचे रूप क्रियापदाचे भूत कृद्वाचक रूप व *'इरु'* क्रियापदाचे वर्तमान, भूत किंवा भविष्यकाळाचे क्रियापद वापरल्याने होते.

३.१ निश्चित वर्तमान काळ

बंदु + इदारे = बंदिदारे	'ते आले आहेत'
नोडी + इदाने = नोडिदाने	'त्याने पाहिले आहे'

३.२ निश्चित भूतकाळ :

बंदु + इद्द= बंदिद्द	'आला होता'.
नोडि + इद्द = नोडिद्द	'पाहिला होता'.

३.३ निश्चित भविष्यकाळ :

बंदु + इरताने = बंदिर्ताने	'आलेला असतो'.
नोडि + इरताने = नोडिर्ताने	'पाहिलेला असतो'.

३.४ वरील रूपांना पूरक अशी नकारात्मक रूपे खाली दिलेली आहेत. *'इरु'* या क्रियापदाची भूत, वर्तमान व भविष्यकाळातील नकारार्थी रूपें मुख्य क्रियापदाच्या कृद्वाचकांबरोबर योजिल्यास नकारात्मक रचना मिळतात.

बंदु + इल्ल = बंदिल्ल	'आलेला नाही'.
नोडि + इल्ल = नोडिल्ल	'पाहिलेला नाही'.
बंदु + इरलिल्ल = बंदिरलिल्ल	'आलेला नव्हता'.
नोडि + इरलिल्ल = नोडिरलिल्ल	'पाहिलेला नव्हता'.
बंदु + इरल्ल = बंदिरल्ल	'आलेला नसतो'.
नोडि + इरल्ल = नोडिरल्ल	'पाहिलेला नसतो'.

४. अभ्यास :

४.१ *कंसात दिलेल्या क्रियापदांची पूर्णकाळातील रूपे देऊन रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಹೋದ ವಾರ ಮೈಸೂರಿಗೆ———. (ಬರು)

४.१.२ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಕನಸು———. (ಬೀಳು)

४.१.३ ಲೀಲಾ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ———. (ಹೋಗು)

४.१.४ ಅವರು ಸಂಜೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆಗೆ———. (ಬರು)

४.१.५ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ———. (ಸಿಕ್ಕು)

४.१.४ ಅವರು ಸಂಜೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆಗೆ———. (ಬರು)

४.१.५ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ———. (ಸಿಕ್ಕು)

४.२ *पुढील वाक्ये पूर्ण भूतकाळात बदलून लिहा.*

४.२.१ ಸಾರ್, ನಿಮಗೆ ಫೋನ್ ಬಂದಿದೆ.

४.२.२ ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

४.२.३ ಅವರು ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

४.२.४ ಬೆಂಗಳೂರು ಕರಗ ವೈಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

४.२.५ ಅವನು ಒಂದು ಹೊಸ ವಾಚು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

४.३ *पूर्ण वर्तमानकाळात बदलून लिहा.*
४.३.१ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬರ್ತಾರೆ.
४.३.२ ಇವತ್ತು ಪರೀಕ್ಷಾ ಫಲಿತಾಂಶ ಬರುತ್ತದೆ.
४.३.३ ಅವನು ಆ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.
४.३.४ ನೀವು ಯಾವ ಕಥೆ ಓದ್ತೀರಿ?
४.३.५ ಅವರು ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

४.४ *पूर्ण भविष्यकाळात बदलून लिहा.*
४.४.१ ರಾಮ ಸಂಜೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.
४.४.२ ಅವನು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
४.४.३ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತೆ.

४.५ *नकारात्मक रूपात बदल करा.*
४.५.१ ಬಾದಾಮಿಗೆ ಚೀನಾ ದೇಶದ ಪ್ರದಾನಿ ಹ್ಯುಯನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್ ಬಂದಿದ್ದ.
४.५.२ ಕೇತಮಲ್ಲ ಹಳೇಬೀಡಿನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ.
४.५.३ ಅವರು ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.
४.५.४ ಅವರು ರಾಜಕುಮಾರ್ ಹಾಡು ಕೇಳಲು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.
४.५.५ ನಾಗರಾಜ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರ್ತಾನೆ.
४.५.६ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗಿದ್ದರು.
४.५.७ ನಾನು ವಿಜಾಪುರ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.
४.५.८ ರವಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರ್ತಾನೆ.

४.६ *कन्नडमध्ये अनुवाद करा.*
४.६.१ धारवाडमध्ये तू रमेशला भेटला होतास का?
४.६.२ कन्नड शिकण्याकरता वेगवेगळ्या राज्यांतून शिक्षक आलेले आहेत.
४.६.३ मुले क्रिकेट सामना पाहण्यास गेली आहेत.
४.६.४ ऑफिसच्या कामाकरिता तो गेला होता.
४.६.५ या वेळेस तो घरी आलेला असेल.

४.७ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*
४.७.१ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಊರಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರಾ?
४.७.२ ನೀವು ಹೋದ ವರ್ಷ ಬೀದರ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿರಾ?
४.७.३ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರಾ?
४.७.४ ನೀವು ಜೋಗ್ ಜಲಪಾತ ನೋಡಿದ್ದೀರಾ?
४.७.५ ನೀವು ಯಾವುದಾದರೂ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದ್ದೀರಾ?

५.१ *शब्दसमूह :*

ಅತ್ತಿಗೆ	'वहिनी'
ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳು	'राहणे'

५.२ *पूरक शब्दसमूह :*

ನಾಲ್ಕಾಣೆ	'चाराणे', 'चार आणे'
ನುಂಗು	'गिळणे'
ಪ್ರಬಂಧ	'निबंध'
ಪ್ರವಾಸ	'प्रवास'
ಮೋಸ	'फसविणे'
ರೋಗಿ	'आजारी माणूस'
ಲಂಚ	'लाच'
ಸಾಲ	'कर्ज'
ಸುಳ್ಳು	'खोटे'

पाठ १९

१. संवाद :

ಹಳೆಬೀಡು, ಬೇಲೂರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಕೇಂದ್ರಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಈ ಎರಡೂ ಸ್ಥಳಗಳೂ ಈಗಿನ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹಳೆಬೀಡಿಗೆ ಸುಮಾರು 250 ಕಿಲೋಮಿಟರ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಳೆಬೀಡಿನಿಂದ ಬೇಲೂರಿಗೆ 15 ಕಿ.ಮೀ.

हलेबीड, बेलूर ही कर्नाटकचे प्रसिध्द वास्तुशिल्पकेंद्र आहेत. तेथे होयसळानी बांधलेली जगप्रसिध्द मंदिरे आहेत. ही दोन्ही स्थळे आता हासन जिल्ह्यामध्ये येतात. बेंगळूरहून हळेबीड अंदाजे २५० कि.मी.अंतरावर आहे. हळेबीडपासून बेलूर १५ कि.मी. वर आहे.

ಹಳೆಬೀಡಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೆಸರು ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ. ಬೇಲೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೆಸರು ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ. ಬೇಲೂರು ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ರಾಜನ ಹೆಸರು ಹೊಯ್ಸಳ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ. ಇವನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಯುಗವನ್ನು ಕಂಡಿತ್ತು. ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ಶಾಂತಲಾ 'ನಾಟ್ಯರಾಣಿ' ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದವಳು. ಇವಳು ನಾಟ್ಯಕಲೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕಾಣಿಕೆ ಅಪಾರ. ಹಳೆಬೀಡು ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟಿಸಿದವನು ಕೇತಮಲ್ಲ. ಅವನು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ದಂಡನಾಯಕ ಆಗಿದ್ದ.

हळेबीडमध्ये असलेल्या देवस्थानाचे नाव होयसळेश्वर देवस्थान तर बेलूर मधील देवस्थानाचे नाव चेन्नकेशव देवालय असे आहे. बेलूरचे देवस्थान बांधलेल्या राजाचे नाव होयसळ विष्णुवर्धन आहे. त्याच्या कारकीर्दीचा काळ हा कर्नाटक शिल्पकलेमध्ये सुवर्णकाळ म्हणून मानला जातो. त्याची पत्नी शांतला हिने 'नाट्यराणी' म्हणून बिरुदावली प्राप्त केलेली होती. तिने नाट्यकला क्षेत्राला दिलेले योगदान फार मोठे आहे. हळेबीडचे देवस्थान केतमल्ल याने बांधले. तो विष्णुवर्धनचा दंडनायक होता.

ಹಿಂದೆ ಹಳೆಬೀಡಿಗೆ ಇದ್ದ ಹೆಸರು ದ್ವಾರಸಮುದ್ರ ಅಂತ. ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ದ್ವಾರಸಮುದ್ರ ಮೊಗಲರ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಹಾಳಾಯಿತು. ಹಾಳಾದ ಊರಿಗೆ ಹಳೆಬೀಡು ಅಂತ ಹೆಸರು ಬಂತು. 'ವೇಲಾಪುರ' ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರದೇಶ ಈಗ ಬೇಲೂರು ಎಂದಾಗಿದೆ.

हळेबीडचे पूर्वीचे नाव द्वारसमुद्र असे होते. होयसळांची राजधानी असलेले द्वारसमुद्र मोगलांच्या आक्रमणाने नाश पावले. नाश झालेल्या गावाला (हाळादऊरु) हळेबीड म्हणून नाव आले. 'वेलापूर' म्हणून पुराणामध्ये प्रसिध्द असलेल्या प्रदेशास आता बेलूर असे नाव आले.

ಆಗಾಗ್ಗ ದಾಳಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ ಮೊಗಲರಿಂದ ಜನರು ಇಡೀ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮರಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ರಕ್ಷಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಉಳಿದ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳೇ ಇಂದು ಕಲೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾ ನಿಂತಿವೆ.

वारंवार आक्रमण करणाऱ्या मोगलांच्या पासून लोकांनी संपूर्ण देवस्थानांचे वाळू झाकून रक्षण केले. अशाप्रकारे रक्षण केलेली देवस्थाने आज शिल्पकला म्हणून मिरवीत आहेत.

ಈ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಹೆಸರು ಜಕ್ಕಣ ಮತ್ತು ಡಂಕಣ ಅಂತ ಜನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿತಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ.

सदर मंदिरांची निर्मिती करणाऱ्या शिल्पकारांची नावे जक्कण आणि डंकण असे लोक सांगतात. परंतु मंदिराच्या बांधकामावर मल्लितम्म असेही नाव आहे.

ಈ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಸೌಂದರ್ಯ ನೋಡಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಮಾಡಿರುವ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಪದ ಕಲ್ಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರಗಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದ ದೃಶ್ಯಗಳು, ಶಾಂತಲಾ ನಾಟ್ಯ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಕಲ್ಲು, ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯ ಮಾಡ್ತಾ ಇರುವ ಶಿಲಾಬಾಲಿಕೆಯರು, ನಯವಾಗಿ ಕೆತ್ತಿದ ಬಸವ ಇವೆಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಕಾಣಿಕೆ.

ह्या देवस्थानांचे सौंदर्य पाहूनच अनुभवले पाहिजे. शिल्पकारांनी कोरलेले कलाकौशल्य अद्भुत आहे. इतकी सूक्ष्म कला कोरण्यासाठी बळूचा दगड वापरला आहे. देवस्थानाच्या बाहेर असलेली रामायण महाभारतातील दृश्ये, शांतला नाट्य करीत असलेला वर्तुळाकाराचा दगड, विविध भावमुद्रामध्ये नाट्य करीत असलेल्या शिलाबालिका, नाजूकपणे कोरलेले बसव ह्या सर्व शिल्पकलाकृती आम्हाला मिळालेल्या देणग्या आहेत.

ಈ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ದ್ರಾವಿಡ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರದ ನಾಗರ ಶೈಲಿಯ ಸಂಗಮ. ನಕ್ಷತ್ರಾಕಾರದ ಜಗಲಿಯ

ही सर्व देवस्थाने कर्नाटक शैलीमध्ये बांधली आहेत. हा द्राविड आणि उत्तरेच्या नागशैलींचा संगम आहे.

ಮೇಲೆ ಅತಿ ಎತ್ತರವೂ ಅಲ್ಲದ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕದೂ ಅಲ್ಲದ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇದೆ.

नक्षत्राकाराच्या कट्टयावर फारसे उंच नसलेले व फारसे लहानही नसलेले देवस्थान आहे.

ಈ ಎರಡೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಇದು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಅದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡದ ವ್ಯಕ್ತಿ ನತದೃಷ್ಟ.
ಈ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಿನಾ ಬರುವವರು ನೂರಾರು ಜನ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನೋಡದವರು ಅಪರೂಪ. ಒಮ್ಮೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಬರಬೇಕು ಎನ್ನುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಾರಿ ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದರೂ ಬೇಸರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬರುವವರಿಗೆ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಸ್ ಸೌಕರ್ಯ ಇದೆ. ಈಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ह्या दोन देवस्थानापैकी कोणते एक श्रेष्ठ असे म्हणता येत नाही. ती पाहूनच आनंद घेतला पाहिजे. कोणते श्रेष्ठ आहे असा निर्णय करायला जाऊ नये. ती न पाहिलेली व्यक्ति दुर्दैवीच ठरते. ही देवस्थाने पाहण्यासाठी तेथे दररोज शेकडो लोक येतात. कर्नाटकामध्ये ही देवस्थाने न बघितलेला माणूस दुर्मिळच. एकदा येथे आल्यानंतर पुन्हापुन्हा यावे असे वाटते. एकदा बघितल्यानंतर परत परत पाहिले तरीही कंटाळा येत नाही. बेंगळूरहून येण्यासाठी आता अधिक बसेसची सोय केली आहे. आता तेथे येणाऱ्या प्रवाशांची संख्या वाढल्याने सर्व प्रकाराची सोय करण्यात आली आहे.

२. सराव पाठ :

२.१	ನಾವು ನೋಡಲು ಹೋಗ್ತಾ ಇರುವ ಸ್ಥಳಗಳು ಹಳೆಬೀಡು, ಬೇಲೂರು.	आम्ही पाहावयास जात असलेली स्थळे म्हणजे हळेबीड आणि बेलूर.
	ಅವರು ತರಿಸ್ತಾ ಇರುವ ಪೇಪರ್ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ.	ते मागवीत असलेले वर्तमानपत्र 'प्रजावाणि'.
	ಅವಳು ಓದುತ್ತಾ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕ, ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ.	ती वाचत असलेले पुस्तक, 'मरळि मण्णिगे'.
२.२	ಬೇಲೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೆಸರು ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ.	बेलूरमध्ये असलेल्या देवस्थानाचे नाव चेन्नकेशव देवालय असे आहे.
	ನಾವು ಇವತ್ತು ನೋಡುವ ಸಿನೇಮಾ, ಚೋಮನದುಡಿ.	आज आम्ही बघणार असलेला सिनेमा 'चोमन दुडी'.
	ಅವರು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸರಿಯಲ್ಲ.	ते विचारत असलेला प्रश्न बरोबर नाही.
२.३	ನೀವು ನೋಡಿದ ಸಿನೇಮಾ ಯಾವುದು?	तुम्ही बघितलेला सिनेमा कोणता?
	ನಿನ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಠ ಓದಿ.	काल शिकविलेला धडा वाचा.
	ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ಏನು ಮಾಡಿದೆ?	त्यांनी दिलेले पैसे काय केले?

२.४	ಇದು ಶಾಂತಲಾ ನಾಟ್ಯ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ ಜಾಗ.	ही शांतलाची नाट्य करण्याची जागा.
	ಅವಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ ಕಾಲೇಜು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜು.	ती नोकरी करीत असलेले कॉलेज म्हणजे महाराज कॉलेज.
	ನಾವು ವಾಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ ಊರು ತಿಪಟೂರು.	आम्ही रहिवासी असलेले गाव म्हणजे तिपटूर.
२.५	ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ದ್ವಾರಸಮುದ್ರ ಹಾಳಾಯಿತು.	होयसळांची राजधानी असलेले द्वारसमुद्र नाश झाले.
	ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಯಾರು?	तुमच्या घरी आलेली मुलगी कोण?
	ನೀವು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಹಣ ಎಷ್ಟು?	तुम्ही पाठविलेले पैसे किती?
२.६	ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಸೊಪ್ಪಿಲ್ಲ.	शेळीने न शिवलेला झाडपालाच नाही.
	ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ವಿಷಯವಿಲ್ಲ.	त्याला माहीत नसलेला विषय नाही.
	ಅವಳು ನೋಡದ ಸಿನೇಮಾ ಇಲ್ಲ.	तिने न बघितलेला सिनेमा नाही.
	ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಬರೆಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲ.	पुट्टप्पांनी न लिहिलेला साहित्य प्रकारच नाही.
२.७	ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ನೋಡದವರು ಯಾರು?	तुमच्यात राजवाडा न बघितलेले कोण आहे?
	ಇವತ್ತು ಹೋಂ ವರ್ಕ್ ಬರೆಯದವರು ಯಾರು?	आज गृहपाठ न केलेले कोण आहे?
	ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾಳೆ ಟೂರ್ ಹೋಗದವರು ಯಾರು?	तुमच्या पैकी उद्या सहलीला न जाणारे कोण आहे?
२.८	ನಮ್ಮ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬರದವರು ಹತ್ತು ಜನ ಇದ್ದಾರೆ.	आमच्या आफिसमध्ये कन्नड न येणारे दहा जण आहेत.
	ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓದದವಳು ನನ್ನ ತಂಗಿ ಒಬ್ಬಳೆ.	आमच्या घरात न शिकलेली माझी बहीण एकटीच आहे.
	ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬರೆಯೋಕೆ ಬರದವರು ಒಬ್ಬರು ಇದ್ದಾರೆ.	आमच्या मंत्रिमंडळामध्ये कन्नड लिहावयास न येणारे एकटेच आहेत.
२.९	ಅದು ನೀನು ಮಾಡದ ಕೆಲಸ ಅಲ್ಲ.	ते तुला न करता येणारे काम नव्हे.
	ಇದು ಅವನು ಕೇಳದ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲ.	हा त्याने न विचारलेला विषय नव्हे.
२.१०	ಅದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರದ ಪೆನ್ನು.	ते कामास न येणारे पेन आहे.
	ಅದು ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಮನೆ.	ते रहावयास योग्य नसलेले घर आहे.
	ಅವರು ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಿಂಜರಿಯದ ವ್ಯಕ್ತಿ.	ती त्यासाठी मागे न सरकणारी व्यक्ती आहे.
२.११	ಹೇಳದ ಹೊರತು ಇವನು ಏನೂ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ.	सांगण्याशिवाय तो काहीही करीत नाही.
	ನೀವು ಕರೆಯದ ಹೊರತು ಅವನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.	तुम्ही बोलविल्याशिवाय तो येत नाही.

	ನೀವು ಓದದ ಹೊರತು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ.	तुम्ही वाचन केल्याशिवाय परीक्षेत पास होऊ शकत नाही.
२.१२	ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವವನು ಅಗಸ.	कपडे धुणारा तो परीट.
	ಪಾಠ ಮಾಡುವವನು ಅಧ್ಯಾಪಕ.	धडा शिकविणारा तो शिक्षक.
	ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುವವನು ಬಡಗಿ.	लाकडी काम करणारा तो सुतार.
	ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುವವನು ಚಮ್ಮಾರ.	चप्पल शिवणारा तो चांभार.
	ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುವವನು ದರ್ಜಿ.	कपडे शिवणारा तो शिंपी.
	ಮಡಕೆ ಮಾಡುವವನು ಕುಂಬಾರ.	घट बनविणारा तो कुंभार.
	ಪದ್ಯ ಬರೆಯುವವನು ಕವಿ.	कविता करणारा तो कवी.
२.१३	ನಡೆಯುವವನು ಎಡವುತ್ತಾನೆ.	चालणाऱ्याला ठेच लागते.
	ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರ ಸ್ನೇಹ ಬಿಡಬೇಡಿ.	कन्नड बोलणाऱ्यांची मैत्री सोडू नका.
	ನಮ್ಮ ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕಸ ಗುಡಿಸುವವಳು ಇದ್ದಾಳೆ.	आमच्या हॉस्टेलमध्ये झाडलोट करणारी बाई आहे.
२.१४	ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯುತ್ತಾ ಇರುವವರು ಎಷ್ಟು ಜನ?	तुमच्यामध्ये कन्नड शिकणारे किती जण आहेत?
	ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಯುತ್ತ ಇರುವವಳು ಕಮಲ.	आमच्या घरात संगीत शिकत असलेली कमळाच.
	ಜೋರಾಗಿ ಓದುತ್ತಾ ಇರುವವನು ನನ್ನ ಮಗ.	मोठ्याने वाचत असलेला तो माझा मुलगा.
२.१५	ನಿಮಗೆ ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು?	तुम्हाला घर भाड्याने दिलेले कोण?
	ನನಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದವನು ಆ ಹುಡುಗ.	मला पत्र लिहिलेला तो मुलगा.
	ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಸಂಗೀತ ಹಾಡಿದವಳು ನನ್ನ ತಂಗಿ.	काल संध्याकाळी संगीत गायन केलेली माझी बहीण.
२.१६	ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ನಗ್ತಾ ಇದ್ದವನು ನನ್ನ ರೂಮ್ ಮೇಟ್.	माझ्या बोलण्यावर हसत असलेला माझा रूम मेट.
	ನಮಗೆ ಓದೋಕೆ ಹಣ ಕೊಡ್ತಾ ಇದ್ದವರು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ.	आम्हाला शिकवयास पैसे देत असलेले आमचे काका.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

या पाठात संबंधसूचक कृद्वाचक तयार करणे त्यांची नकारार्थी रूपे तयार करणे, कृद्वाचक नामपदे, नकारार्थी कृद्वाचक नामपदे यांची उदाहरणे दिलेली आहेत.

३.१ *संबंधसूचक कृद्वाचकांची रचना करणे :*

'कन्नड' मध्ये – *'अ'* हा प्रत्यय कृद्वाचक संबंधसूचक आहे.

'कन्नड' मध्ये संबंधसूचक कृद्वाचकाचे रूप काळाप्रमाणे बदलते.

३.१.१ *भूतवर्जीत कृद्वाचक रूपे :*

रचना क्रम.

धातू + संबंधसूचक कृद्वाचक
होगु + अ = होगुव
बरॆ + अ = बरॆयुव
कुडि + अ = कुडियुव

अवनु होगुव स्थळ केम्मण्णुगुंडि.
तो जाण्याचे स्थळ केम्मण्णुगुंडी आहे.
अवळु बरॆयुव कथॆ सण्णदु.
ती लिहीत असलेली कथा लघुकथा आहे.
अवरु कुडियुव काफि ब्रू काफि.
ते पितात ती कॉफी म्हणजे ब्रू कॉफी.

संबंधसूची कृद्वाचके जोडतांना धातूंच्या शेवटी – *'उ'*, – *'इ'* किंवा – *'ए'* आले असेल तर अनुक्रमे – *'व'* आणि – *'उव'* आगमन होते. हे ध्यानात घ्या.

३.१.२ *भूतकाळ :*

रचना क्रम.

धातूचे भूतकाळातील रूप + संबंधसूची कृद्वाचक.

तिंद् + अ = तिंद
कलित् + अ = कलित
कोट्ट् + अ = कोट्ट
नक्क् + अ = नक्क
कोन्ड् + अ = कोन्ड
नोडिद् + अ = नोडिद

नावु तिंद जामून चॆन्नागित्तु.
आम्ही खालेले गुलाब जामून चांगले होते.
नानु हैस्कूलिनल्लि कलित इंग्लीश मरॆतु होय्तु.
मी हायस्कूलमध्ये शिकलेले इंग्रजी विसरून गेले आहे.
नीनु कोट्ट हण खर्चात्यु.
तू दिलेले पैसे खर्च झाले.
नन्नन्नु नोडि नक्क हुड्ग इवनॆ.
मला पाहून हसलेला मुलगा हाच.
नीवु होसदागि कोन्ड कारू हेगिदे?
तुम्ही नव्याने घेतलेली कार कशी आहे?
नावु नोडिद सिनेमा चॆन्नागिदॆ.
आम्ही पाहिलेला सिनेमा चांगला आहे.

३.१.३ *निश्चित काल :*

३.१.३.१ *निश्चित वर्तमान काळ :*

रचना क्रम.

क्रियापदाचे कृद्वाचक रूप + इरु + संबंधसूचक कृद्वाचक

नोडि + इरु + अ = नोडिरुव

बंदु + इरु + अ = बंदिरुव

निम्म मगळिगे नोडिरुव हुडुगनिगे एनु केलस?

आपल्या मुलीकरिता आपण पाहिलेला मुलगा काय करतो?

असामिनिंद बंदिरुव आय.ए.एस. अधिकारी इवरे.

आसामहून आलेले आय.ए.एस्. अधिकारी हेच.

३.१.३.२ *निश्चित भूतकाळ :*

रचनाक्रम.

क्रियापदांचे कृदवाचक रूप + इद् + संबंधसूचक कृद्वाचक

कोट्टु + इद् + अ = कोट्टिद्द

बंदु + इद् + अ = बंदिद्द

नानु निनगे कोट्टिद्द पेन्नु एल्लि?

मी तुला दिलेले पेन कुठे आहे?

ऋश्यश्रृंग मैसूरिगे बंदिद्द वर्ष मळे चेन्नागि बंदितु.

ऋश्यश्रृंग म्हैसूरला आलेल्या वर्षी पाऊस चांगला झाला होता.

३.१.४ *अपूर्णकाळ :*

३.१.४.१ *अपूर्ण वर्तमानकाळ :*

रचनाक्रम.

क्रियापदाचे अपूर्णरूप + इरु + संबंधसूचक कृद्वाचक

माडुत्त + इरु + अ = माडुत्त इरुव

ओदुत्त + इरु + अ = ओदुत्त इरुव

अल्लि केल्स माडुत्त इरुव हुडुग नन्न तम्म.

तेथे काम करीत असलेला मुलगा माझा धाकटा भाऊ.

अवनु ओदुत्त इरुव पुस्तक, संस्कार.

तो वाचत असलेले पुस्तक संस्कार.

३.१.४.२ *अपूर्ण भूतकाळ :*

रचनाक्रम.

क्रियापदाचे अपूर्णरूप + इद् + संबंधसूचक कृद्वाचक

होगुत्ता + इद् + अ = होगुत्ता इद्द

बरेयुत्ता + इद्द + अ = बरेयुत्ता इद्द

नानु होगुत्ता इद्द बस नदिगे बित्तु.

मी जात असलेली बस नदीत पडली.

अवरु बरेयुत्ता इद्द कादंबरि मुगिदिल्ल.

ते लिहीत असलेली कादंबरी अजून संपलेली नाही.

संबंधसूचक कृद्वाचक वाक्ये उपवाक्याच्या रूपानेच वापरली जाऊन तदनंतर मुख्य वाक्य योजिलेले असते.

उदा: अवनु तंद चॉकलेट चेन्नागित्तु.

त्याने आणलेले चॉकलेट चांगले होते.

नम्म कालेजिगे बंद हुडुगरु हॉस्टेलिनल्लि उळिदिद्दारे.

आमच्या कॉलेजला आलेले विद्यार्थी हॉस्टेलमध्ये राहतात.

३.२ *संबंधसूचक कृद्वाचकाची नकारार्थी रूपे.*

संबंधसूचक नकारार्थी कृद्वाचकाचा प्रत्यय *'अद्'* असा आहे. धातूला हा प्रत्यय जोडून नकारार्थी कृद्वाचक बनविले जाते. अशा प्रकाराचे नकारार्थी रूप निश्चितकाळाव्यतिरिक्त इतर सर्व काळात प्रयोग करण्यात येते.

नोडु + अद् = नोडद

नानु नोडद सिनेमा अदोंदे.

मी न पाहिलेला सिनेमा तो एकच.

निश्चित भूतकाळातील रूप तयार करण्याचा रचनाक्रम असा आहे.

नकारार्थी कृद्वाचकरूप + इरु + संबंधसूची कृद्वाचक

माडदे + इद् + अ = माडदे इद्द

हेळदे + इद् + अ = हेळदे इद्द

अवनु माडदे इद्द केलस नानु माडिदे.

त्याने न केलेले काम मी केले.

कांग्रेस हेळदे इद्द सत्याना कम्युनिस्टु हेळिदरु.

कांग्रेसने न सांगितलेले सत्य कम्युनिस्टांनी सांगितले.

निश्चित वर्तमानकाळातील रूप असे असते.

नकारार्थी कृद्वाचक रूप + इरु + संबंधसूची कृद्वाचक

नोडदे + इरु + अ = नोडदे इरुव

कोडदे + इरु + अ = कोडदे इरुव

अध्यापकरु नोडदे इरुव पुस्तकाना विद्यार्थीगळु नोडबारदु.

शिक्षकांनी न पाहिलेले पुस्तक विद्यार्थ्यांनी पाहू नये.

अवरु कोडदे इरुव पुस्तकाना नानु निमगे हेगे कोडलि?

त्यानी न दिलेले पुस्तक मी कसे देऊ?

३.३ *कृद्वाचक नामपदे :*

संबंधसूचक कृद्वाचक रूपांना तृतीय पुरुषी स्त्री किंवा पुल्लिंगी सर्वनाम जोडल्याने कृद्वाचक नामपदे मिळतात.

३.३.१ *भूतकाळाव्यतिरिक्त :*

बरुव + अवनु = बरुववनु

तरुव + अवनु = तरुववनु

कोडुव + अवरु = कोडुरुववरु

इवत्तु नम्म मनेगे बरुववनु नन्न स्नेहित.

आज आमच्या घरी येणारा माझा मित्र आहे.

ननगे हब्बक्के शर्ट तरुववळु नन्न अक्क.

मला सणासाठी सदरा आणणारी माझी मोठी बहीण होय.

समारंभदल्लि सर्टिफिकेट कोडुववरु मंत्रिगळु.

समारंभात प्रमाणपत्र देणारे मंत्री आहेत.

३.३.२ *भूतकाळ :*

गांधियन्नु कोंदवनु गोडसे.

गांधींची हत्या करणारा माणूस गोडसे होय.

हलवारु जनरन्नु कोंदवळु फूलनदेवी.

बऱ्याच लोकांचे प्राण घेतलेली महिला फुलनदेवी होय.

निमगे ई पुस्तक कोट्टवरु यारु?

तुम्हाला हे पुस्तक दिलेले ते कोण?

३.३.३ *निश्चितकाळ :*

३.३.३.१ *वर्तमानकाळ :*

नम्म मनेयल्लि ताजमहल नोडिरुववनु नानोब्बने.

आमच्या घरी ताजमहल पाहिलेली व्यक्ती म्हणजे मी एकटाच.

ई स्कूलिनल्लि पासागिरुववळु कमला ओब्बळे.

या शाळेतून उत्तीर्ण झालेली मुलगी म्हणजे कमला एकटीच.

निम्मल्लि पट्टदकल्लु नोडिरुववरु यारु?

तुमच्या मध्ये पट्टदकल्लु पाहिलेली व्यक्ती कोण?

३.३.३.२ *भूतकाळ :*

ई पुस्तक तंदिद्दवनु राजु.

हे पुस्तक आणलेला माणूस म्हणजे राजू.

ननगे कागद बरेदिद्दवळु सुधा.

मला पत्र लिहिलेली स्त्री म्हणजे सुधा.

केरळदिंद बंदिद्दवरु एल्लि?

केरळहून आलेले कुठे आहेत?

३.३.४ *अपूर्णकाळ :*

३.३.४.१ *वर्तमानकाळ :*

अल्लि ओदुत्ता इरुववनु रंग.

तेथे वाचत असलेली व्यक्ती म्हणजे रंगा.

आ केलसा माडुत्ता इरुववळु वनज.

ते काम करीत असलेली स्त्री म्हणजे वनजा.

अल्लि होगुत्ता इरुववरु सैनिकरु.

तेथे जात असलेले लोक म्हणजे सैनिक.

३.३.४.२ *भूतकाळ :*

निन्ने निन्न जोते बरुत्ता इद्दवनु यारु?

काल तुझ्या बरोबर येत होता तो कोण?

अवन जोते हाडुत्ता इद्दवळु यारु?

त्याच्या बरोबर गात असलेली ती कोण?

दारियल्लि गलाटे माडुत्ता इद्दवरु चळुवळिगाररु.

रस्त्यावर गोंधळ करीत असलेले लोक आंदोलक आहेत.

३.४ नकारार्थी संबंधसूची कृद्वाचकांना तृतीय पुरुषी स्त्री व पुल्लिंगी सर्वनाम जोडल्याने नकारार्थी कृद्वाचक नामपदे मिळतात. यात काळभेद नाही.

नोडद + अवनु = नोडदवनु

नोडद + अवळु = नोडदवळु

नोडद + अवरु = नोडदवरु

निम्मल्लि 'शंकर गुरु', सिनेमा नोडदवरु यारु?

तुमच्यामध्ये 'शंकर गुरु' सिनेमा न पाहिलेले कोण?

४. अभ्यास :

४.१ *सुचवल्याप्रमाणे बदलून लिहा.*

४.१.१ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಕಥೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. (निश्चित भूतकाळ)

४.१.२ ಬೇಲೂರು ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ರಾಜ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ. (निश्चित वर्तमानकाळ)

४.१.३ ಅವನು ಹೇಳ್ತಾ ಇರುವ ವಿಷಯ ನಿಜ ಅಲ್ಲ. (भूतकाळ)

४.१.४ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? (निश्चित वर्तमानकाळ)

४.१.५ ನೀವು ನೋಡುವ ಸಿನಿಮಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯಾ? (भूतकाळ)

४.१.६ ಹೊರಗಡೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಯಾರು? (निश्चित भूतकाळ)

४.१.७ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದವನು ಆ ಹುಡುಗ. (भूतविरहित)

४.१.८ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡುವವರು ಬಹಳ ಜನ. (भूतकाळ)

४.२ *पुढील वाक्ये जोडून लिहा.*

४.२.१ ಅವರು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
ಅವರು ಅಧ್ಯಾಪಕರು.

४.२.२ ಇವನು ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುತ್ತಾನೆ.
ಇವನು ಚಮ್ಮಾರ.

४.२.३ ಅವನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಅವನು ಕಮ್ಮಾರ.

४.२.४ ಅವನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ.
ಅವನು ಅಗಸನಲ್ಲ.

४.२.५ ಅವನು ಕವಿತೆ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.
ಅವನು ಕವಿಯಲ್ಲ.

४.२.६ ಅವಳು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾಳೆ.
ಅವಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇದಾಳೆ.

४.२.७ ಅವರು ಔಷಧಿ ಕೊಡ್ತಾರೆ.
ಅವರು ವೈದ್ಯರು.

४.३ *नकारार्थी वाक्ये करून लिहा.*

४.३.१ ನೀವು ಓದಿದ ಪುಸ್ತಕ ಯಾವುದು?

४.३.२ ಅವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಯಾವುದು?

४.३.३ ಅವನು ಹೇಳುವ ವಿಷಯಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ.

४.३.४ ನನಗೆ ಓದಿದ ಹುಡುಗಿ ಇಷ್ಟ.

४.४ *द्विनकारार्थी वाक्ये करून लिहा.*

४.४.१ ಆಡು ಮುಟ್ಟುವ ಸೊಪ್ಪು ಇದೆ.

४.४.२ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರು ಇದಾರೆ.

४.४.३ ಹಳೆಬೀಡು ದೇವಸ್ಥಾನ ನೋಡುವವರು ಇದಾರೆ.

४.५ *खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.*

४.५.१ ಹಳೆಬೀಡು, ಬೇಲೂರು ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿವೆ?

४.५.२ ಹಳೆಬೀಡಿನಿಂದ ಬೇಲೂರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ?

४.५.३ ಹಳೆಬೀಡು ಮತ್ತು ಬೇಲೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಹೆಸರು ಏನು?
ಅವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವರು ಯಾರು?

४.५.४ ಜನರು ಯಾರಿಂದ, ಹೇಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರು?

४.५.५ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಿ ಯಾರು?

४.५.६ ಶಾಂತಲಾಗೆ ಇದ್ದ ಬಿರುದು ಏನು?

४.५.७ ಯಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಯುಗವನ್ನು ಕಂಡಿತ್ತು?

४.५.८ ಹಳೆಬೀಡು ಮತ್ತು ಬೇಲೂರಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಹೆಸರೇನು?

४.५.९ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಎಂಥ ಕಲ್ಲು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ?

४.५.१० ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಕಾಣಿಕೆ ಏನು?

४.५.११ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಶೈಲಿ ಎಂದರೇನು?

५.१ *शब्दसमूह :*

ಅನುಭವ	'अनुभव'
ಅಪರೂಪ	'क्वचित्'
ಅಪಾರ	'खूप'
ಆಕ್ರಮಣ	'आक्रमण'
ಆನಂದಿಸು	'आनंद घेणे'
ಕಟ್ಟು	'बांधणे'
ಕಾಣಿಕೆ	'भेट'
ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸ	'कोरीव काम'
ಕೇಂದ್ರ	'केंद्र'
ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ	'जगप्रसिध्द'
ಜಗಲಿ	'ओटा'
ದಂಡನಾಯಕ	'सेनापती'
ದಾಳಿಮಾಡು	'स्वारी करणे'
ದೃಶ್ಯ	'दृश्य'
ದೇವಸ್ಥಾನ	'देऊळ'
ನತದೃಷ್ಟ	'दुर्दैवी'
ನಯ	'विनय'
ನಕ್ಷತ್ರಾಕಾರ	'नक्षत्राकार'
ನಾಟ್ಯ ಕಲೆ	'नाट्यकला'
ನಾಟ್ಯ ರಾಣಿ	'नाट्यराणी'
ನಿರ್ಣಯಿಸು	'ठरविणे'
ಪಡೆ	'स्वाधीन करून घेणे'
ಬಸವ	'बसव'
ಬಳಪದ ಕಲ್ಲು	'बळूचा दगड'
ಬಿರುದು	'पदवी'
ಬೇಸರ	'कंटाळा'

ಮರಳು	'वाळू'
ಮೆರೆ	'मिरवणे'
ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡು	'राज्य करणे'
ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ	'वास्तुशिल्प'
ವಿವಿಧ ಭಂಗಿ	'वेगवेगळ्या मुद्रा'
ವೃತ್ತಾಕಾರ	'वृत्ताकार', 'गोलाकार'
ಸಂಗಮ	'संगम'
ಸಲ್ಲಿಸು	'सादर करणे'
ಸುಮಾರು	'अंदाजे'
ಸುವರ್ಣಯುಗ	'सुवर्ण युग'
ಸೌಕರ್ಯ	'सौलभ्य'
ಶಿಲ್ಪಿ	'शिल्पकार'
ಶಿಲ್ಪಕಲೆ	'शिल्पकला'
ಶಿಲಾಬಾಲಿಕೆ	'शिलाबालिका'
ಶ್ರೇಷ್ಠ	'श्रेष्ठ'
ಶೈಲಿ	'शैली'
ಹಾಳಾಗು	'नाश होणे'

५.२ *पूरक शब्दसमूह :*

ಅಗಸ	'परीट'
ಆಡು	'शेळी'
ಎಡವು	'ठेच लागणे'
ಕಸಗುಡಿಸು	'केर काढणे'
ಕುಂಬಾರ	'कुंभार'
ಚಮ್ಮಾರ	'चांभार'
ದರ್ಜಿ	'शिंपी'
ನಡೆ	'चालणे'
ಬಡಗಿ	'सुतार'
ಮಡಕೆ	'घाडगे', 'मडके'
ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ	'मंत्रीमंडळ'
ಯೋಗ್ಯ	'योग्य'
ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ	'वाङ्मय (साहित्य) प्रकार'
ಹಿಂಜರಿ	'माघार घेणे', 'कचरणे'

पाठ २०

१. संवाद :

ಕಮಲ:	ಈಗ ಹೋದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಸ್ಸು ಸಿಗುತ್ತಾ?	आता गेले तर बेंगळूरला बस मिळते का?
ಶೀಲ:	ತಕ್ಷಣ ಹೋದರೆ ಸಿಗುತ್ತೆ.	लगेच गेले तर मिळते.
ಕಮಲ:	ತಕ್ಷಣ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಸಿಗಲ್ಲವಾ?	लगेच गेले नाहीतर मिळत नाही का?
ಶೀಲ:	ಇಲ್ಲ. ತಕ್ಷಣ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಸಿಗಲ್ಲ.	नाही. लगेच गेले नाहीतर मिळत नाही.
ಕಮಲ:	ಮುಂದಿನ ಬಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಇದೆ?	पुढील बस किती वाजता आहे?
ಶೀಲ:	ಮುಂದಿನ ಬಸ್ಸು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಇದೆ.	पुढील बस बारा वाजता आहे.
ಕಮಲ:	ಅದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಲೇಟಾಗುತ್ತೆ.	त्या बसने गेलेतर उशीर होतो.
ಶೀಲ:	ತುಂಬಾ ಅರ್ಜೆಂಟ್ ಕೆಲಸ ಇದೆಯಾ?	फार तातडीचे काम आहे का?
ಕಮಲ:	ಹೌದು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಕಾಯ್ತಾ ಇರ್ತಾಳೆ.	होय. माझी मैत्रीण वाट पाहत असते.
ಶೀಲ:	ಈ ಬಸ್ಸು ಸಿಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಟ್ರೈನಿಗೆ ಹೋಗಿ.	ही बस मिळाली नाही तर रेल्वेने जा.
ಕಮಲ:	ಟ್ರೈನು ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಇದೆ?	रेल्वे किती वाजता आहे?
ಶೀಲ:	ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಇದೆ.	अकरा वाजता आहे.
ಕಮಲ:	ತುಂಬಾ ಲೇಟಾಗುತ್ತೆ. ನಾನು ಬೇಗ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಸಿಗಲ್ಲ.	फार उशीर होतो. मी लवकर गेलो नाही तर माझी मैत्रीण भेटत नाही.
ಶೀಲ:	ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಇವತ್ತೇ ವಾಪಸ್ ಬರ್ತೀರಾ?	बेंगळूरला गेला तर आजच परत येणार का?
ಕಮಲ:	ಕೆಲಸ ಆದರೆ ಬರ್ತೀನಿ. ಆಗದೆ ಇದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಸಂಜೆ ಬರ್ತೀನಿ.	काम झाले तर येईन. नाहीतर उद्या संध्याकाळी येईन.
ಶೀಲ:	ನಾಳೆ ಬರ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ನನಗೊಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತೀರಾ?	उद्या येत असाल तर मला एक मदत करता का?
ಕಮಲ:	ಏನು?	काय?

ಶೀಲ:	ನನಗೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಬೇಕು.	मला एक पुस्तक हवे.
ಕಮಲ:	ಯಾವುದು?	कोणते?
ಶೀಲ:	ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ	रामायण दर्शनम्.
ಕಮಲ:	ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತೆ?	कुठे मिळते?
ಶೀಲ:	ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಸಿಗುತ್ತೆ.	कन्नड पुस्तक प्राधिकरणामध्ये गेलात तर मिळेल.
ಕಮಲ:	ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ತರ್ತೀನಿ. ಸಿಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ?	तेथे मिळाले तर आणतो. मिळाले नाही तर काय करू?
ಶೀಲ:	ಸಿಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಬೇಡಿ.	नाही तर नको.

२. सराव पाठ :

२.१	ಅವನು ಬಸ್ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಬರ್ತಾನೆ. ನೀನು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ.	त्याला बस मिळाली तर वृंदावनला येतो. तू पैसे दिलेस तर मी सिनेमाला जातो.
	ನಾನು ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪಾಸಾದರೆ ಎಂ.ಎಸ್‌ಸಿ.ಗೆ ಸೇರ್ತಿನಿ.	मी प्रथम श्रेणीत पास झालो तर एम्.एससी. ला प्रवेश घेईन.
२.२	ರಾಜು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಕರಿ.	राजू आला असलात तर बोलव.
	ನೀವು ಕನ್ನಡ ಕಲಿತಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತಾಡಿ.	तुम्ही कन्नड शिकला असलात तर कन्नड मध्येच बोला.
	ನೀವು ಪಾಠ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಬಹುದು.	तुम्ही धडा लिहिला असलात तर जाऊ शकता.
२.३	ನೀವು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿ.	तुम्ही बेंगळूरला जात असलात तर सांगा.
	ನೀನು ಕಾಗದ ಬರೀತಾ ಕೂತರೆ ಲೇಟಾಗುತ್ತೆ.	तुम्ही पत्र लिहीत बसलात तर उशीर होतो.
	ಅವರು ಪಾಠ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತೆ.	ते शिकवीत असताना झोप येते.
२.४	ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿದರೆ ಮಗು ಅಳಲ್ಲ.	दूध पाजविले तर मूल रडत नाही.
	ಈಗ ಇರುವ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಂಥ ಮನೆ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲ.	आता राहत असलेले घर सोडले तर तसे घर मिळत नाही.
	ನಾವೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚು ಬರಲ್ಲ.	आम्हीच स्वयपाक केला तर अधिक खर्च येत नाही.
२.५	ಮನೆಯಿಂದ ಕಾಗದ ಬಂದರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗ್ತಿಯಾ?	घरून पत्र आले तर गावी जातोस का?
	ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೊರಟರೆ ನಿಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಸೇರ್ತೀರಿ?	सकाळी निघाला तर तुमच्या गावी किती वाजता पोहोचता?
	ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಲಿ?	मी बेंगळूरला आलो तर तुम्हाला कुठे भेटू?

२.६	ನಾನು ಸಾಯ್ತೀನಿ ಅಂದರೆ ಬೇಡ ಅಂತಾರೆ.	मी मरतो म्हणाले तर नको म्हणतात.
	ನಿನಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಏನ್ಮಾಡ್ತೀಯ?	तुला नोकरी मिळाली नाही तर काय करणार?
२.७	ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲ್ಲ.	मी तेथे गेलो नाहीतर चांगले राहत नाही.
	ನೀವು ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರು ಬರಲ್ಲ.	तुम्ही येत नसाल तर तेही येत नाहीत.
	ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಗದೆ ಇದ್ದರೆ ನಾವು ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲ್ಲ.	तिकिटे मिळाली नाहीत, तर आम्ही सिनेमाला जात नाही.
२.८	ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಆಗದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ದಯವಿಟ್ಟು ಬನ್ನಿ.	तुम्हाला अडचण होत नसेल तर कृपया या.
	ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಟಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಸಿಟಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು.	घरात उशीर झाला नाही तर शहरात जाऊ शकतो.
	ಅವನಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇದ್ದರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲಿ.	त्याला नोकरी मिळाली नाही तर व्यापार करू दे.
	ನಮಗೆ ಬಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕದೆ ಇದ್ದರೆ ಆಟೋದಲ್ಲಿ ಹೋಗೋಣ.	आम्हाला बस मिळाली नाही तर रिक्षाने जाऊ या.
२.९	ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮನೆಗೆ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಸಿಟಿಗೆ ಬರ್ತೀನಿ.	माझे मित्र घरी आले नाहीत तर मी शहरात येतो.
	ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಬರ್ತಾರೆ.	त्यांची पत्नी गावी गेली नाही तर ते आमच्या बरोबर येतात.
	ನಾವು ರಾಮನ ಮನೆಗೆ ಬೇಗ ಹೊರಡದಿದ್ದರೆ ಅವನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ತಾನೆ.	आम्ही रामाच्या घरी लवकर गेलो नाही तर तोच येथे येतो.
२.१०	ಅವನು ಏನೂ ಮಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಹೇಳು.	तो काही करीत नसेल तर झोपावयास सांग.
	ಸುರೇಶ ಊರಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಹೋಗ್ತೀನಿ.	सुरेश गावी जात नसेल तर मी जातो.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

या पाठात साधी *'जर तर'* वाक्यरचना कशी करावी या बद्दल माहिती दिलेली आहे. जर तर शर्तसूचक कन्नड शब्द म्हणजे *'अरे़'*.

३.१ *भूत व्यतिरिक्त :*

रचना क्रम.

भूतरूप + जरतर सूचक प्रत्यय

बंद + अरे़ = बंदरे़

नक्क् + अरे़ = नक्करे़

कमला बंदरे करि. ‘कमला आली तर तिला बोलव’.

नन्न नोडि नक्करे निन्न हल्लु मुरितीनि. ‘मला पाहून हसलास तर तुझे दात तोडेन’.

३.२ *अपूर्णकाळ :*

रचना क्रम.

अपूर्णरूप + इरु क्रियापदाचे ‘जर तर’ सूचक रूप.

बर्ता + इद्दरे = बर्ता इद्दरे

अवनु बर्ता इद्दरे करि. ‘तो येत असेल तर बोलव’.

अवळु नग्ता इद्दरे अळु बरत्ते. ‘ती हसत राहिली तर रडू येईल’.

३.३ *निश्चित काळ :*

रचना क्रम.

क्रियापदाचे कृद्वाचकरूप + इरु क्रियापदाचे ‘जर तर’ सूचकरूप

बंदु + इद्दरे = बंदिद्दरे

निनगे लाटरि बंदिद्दरे ननगे स्वीट कोडिसु.

‘तुला लॉटरी लागली तर मला मिठाई दे’.

वरील उदाहरणात ‘जर तर’ सूचक रचना भूत व्यतिरिक्त क्रिया सुचविते.

३.४ ‘इद्दरे’ हा शब्द नकारार्थी कृद्वाचकाला जोडल्याने नकारार्थी साधे ‘जर तर’ वाक्य तयार होते.

रचना क्रम.

ओददे + इद्दरे = ओददे इद्दरे

नीनु चेन्नागि ओददे इद्दरे फेलाग्तीये.

‘तू चांगला अभ्यास केला नाहीस तर नापास होशील’.

अवरु बरदे इद्दरे नानू होगल्ल.

‘ते आले नाहीत तर मी जाणार नाही’.

३.५ क्रियापदाच्या अपूर्ण रूपांना *‘इल्लदे इद्दरे’* किंवा *‘इरदे इद्दरे’* लावल्यास अपूर्ण काळातील ‘जर तर’ वाक्य बनतात.

अवनु ओदुत्त इल्लदे इद्दरे/इरदे इद्दरे बरोके हेळु.

‘तो अभ्यास करीत नसेल तर यायला सांग’.

४. अभ्यास :

४.१ *कंसात दिलेल्या क्रियापदांची ‘जर तर’ची रूपे बनवून रिकाम्या जागा भरा.*

४.१.१ ನೀನು ——— ನಾನು ಪುಸ್ತಕ ಕೊಡ್ತೀನಿ. (ಬಾ)

४.१.२ ರಾಜು ಔಷಧಿ ——— ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತೆ. (ಕುಡಿ)

४.१.३ ಊರಿಗೆ ಕಾಗದ ——— ಹಣ ಕಳಿಸ್ತಾರೆ. (ಬರೆ)

४.१.४ ಸಿನಿಮಾ ——— ತಲೆನೋವು ಬರುತ್ತೆ. (ನೋಡು)

४.१.५ ಹುಡುಗರು ಆಟ ——— ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಬಯ್ತಾರೆ. (ಆಡು)

४.२ *‘जर तर’ रूपे वापरून पुढील वाक्ये जोडा.*

४.२.१ ಇವತ್ತು ಮಳೆ ಬರುತ್ತೆ.
ಬಿಸಿಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತೆ.

४.२.२ ನಾಯಿ ಬೊಗಳ್ತಾ ಇದೆ.
ಇಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

४.२.३ ಅವರು ಪುಸ್ತಕ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.
ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು.

४.२.४ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟ ಮಾಡ್ತೀನಿ.
ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತೆ.

४.२.५ ಅವರು ದುಡ್ಡು ಕೊಡ್ತಾರೆ.
ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ.

४.३ *नकारार्थी ‘जर तर’ वाक्ये करून लिहा.*

४.३.१ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಬಯ್ತಾರೆ.

४.३.२ ನಾನು ಹೋದರೆ ಅವರು ಬರ್ತಾರೆ.

४.३.३ ಭಾಗ್ಯ ಆ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

४.३.४ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ ಬೇಜಾರು.

४.४ *द्विनकारार्थी वाक्यात रूपांतर करून लिहा.*

४.४.१ ಮಗು ಎದ್ದರೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತೆ.

४.४.२ ನೀವು ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬರ್ತೀನಿ.

४.४.३ ಅವರು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಕರೀತೀನಿ.

४.४.४ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ಸುಖ ಇದೆ.

४.४.५ ಕೈ ಕೆಸರಾದರೆ ಬಾಯಿ ಮೊಸರಾಗುತ್ತೆ.

४.५ *खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.*

४.५.१ ನಿಮಗೆ ತಲೆನೋವು ಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ?

४.५.२ ನಿಮಗೆ ಊರಿನಿಂದ ಕಾಗದ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಬೇಜಾರಾಗುತ್ತಾ?

४.५.३ ನೀವು ಆಫೀಸಿಗೆ ಲೇಟಾಗಿ ಹೋದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆಫೀಸರ್ ಬಯ್ತಾರಾ?

४.५.४ ನಿಮಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗೋಕೆ ಬಸ್ ಸಿಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ?

४.५.५ ನಿಮಗೆ ಲಾಟರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ?

पाठ २१

१. संवाद :

ಆನಂದ:	ನೀವು ಬೇಗ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ರೈಲು ಸಿಗ್ತಾ ಇತ್ತು.	तुम्ही लवकर आला असतात तर आठची रेल्वे मिळाली असती.
ರಾಮ:	ರೈಲು ಹೋಗಿ ಬಿಡ್ತಾ?	रेल्वे गेली का?
ಆನಂದ:	ಈಗ ತಾನೆ ಹೋಯ್ತು. ಈ ರೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ತಲುಪ್ತಾ ಇದ್ದೆವು.	आत्ताच गेली. या रेल्वेने गेलो असतो तर अकरा वाजेपर्यंत बेंगळूरला पोहोचलो असतो.
ರಾಮ:	ಮುಂದಿನ ಟ್ರೈನು ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ?	पुढील रेल्वे किती वाजता आहे?
ಆನಂದ:	ಹತ್ತೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಒಂದೂವರೆಗೆ ತಲುಪ್ತೀನಿ. ಹೋದರೂ ಉಪಯೋಗ ಇಲ್ಲ.	साडेदहा वाजता. तिच्यातून गेलोतर दीड वाजता पोहाचू. जाऊनही उपयोग नाही.
ರಾಮ:	ಹೌದು. ಇದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ವಿಧಾನ ಸೌಧಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದೆವು.	होय. हिच्यातून गेलो असतो तर अकरा वाजता विधानसौधला गेलो असतो.
ಆನಂದ:	ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಿಕ್ತಾ ಇದ್ದರು.	बारा वाजता शिक्षण मंत्री भेटले असते.
ರಾಮ:	ಅವರು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಅವರ ಜೊತೆ ವಿವರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬಹುದಿತ್ತು.	ते भेटले असते तर त्यांच्या बरोबर सविस्तर बोललो असतो.
ಆನಂದ:	ಅವರ ಜೊತೆ ವಿವರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಬರೋಕೆ ಒಪ್ತಾ ಇದ್ದರು.	त्यांच्या बरोबर सविस्तर बोललो असतो तर ते आमच्या कार्यक्रमाला येण्यास कबूल झाले असते.
ರಾಮ:	ಅವರು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಗೆ ಕೇಳಬಹುದಿತ್ತು. ಒಪ್ಪದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನ ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು.	ते कबूल झाले असते तर दुसऱ्या कुणाला तरी अध्यक्ष म्हणून विचारले असते. कबूल झाले नसते तर दुसऱ्या मंत्र्यांना भेटलो असतो.

ಆನಂದ:	ಆಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ರವಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದಿತ್ತು. ರವಿಗೆ ಕಾಗದಾನೂ ಬರೆದಿದೀವಿ.	त्यानंतर तेथून रवीच्या घरी गेलो असतो. रवीला पत्रही लिहिले आहे.
ರಾಮ:	ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಊಟನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು.	त्यांच्या घरी आरामात बसून जेवण वगैरे केले असते.
ಆನಂದ:	ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಸಂಜೆ ತನಕ ಇದ್ದು ಸಂಜೆ ಹೊರಡಬಹುದಿತ್ತು.	त्याच्या घरामध्येच संध्याकाळ पर्यंत थांबून संध्याकाळी निघालो असतो.
ರಾಮ:	ಸಂಜೆ ಆರು ಗಂಟೆ ರೈಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರೆ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ವಾಪಸ್ ಬರ್ತಾ ಇದ್ದೆವು.	संध्याकाळी सहा वाजता रेल्वेने निघालो असतो तर नऊ वाजेपर्यंत परत आलो असतो.
ಆನಂದ:	ರವಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಾಯ್ತಾ ಇರ್ತಾನೆ.	रवीला पत्र लिहिले नसते तर मी चिंता केली नसती. तो वाट पाहत राहील.
ರಾಮ:	ಯಾವುದಾದರೂ ಬಸ್ಸು ಸಿಗಬಹುದಾ ಬಸ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಗೆ ಹೋದರೆ?	कुठलीतरी बस मिळेल का? बस स्टँडला गेलो तर?
ಆನಂದ:	ಬಸ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಗೆ ಹೋದರೂ ಈಗ ಬಸ್ ಸಿಗಲ್ಲ. ಬಸ್ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಸೀಟು ಸಿಗಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೋಗೋದು ಉಪಯೋಗ ಇಲ್ಲ.	बस स्टँडला गेलो तरीही आता बस मिळत नाही. बस मिळाली तर जागा मिळत नाही. त्यामुळे जाऊन उपयोग नाही.

२. सराव पाठ :

२.१	ನೀನು ಐದು ನಿಮಿಷ ಬೇಗ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದಿತ್ತು.	तू पाच मिनिटे लवकर आला असतास तर आठच्या बसने गेला असतास.
	ನಾವು ಏಳು ಗಂಟೆ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ವಾಪಸ್ ಬರಬಹುದಿತ್ತು.	आम्ही सातच्या बसने गेलो असतो तर एकाच दिवसात परत आलो असतो.
२.२	ಒಂದು ಆಟೋನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಬೇಗ ಬರ್ತಾ ಇದ್ದೆ.	एक रिक्षा जरी मिळाली असती तरी लवकर आलो असतो.
	ಅವನು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಪಾಸಾಗ್ತಾ ಇದ್ದ.	त्याने परीक्षेत चांगले लिहिले असते तर पास झाला असता.
	ಅವಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ದಪ್ಪ ಆಗ್ತಾ ಇದ್ದಳು.	ती व्यवस्थित जेवली असती तर अजून जाड झाली असती.
	ನಿನ್ನೇನೆ ಬುಕ್ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರೆ ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಗ್ತಾ ಇತ್ತು.	कालच आरक्षण केले असते तर तिकिटे मिळाली असती.
२.३	ಅವನು ಬೇರೆ ದಿನ ತಡವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.	तो अन्य दिवशी उशीरा आला असता तर मला राग आला नसता.
	ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಹುಚ್ಚನಾಗ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.	त्याचे तिच्याशी लग्न झाले असते तर तो खुळा झाला नसता.

२.४	ನಾವು ಕಾಗದ ಬರೆಯದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಹೋಗದೆ ಇರಬಹುದಿತ್ತು.	आम्ही पत्र लिहिले नसते तर जायचे राहिले असते.
	ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬಹುದಿತ್ತು.	तिचे त्याच्याशी लग्न झाले नसते तर सुखाने राहिली असती.
	ನಾನು ಊರಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಬಹುದಿತ್ತು.	मी गावी गेलो नसतो तर तुमच्या घरी आलो असतो.
२.५	ನಾನು ಆ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಓದ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.	मी ते पुस्तक दिले नसते तर त्याने ते वाचले नसते.
	ನೀವು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಆ ಕೆಲಸ ಆಗ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.	तुम्ही वेळेवर आला नसता तर ते काम झाले नसते.
२.६	ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಸ್ವೀಟ್ಸ್ ಕೊಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.	मी घरी आलो असतो तर तुम्हाला मिठाई द्यावी लागली असती.
	ಅವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಕಾಫಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗ್ತಿತ್ತು.	ते आमच्या घरी आले असते तर कॉफी द्यावी लागली असती.
२.७	ನೀವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದದೆ ಇದ್ದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕಟ್ಟಬಾರದಾಗಿತ್ತು.	तुम्ही चांगले वाचला नसता तर परीक्षेला बसायला नको होते.
	ನಿಮಗೆ ಅಭಿನಯ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು.	तुम्हाला अभिनय करावयास येत नसेल तर तुम्ही नाटकात भूमिका करायला नको होती.
	ನೀವು ತಪ್ಪು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಾರದಿತ್ತು.	तुम्ही चूक केली नसेल तर कबूल करायला नको होतीत.
२.८	ಈಗ ಬಸ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಗೆ ಹೋದರೂ ಬಸ್ ಸಿಗಲ್ಲ.	आता बस स्थानकाला गेलो तरीही बस मिळत नाही.
	ಅವನು ಕನ್ನಡ ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಮಾತಾಡೋಕೆ ಬರಲ್ಲ.	तो कन्नड शिकला असला तरीही बोलायला येत नाही.
	ರಮೇಶ ದಿನಾ ಆ ಹುಡುಗೀನ ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದರೂ ಅವಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿಲ್ಲ.	रमेश रोज त्या मुलीला पाहात असला तरी तिच्याशी बोलला नाही.
	ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನಾಳೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದರೂ ಯಾರನ್ನೂ ನೋಡಲ್ಲ.	राज्यपाल उद्या बेंगळूरला आले तरी कुणालाही भेटत नाहीत.
	ಲೀಲಾ ನಾಳೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಹೋಗಬಹುದು.	लीला उद्या दिल्लीला गेली तर जाईल.

३. शिकणाऱ्यांना मार्गदर्शन :

३.१ तडीस न गेलेले 'जर तर' भूतकाळी क्रियापद येथील वाक्यांत योजिलेले आहे. अशा वाक्यांत दोन उपवाक्ये असतात. उदा: 'जर तर' वाक्य आणि मुख्य वाक्य. 'जर तर' उपवाक्यातील क्रियापद निश्चित भूतकालातील 'जर तर' रूपात आहे. मुख्य उपवाक्यातील क्रियापद पूर्ण अथवा अपूर्ण क्रियापद असते. मुख्य वाक्यातील मुख्यक्रियापद नेहमी अपूर्ण भूतकाळात असते.

नीनु पुस्तक कोट्टिद्दरे ओदुत्ता इद्दे.

'तू पुस्तक दिले असते तर वाचले असते'.

मुख्य वाक्यातील क्रियापद अपूर्ण क्रियापद असेल तर त्यापुढे *'इत्तु'* हे रूप येते.

अवनु बंदिद्दरे सिनिमाक्के होगबहुदित्तु.

'तो आला असता तर सिनेमाला गेलो असतो'.

बेरेयवरु आ केलस माडिद्दरे नीवु हत्तु रुपायि जास्ति कोडबेकित्तु.

'दुसरे कोणी हे काम केले असते तर तुम्हाला त्याला दहा रुपये जास्त द्यावे लागले असते'.

निमगे ज्वर बंदिद्दरे आफिसिगे बरबारदित्तु.

'तुम्हाला ताप आला होता तर ऑफीसला यायला नको होते'.

३.२ तडीस न गेलेल्या भूतकाळातील नकारार्थी 'जर तर' वाक्यांचे दोन प्रकार असतात.

३.२.१ नकारार्थी 'जर तर' उपवाक्य.

३.२.२ दोन्ही उपवाक्यांत नकारार्थी क्रियापद रचना.

पहिल्या प्रकारची वाक्य रचना.

क्रियापदाचे नकारार्थी कृद्वाचक + 'इद्' + 'इरु'चे 'जर तर' रूप.

बरदे + इद् + इद्दरे = बरदे इद्दिद्दरे

अवरु बरदे इद्दिद्दरे नानु बर्ता इद्दे.

'तो आला नसता तर मी आलो असतो'.

दुसऱ्या प्रकारच्या वाक्यांत दोन्ही उपवाक्यांतील क्रियापदे नकारार्थी असतात.

अवनु पुस्तक कोडदे इद्दिद्दरे नानु हण कोड्ता इरलिल्ल.

'त्याने पुस्तक दिले नसते तर मी पैसे दिले नसते'.

अशा वाक्यांत द्विनकारार्थी रचना असल्यामुळे त्याचा अर्थ होकारार्थी होतो.

३.३ जरतर क्रिया रूपाला *'ऊ'* प्रत्यय जोडल्याने जरी...तरी प्रकारचे वाक्य मिळते.

अवनु अष्टोन्दु ओदिद्दरु अवनिगे बुध्दि इल्ल.

'त्याने इतके वाचन केलेले असले तरी त्याला सामान्यज्ञान नाही'.

'बहुदु' जोडून बनविलेल्या क्रियारूपाच्या वाक्याचा अर्थ शक्यता– *'सूचक'* असतो.

अवनु नाळे बेंगळूरिगे बंदरू बरबहुदु.

'तो उद्या बेंगळूरला आला तर येईल'.

४. अभ्यास :

४.१ *तडीस न गेलेल्या 'जर तर' भूतकाळातील वाक्यांत रूपांतर करून लिहा.*

४.१.१ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟರೆ ತರಕಾರಿ ತರ್ತೀನಿ.

४.१.२ ಬೇಗ ಹೋದರೆ ಬಸ್ಸು ಸಿಗುತ್ತೆ.

४.१.३ ಊರಿಗೆ ಹೋದರೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತರಬಹುದು.

४.१.४ ನಾನು ಪುಸ್ತಕ ಕೊಟ್ಟರೆ ನೀನು ನನಗೆ ಪೆನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

४.१.५ ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬಹುದು.

४.२ *द्विनकारार्थी वाक्यांत रूपांतर करून लिहा.*

४.२.१ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ 'ಗಾಂಧಿ' ಸಿನೇಮಾ ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ.

४.२.२ ಅವಳು ನನ್ನ ಮಾತಾಡಿಸಿದ್ದರೆ ನಾನೂ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ.

४.२.३ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಹಣ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

४.३ *'जर तर' उपवाक्यांत नकारार्थी बदल करून लिहा.*

४.३.१ ನೀನು ಬಂದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷ ಆಗಿತ್ತು.

४.३.२ ಮಳೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಬೆಳೆ ಬೆಳೀತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.

४.३.३ ಪ್ರತಿದಿನಾ ತುಂಬಾ ದೂರ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿರ್ತಿತ್ತು.

४.४ *खालील परिच्छेदाचा मराठीत अनुवाद करा.*

ರಾಜು ಮತ್ತು ರಾಮ ಇಬ್ಬರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತರು. ಅವರು ಇಬ್ಬರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ರಾಜು ತುಮಕೂರಿನವನು, ರಾಮ ಚೆನ್ನೈನವನು. ರಾಮನಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜು ಅವನಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಮೊದಮೊದಲು ರಾಮನಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಬಿಡದೆ ಕಲಿಯಲು ತೊಡಗಿದ. ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಜೊತೆಗೆ ಬರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಓದುವುದು ಕಲಿತ. ಈಗ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆ ಓದಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಜುವಿನ ಜೊತೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಹೀಗೇ ಕಲಿತರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಹುದು.

४.५ *कन्नड भाषेत अनुवाद करा.*

४.५.१ म्हैसूर हे कर्नाटकातील एक प्रसिध्द सांस्कृतिक केंद्र आहे.

४.५.२ म्हैसूरमध्ये बरीच प्रेक्षणीय स्थळे आहेत.

४.५.३ श्रीरंगपट्टण ही म्हैसूरच्या वडेयर राजांची पूर्वीची राजधानी होय.

४.५.४ म्हैसूरचे हवामान हितकारक आहे.

४.५.५ मी बेंगळूरमध्ये एक नवीन वास्तू विकत घेतली आहे.

४.५.६ जर मी बेंगळूरमध्ये राजूला भेटलो तर तुझे प्रणाम त्याला सांगेन.

४.५.७ कृपया मला पत्र लिही असे त्याला सांगा.

४.५.८ परवा फोनवर माझ्याशी बोललेला इसम आज मला भेटायला आला आहे.

४.५.९ तो प्रधान मंत्र्यांना भेटायला गेला होता तरी भेटू शकला नाही.

४.५.१० एकाधी गोष्ट स्मरणात ठेवण्यापेक्षा विसरणे सोपे असते.

५.१ शब्दसमूह :

ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ	'अध्यक्षता'
ಆರಾಮ	'आराम'
ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿ	'शिक्षणमंत्री'
ವಿವರವಾಗಿ	'तपशीलवार'

५.२ *पूरक शब्दसमूह :*

ಅಭಿನಯ	'अभिनय'
ದಪ್ಪ	'जाड'
ಪಾತ್ರ	'पात्र'
ರಾಜ್ಯಪಾಲ	'राज्यपाल'
ಸುಖವಾಗಿ	'सुखाने'
ಹುಚ್ಚ	'वेढा'

ಪಾಠ 22

ಕರ್ನಾಟಕ

ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಹೆಸರು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ. ಇದು ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಕನ್ನಡ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆಯಾದರೂ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮಲಯಾಳಂ, ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಉರ್ದು ಮಾತನಾಡುವ ಜನರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ. ಇಲ್ಲಿನ ಹವ ತುಂಬಾ ಹಿತರಕವಾಗಿದ್ದು ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ಸುಸಂಸ್ಕೃತರು ಸಹನಾಶೀಲರು.

ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಹಳೆಯದಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ರಾಜರು, ಕವಿಗಳು, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕದಂಬ, ಚಾಳುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ಗಂಗ, ಹೊಯ್ಸಳ, ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು, ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರು ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೇಶಿ, ಅಮೋಘವರ್ಷ ನೃಪತುಂಗ, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ, ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ, ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಮುಂತಾದವರು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಜರಾಮರಗೊಳಿಸಿದವರು. ಪುಲಿಕೇಶಿ ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ನೃಪತುಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕಾಣಿಕೆ ಅಪಾರ. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಳೆದು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರು ಜನರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದರು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯೇ ಬಂದು ಹೋಗಿದೆ. ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ ಇಂದಿಗೂ ಕನ್ನಡದ ಕುಲಗುರು. ರನ್ನ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಮುಂತಾದವರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿವೆ. ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಮುಂತಾದ ವಚನಕಾರರು ನಮ್ಮ ಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷರು. ಆಡುಮಾತನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದವರು ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುಮಾತಿಗೆ ಇಳಿಸಿದವರು. ಜಾತಿಮತಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆದವರು. ಪುರುಂದರದಾಸ, ಕನಕದಾಸ ಮುಂತಾದವರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿದವರು. ಸಮಾಜದ ಲೋಪಗಳನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ ಸರ್ವಜ್ಞ, ಕನ್ನಡನಾಡು ಕಂಡ ಒಬ್ಬ ನಾಡಾಡಿ ಕವಿ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ,

ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ, ಅ.ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯ, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಾದ 'ಜ್ಞಾನಪೀಠ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏಳು ಜನರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ, ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕ್, ಯ.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡ ಅವರೇ ಆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಕೋಲಾರದ ಹತ್ತಿರ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಗಳಿವೆ. ಭದ್ರಾವತಿ, ತುಮಕೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಕುದುರೆಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಹಾಗೂ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಅದುರಿನ ಗಣಿಗಳಿವೆ. ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ, ಸಿಮೆಂಟ್, ಕಾಗದದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿವೆ. ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿಗಳು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಧ ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಹೊಸ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ನಗರವೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು ಇವೆ. ಈಗ ಅದು ದೊಡ್ಡ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ 'ಸಿಲಿಕಾನ್ ವ್ಯಾಲಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಇದೆ. ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಶ್ರೀಗಂಧ, ತೇಗ, ಹೊನ್ನೆ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಆನೆ, ಜಿಂಕೆ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಚಿರತೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ನದಿಗಳೆಂದರೆ ಕಾವೇರಿ, ಕಪಿಲ, ತುಂಗಭದ್ರ, ಶರಾವತಿ, ಕೃಷ್ಣ. ಈ ನದಿಗಳ ನೀರನ್ನು ಕೃಷಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಹತ್ತಿರ ಕನ್ನಂಬಾಡಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಣೆಕಟ್ಟೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಹೂದೋಟವಿದೆ. ಅದರ ಹೆಸರು ಬೃಂದಾವನ. ಇದು ಪ್ರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಕರ್ಷಣೆ. ಶರಾವತಿ ನದಿಗೆ ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಣೆಕಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಗೆ ಹೊಸಪೇಟೆ ಬಳಿ ಆಣೆಕಟ್ಟೆ ನೀರಾವರಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾನದಿಗೂ ಆಣೆಕಟ್ಟೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.

ನಂದಿಬೆಟ್ಟ, ಕೆಮ್ಮಣ್ಣುಗುಂಡಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಿರಿಧಾಮಗಳು. ಬಂಡಿಪುರ, ನಾಗರಹೊಳೆ ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳು.

ಬೆಂಗಳೂರು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡನಗರ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸೌಧದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಾಲಯವಿದೆ. ವಿಧಾನ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಪರಿಷತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಮೈಸೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಮಂಗಳೂರು ಗುಲಬರ್ಗ ಇತರ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳು. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರ. ಹಿಂದೆ ಇದು ಒಡೆಯರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ. ಮಂಗಳೂರು ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಬಂದರು ಇದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಶೈಲಿ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಶೈಲಿಯೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ತೌರುನಾಡು. ಐಹೊಳೆ, ಪಟ್ಟದ ಕಲ್ಲು, ಬಾದಾಮಿ, ಹಳೆಬೀಡು, ಬೇಲೂರು,

ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಈ ಶೈಲಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾದರಿಗಳು. ಬಿಜಾಪುರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ರಾಯಚೂರು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಲಗುಮ್ಮಟಗಳು, ದರ್ಗಾಗಳು ಮುಸ್ಲಿಮರು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕಾಣಿಕೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿರುವ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಏಕಶಿಲಾ ವಿಗ್ರಹ ಅದ್ಭುತವಾದುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿವೆ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ; ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ರಾಜೀವಗಾಂಧಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ; ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ; ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ; ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ; ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ; ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆ ರಾಗಿ, ಭತ್ತ, ಜೋಳ, ಕಡಲೆ,ತೊಗರಿ, ಕಬ್ಬು, ಕಾಫಿ, ಹತ್ತಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಗೋಡಂಬಿ ಮುಂತಾದವು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು.

ಅಭ್ಯಾಸ

1. ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ :

ಸಂಸ್ಕೃತಿ → ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ
ವಿಜ್ಞಾನ → ವೈಜ್ಞಾನಿಕ
ಇತಿಹಾಸ → ಐತಿಹಾಸಿಕ
ಚರಿತ್ರೆ → ಚಾರಿತ್ರಿಕ
ಭೂಗೋಳ → ಭೌಗೋಳಿಕ
ಶಿಕ್ಷಣ → ಶೈಕ್ಷಣಿಕ

2. ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ :

ಏರಿಸು × ಇಳಿಸು
ಆಡು ಮಾತು × ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಭಾಷೆ
ಹಿತ × ಅಹಿತ
ಸುಸಂಸ್ಕೃತ × ಕುಸಂಸ್ಕೃತ
ಅಪಾರ × ಕಡಿಮೆ
ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ × ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ

3. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

3.1 ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಹೆಸರೇನು?
3.2 ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತದ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇದೆ?
3.3 ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು?
3.4 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಯಾವ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ?

3.5 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿವೆ?
3.6 ಕರ್ನಾಟಕದ ಹವಾ ಹೇಗಿದೆ?
3.7 ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನ ಎಂತಹವರು?
3.8 ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಯಾರು ಯಾರು ಪೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ?
3.9 ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ರಾಜಮನೆತನದ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ?
3.10 ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ ಯಾರು?
3.11 ಯಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು?
3.12 ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಕವಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
3.13 ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷರು ಯಾರು?
3.14 ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುಮಾತಿನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದವರು ಯಾರು?
3.15 ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಕಂಡ ವಿಮರ್ಶಕ ಕವಿ ಯಾರು?
3.16 ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿದೆ?
3.17 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ ಎಲ್ಲಿದೆ?
3.18 ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಯಾವುವು?
3.19 ದಾವಣಗೆರೆ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಯಾವುವು?
3.20 ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
3.21 ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ನದಿಗಳು ಯಾವುವು?
3.22 ಕನ್ನಂಬಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ನದಿಗೆ ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.?
3.23 ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಿರಿಧಾಮಗಳು, ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳು ಯಾವುವು?
3.24 ಮೈಸೂರು ಯಾರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು?
3.25 'ಕರ್ನಾಟಕ ಶೈಲಿ'ಯ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಎಲ್ಲಿವೆ?
3.26 ಗೊಮ್ಮಟನ ವಿಗ್ರಹ ಎಲ್ಲಿದೆ?
3.27 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿವೆ? ಎಲ್ಲಿವೆ?
3.28 ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ಯಾವುವು?

4. ಕಠಿಣ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ :

ಅಜರಾಮರ	'अजरामर'
ಅಣೆಕಟ್ಟೆ	'बंधारा'
ಅದುರು	'खनिज लोह'
ಅಭಯಾರಣ್ಯ	'अभयारण्य'
ಅಳೆ	'मोजणे'
ಆಡು ಮಾತು	'बोली भाषा'
ಆದಿ	'सुरुवात'
ಇಳಿಸು	'उतरवणे'

ಉತ್ಪಾದಿಸು	'उत्पादन करणे'
ಏಲಕ್ಕಿ	'वेलदोडे'
ಏರಿಸು	'चढवणे'
ಕಟುವಾಗಿ	'कठोर'
ಕಡಲೆ	'हरभरा'
ಕಬ್ಬಿಣ	'लोखंड'
ಕಬ್ಬು	'ऊस'
ಕರಾವಳಿ	'किनार पट्टी'
ಕಾರ್ಖಾನೆ	'कारखाना'
ಕಾಡೆಮ್ಮೆ	'रान म्हैस'
ಕಾಪಾಡು	'रक्षण करणे'
ಕಾರ್ಯಾಲಯ	'कार्यालय'
ಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷರು	'क्रांतिपुरुष'
ಕುಲಗುರು	'कुलगुरु'
ಕೈಗಾರಿಕೆ	'उद्योगधंदे'
ಖನಿಜ	'खनिज'
ಗಂಧದ ಕಾರ್ಖಾನೆ	'चंदनाचा कारखाना'
ಗಿರಿಧಾಮ	'गिरिधाम'
ಗೋಡಂಬಿ	'काजू'
ಘಟಕ	'घटक'
ಚಿನ್ನ	'सोने'
ಚಿರತೆ	'चिता'
ಚೌಕಟ್ಟು	'चौकट'
ಜಾತಿ	'जात'
ಜಿಂಕೆ	'हरीण'
ಜೋಳ	'ज्वारी'
ತಿದ್ದು	'दुरुस्त करणे'
ತೇಗ	'सागवान'
ದಟ್ಟವಾದ	'दाट'
ದೊರಕು	'मिळणे'
ದೋಷ	'दोष'

ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರು	'धार्मिक पुढारी'
ನಾಡಾಡಿ	'फिरस्ता'
ನೈಸರ್ಗಿಕ	'नैसर्गिक'
ಪರಂಪರೆ	'परंपरा'
ಪ್ರಬುದ್ಧ	'प्रौढ'
ಪ್ರಶಸ್ತಿ	'पुरस्कार'
ಪೋಷಿಸು	'पोषण करणे'
ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸು	'प्रोत्साहन देणे'
ಬಂದರು	'बंदर'
ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ	'मोठे उद्योगधंदे'
ಬೆಲೆಬಾಳುವ	'किमती'
ಭತ್ತ	'भात (चे पीक)'
ಮಟ್ಟ	'पातळी'
ಮತ	'धर्म'
ಮಾದರಿ	'नमुना'
ಮೀರು	'सरशी करणे'
ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	'मुक्त विद्यापीठ'
ಯೋಗ್ಯ	'योग्य'
ರಾಗಿ	'नाचणे'
ಲಲಿತ ಕಲೆ	'ललित कला'
ಲೋಪ	'लोप'
ವಾಣಿಜ್ಯ	'वाणिज्य'
ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ	'विद्युत् शक्ती'
ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್	'विधान परिषद'
ವಿಧಾನ ಸಭೆ	'विधानसभा'
ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ	'विद्यापीठ'
ವೈದ್ಯಕೀಯ	'वैद्यकीय'
ಸಂಪತ್ತು	'संपत्ती'
ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು	'समाज सुधारक'
ಸಹನ ಶೀಲರು	'सहनशील व्यक्ती'
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ	'साम्राज्य'

10.

ಸುಸಂಸ್ಕೃತ	'सुसंस्कृत'
ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ	'सुसज्ज'
ಶಿಲಾ ವಿಗ್ರಹ	'शिला मूर्ती'
ಹತ್ತಿ	'कापूस'
ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿ	'कापसाची गिरणी'
ಹವಾ	'हवा'
ಹಿತಕರ	'उत्साहदायक'
ಹಿತಾಸಕ್ತಿ	'हितासक्ती'
ಹೇರಳ	'भरपूर'
ಹೊನ್ನೆ	'साग'

ಪಾಠ 23

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ

ಪ್ರಮುಖ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೂ ಒಂದು. ಇತರ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳೆಂದರೆ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮಲಯಾಳಂ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ನಂತರದ ಪ್ರಾಚೀನದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಮೂರನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೊದಲ ಆಧಾರವೆಂದರೆ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಈ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. 450. ಇದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು ಹಾಗೂ ರಚನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಭಾಷೆ ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ. ಅದು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯೂ ಸಹ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಬದಲಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡ, ಹಳೆಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಕಾಲ ಶಾಸನಗಳ ಕಾಲ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಐದನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಒಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಇದರ ಅವಧಿ ಇದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾದ ಶಾಸನಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ.

ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಕಾಲ ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ ಕಡೆಯವರೆಗೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೊರಬಂದವು. ಪಂಪ, ಪೊನ್ನ, ರನ್ನರಂತಹ ಕವಿಗಳಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವ ಅತಿಯಾಗಿ ಇತ್ತು. ಪಂಡಿತ ಮಾನ್ಯವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಅಂದಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು.

ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಇದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ತುಂಬಾ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಡು ಮಾತು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಗೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ಪಂಡಿತ ಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆ ವಚನಕಾರರು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮುಂತಾದವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡಿತು. ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದುವು.

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಳೆಗನ್ನಡ ಹೇಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡಿತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡಾಗ ಹೊಸ ಜೀವನ ಕ್ರಮವೇ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆರಂಭ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಇವೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನೇ ಪಡೆಯಿತು. ಆಧುನಿಕ ಲೇಖಕರೂ ಸಹ ಇಂದು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುಮಾತನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಗ್ರಂಥಸ್ಥಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮೂಲತಃ ಮಾತನಾಡುವುದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಉಪಭಾಷೆಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ, ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡ, ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲಬರ್ಗಾ ಕನ್ನಡ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು. ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಹಳೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಉಪಭಾಷೆ ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ . ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಗೆ ಹತ್ತಿರದ್ದು. ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬಳಸುವ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಉಪಭಾಷೆ ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡ. ಈ ಉಪಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ತುಳು ಹಾಗೂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಬಾಂಬೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಥವಾ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಉಪಭಾಷೆ ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ. ಈ ಉಪಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಬಿಜಾಪುರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ್, ರಾಯಚೂರು ಮುಂತಾದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಉಪಭಾಷೆ ಗುಲಬರ್ಗಾ ಕನ್ನಡ. ಈ ಉಪಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ, ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಜನರದು.

ಅಭ್ಯಾಸ

1. **ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

1.1 ಪ್ರಮುಖ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ಯಾವುವು?

1.2 ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು?

1.3 ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಎಷ್ಟನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಇತ್ತೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ?

1.4 ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಶಾಸನ ಯಾವುದು? ಅದರ ಕಾಲ ಎಷ್ಟು?

1.5 ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು? ಅವು ಯಾವುವು? ಅವುಗಳ ಕಾಲ ಯಾವುದು?

1.6 ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಉಪಭಾಷೆಗಳಿವೆ?

2. **ಕಠಿಣ ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ**

ಅತಿ	‘खूप’, ‘अती’
ಅರ್ಥವಾಗು	‘समजणे’
ಅಭಿಪ್ರಾಯ	‘अभिमत’
ಅವಧಿ	‘अवधी’
ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ	‘शासकीय भाषा’
ಆಧಾರ	‘मूळ आधार’
ಆರಂಭ	‘सुरुवात’
ಇತ್ತೀಚಿನ	‘अलिकडचे’
ಉಪಭಾಷೆ	‘उपभाषा’
ಒಳಪಡು	‘अनुभवणे’
ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ	‘ख्रिस्त शक’
ಕೃತಿ	‘कलाकृती’
ಗಮನ	‘लक्ष’
ಗ್ರಂಥ	‘ग्रंथ’, ‘पुस्तक’
ಗ್ರಾಮ	‘गाव’
ಜವಾಬ್ದಾರಿ	‘जबाबदारी’
ಜಾತಿ	‘जात’
ಜೀವನ ಕ್ರಮ	‘जीवनक्रम’
ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ	‘तांत्रिक शिक्षण’
ನಡುಗನ್ನಡ	‘मध्ययुगीन कन्नड’
ನಿಯಮ	‘नियम’
ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ	‘प्रतिष्ठा’
ಪ್ರಭಾವ	‘प्रभाव’
ಪ್ರಭೇದ	‘भेद’, ‘वैविध्य’
ಪಂಡಿತ	‘विद्‌वान’
ಪ್ರಾಚೀನ	‘प्राचीन’
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ	‘पाश्चात्य वाङ्मय’
ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡ	‘प्राचीनपूर्व कन्नड’
ಪ್ರೌಢ	‘प्रौढ’
ಮಾನ್ಯ	‘स्वीकारार्ह’
ಮೂಲಭೂತ	‘मूलभूत’
ರೂಪ	‘रूप’, ‘आकार’
ವ್ಯತ್ಯಾಸ	‘व्यत्यास’, ‘भेद’

ವ್ಯಾಕರಣ	'व्याकरण'
ವಾಕ್ಯರಚನೆ	'वाक्यरचना'
ವಿಚಿತ್ರ	'विक्षिप्त'
ವಿದ್ವಾಂಸ	'विद्वान'
ವಿಭಾಗಿಸು	'भाग पाडणे'
ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ	'वैज्ञानिक दृष्टिकोन'
ಸಂಕೇತ	'संकेत'
ಸಮರ್ಥ	'समर्थ'
ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ	'समूह माध्यम'
ಸ್ವರೂಪ	'स्वरूप'
ಸಾಮಾನ್ಯರು	'साधी माणसे'
ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ	'थोडक्यात'
ಶಬ್ದ	'शब्द', 'आवाज'
ಶಾಸನ	'शिलालेख'
ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ	'शिक्षण माध्यम'
ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ	'प्रमाण भाषा'
ಹಳೆಗನ್ನಡ	'जुने कन्नड'

ಪಾಠ 24

ಮಾನ ತರುವ ಸಂಗತಿ ಅಲ್ಲ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಯಾವ ಭಾಗವೂ ಇಂದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲ. ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ದೋಚಬಹುದು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರಿಗೆ ಚೂರಿ ಹಾಕಬಹುದು. ಮೈಮೇಲಿರುವ ನಗನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಕಂಬಿ ಕೀಳಬಹುದು. ಹಾಡುಹಗಲೇ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಚಾಕು ತೋರಿಸಿ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ಬೆದರಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬಹುದು. ಇಂಥ ಕಾಕಪೋಕರ ಹಾವಳಿಯ ವಿರುದ್ಧ ನಗರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವ ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದೂ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥ ಭಯಾನಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಾದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದೇ ಬೇಡ. ಮೊನ್ನೆ, ನಗರದ ಬನಶಂಕರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಹಗಲು ದರೋಡೆ ಪ್ರಕರಣ ನಗರವಾಸಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ದಿನಗಂಡ ಕ್ಷಣಗಂಡದ ಅರಕ್ಷಿತ ಬದುಕನ್ನು ಜಗಜ್ಜಾಹೀರು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಐದನೆಯ ದರೋಡೆ ಪ್ರಕರಣ. ಇದೇ ನವೆಂಬರ್ ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಷ್ಟು ಈಚೆಗೆ ಕೋರಮಂಗಲ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಆಗಂತುಕರು ಮನೆಯನ್ನು ನುಗ್ಗಿ ಸಾವಿರಾರು ರೂ. ಬೆಲೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋದರು. ಎರಡೇ ದಿನಗಳ ನಂತರ, ಇಪ್ಪತ್ತೇಳರಂದು ಗಂಗೇನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ, ಡಿಸೆಂಬರ್ ಎರಡರಂದು ವಿಜಯನಗರ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ; ಅದೇ ದಿನ ಮತ್ತೆ ಕಾರ್ಡ್‌ರೋಡ್ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಇಂಥವೇ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನಡೆದವು. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮುಗ್ಧ ಜನರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೆದರಿಸುವ ಪೋಲಿಸರಿಗೆ ಈ ಹಗಲು ದರೋಡೆಗಾರರನ್ನು ಮೆಟ್ಟುವುದು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಎಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಯನಗರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪಾದಚಾರಿಗಳನ್ನು ದೋಚಲೆತ್ನಿಸಿದ ಇಬ್ಬರು ಸ್ಕೂಟರ್ ಸವಾರರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ಮುನಿಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಚೂರಿ ಇರಿತದಿಂದ ಪ್ರಾಣ ತೆರಬೇಕಾಯಿತು. ಕೊಲೆಪಾತಕರು ಇದುವರೆಗೂ ಪತ್ತೆಯಾದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಂಡುಪೋಕರಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಾ ದಂಡದ ಭಯವೇ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿರುವ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾವ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಮಾನ ತರುವ ಸಂಗತಿ ಅಲ್ಲ.

(ಸಂಪಾದಕೀಯ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, 7.12.1982)

ಅಭ್ಯಾಸ

1.1 ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ.
ಪ್ರತಿಭಟಿಸು, ನಗನಾಣ್ಯ, ಕಂಬಿ ಕೀಳು, ಪಲಾಯನ ಮಾಡು, ಭಯಾನಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಜಗಜ್ಜಾಹೀರು ಮಾಡು.

1.2 ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಬರೆಯಿರಿ.
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಯಾವ ಭಾಗವೂ ಇಂದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲ (होकारार्थी) ಮೈಮೇಲಿರುವ ನಗನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಕಂಬಿ ಕೀಳಬಹುದು. (नकारार्थी) ಹಾಡುಹಗಲೇ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಚಾಕು ತೋರಿಸಿ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ಬೆದರಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬಹುದು. (छोटी वाक्ये करा) ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಆಗಂತುಕರು ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ನುಗ್ಗಿ ಸಾವಿರಾರು ರೂ. ಬೆಲೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋದರು. (अर्थ न बदलता दोन नकारात्मक वापरा) ಕಾರ್ಡ್‌ರೋಡ್ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಇಂಥವೇ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನಡೆದವು. (निषेधार्थी बनवा)

1.3 ಕೆಳಗಿನ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ.

ಮಾನ	×	ಅವಮಾನ
ಸುರಕ್ಷಿತ	×	ಅರಕ್ಷಿತ
ಹಗಲು ದರೋಡೆ	×	ರಾತ್ರಿ ದರೋಡೆ
ಆಗಂತುಕ	×	ಪರಿಚಿತ

1.4 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಇಂದು ಯಾರ ಪಾಲಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಲ್ಲ?
ಕಾಕಪೋಕರ ಹಾವಳಿ ಏನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ?
ಸರ್ಕಾರ ಕಾಕಪೋಕರ ವಿರುದ್ಧ ಜನರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೆ?
ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದರೋಡೆ ಪ್ರಕರಣ ಎಷ್ಟನೆಯ ಪ್ರಕರಣ?
ಕೋರಮಂಗಲ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಂತುಕರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?
ಮುನಿಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಏಕೆ ಪ್ರಾಣ ತೆರಬೇಕಾಯಿತು?

2. ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ

ಅಪರಾಧ	'अपराध'
ಅರಕ್ಷಿತ	'असुरक्षित'
ಆಗಂತುಕರು	'अगंतुक'
ಇರಿತ	'खुपसणे'
ಕಂಬಿಕೀಳು	'पळून जाणे'
ಕರ್ತವ್ಯ	'कर्तव्य'

ಕಸಿ	'हिसकावून घेणे'
ಕಾಕಪೋಕರು	'लूटमार करणारे', 'लुटेरे'
ಕೊಲೆಪಾತಕರು	'खूनी'
ಕ್ಷಣಗಂಡ	'क्षणोक्षणी अपाय'
ಚಾಕು	'चाकू'
ಚೂರಿ	'खंजीर'
ಜಗಜ್ಜಾಹೀರು	'जगज्जाहीर'
ದಿನಗಂಡ	'दररोज अपाय'
ದೋಚು	'लुटणे'
ನಗರವಾಸಿಗಳು	'नागरिक', 'शहरवासी'
ನಗನಾಣ್ಯ	'संपत्ती', 'धनसंपदा'
ನೆರವೇರಿಸು	'पारपाडणे'
ಪ್ರಕರಣ	'प्रसंग'
ಪ್ರತಿಭಟಿಸು	'विरोध करणे'
ಪತ್ತೆ	'शोध', 'तपास'
ಪಲಾಯನ	'पलायन'
ಪಾದಚಾರಿಗಳು	'पादचारी'
ಪಾಲು	'वाटा'
ಪುಂಡುಪೋಕರಿಗಳು	'बंडखोर'
ಬಡಾವಣೆ	'नवी वसाहत', 'उपनगर'
ಬಡಿ	'मारणे'
ಬೆದರಿಸು	'भीती घालणे'
ಭಯಾನಕ	'भयानक'
ಭಾಗ	'भाग'
ಮುಗ್ಧ ಜನ	'मुग्ध लोक', 'भोळी माणसे'
ಮೂಟೆಕಟ್ಟು	'गाठोडे बांधणे'
ಸವಾರರು	'घोडेस्वार'
ಶಿಕ್ಷಾದಂಡ	'शिक्षा, दंड'
ಹಗಲು ದರೋಡೆ	'दिवसा दरोडा'
ಹಾಡು ಹಗಲು	'दिवसा ढवळ्या'

ಪಾಠ 25

ಬೇಕು ಬೇಡಗಳು

ನಾನು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ನಕ್ಕರೆ ಎಂಬ ಭಯ ನಿಮಗಿದೆಯೆ? ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ನಗುತ್ತಾರೆ ನಿಜ. ನೀವೂ ಅವರ ಜೊತೆ ನಕ್ಕುಬಿಡಿ. ಆದರೆ ನಿರುತ್ಸಾಹಿಗಳಾಗಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಒಂದು ಮಗುವಿನ ಪ್ರಯತ್ನದಂತೆ. ಆದರೆ ನೆನಪಿಡಿ; ನೀವು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದರೆ ಬೇರೆಯವರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವುದರ ಮೂಲಕವೇ.

ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಯಾರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡದೆ ಎಂದೂ ಹೊಸ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಲು ಕಲಿತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾಡುವುದು. ನೀವು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವವರ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಆಗ ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವಿರಿ, ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪೇ ಸರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಜನಗಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಭಾಷೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ನನ್ನ ಅನೇಕ ಜನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ದಿನನಿತ್ಯದ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇದೆ, ಕಲಿಸಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಕಲಿಸತೊಡಗಿದೆ. ನಮಸ್ಕಾರ, ಸ್ನೇಹಿತ, ಹುಡುಗ, ಜವಾನ, ಮರ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ದಿನ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟೆ. ಮಾರನೇ ದಿನ ನಾನು ಕಲಿಸಿದ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಅವರು ಮರೆತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಂಯಮ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊಸ ಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವಾಗ ಸಂಯಮದಿಂದಿರಿ, ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿ. ನೀವು ಭಾಷೆ ಕಲಿಯುವಾಗ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಿ. ಜನರೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಮಾಧ್ಯಮ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

ನೀವು ಕಲಿಯುವಾಗ ಪಾಠಗಳು ಸರಳವಾಗಿದ್ದು, ನಿಮಗೆ ಬಾಲಿಶವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ವಿಚಿತ್ರ ಎನಿಸಬಹುದು. ಬೇಸರ ತರಬಹುದು. ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ. ಕಥೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ. ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸಿ. ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆಯವರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾತಾಡಿ.

ನೀವು ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಂತೂ ನಿಶ್ಚಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಿ. ಹೊಸ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯುವಾಗ ನೀವು ಮೂರ್ಖರಾಗುತ್ತೀರಿ. ಘನತೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ನಗೆಪಾಟಲಿಗೆ ಈಡಾಗುತ್ತೀರಿ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಯಾರಾಗಿರಿ. ಹೊಸ ಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ನಮ್ಮ ಘನತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಘನವಾದದ್ದು.

ಹೊಸ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವಾಗ ಮಾತಾಡುವಷ್ಟು ಓದುವುದರ ಬರೆಯುವುದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ನಿಮಗೆ ಓದಬೇಕೆನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ನಿಮಗೆ ಓದಬೇಕೆನಿಸಬಹುದು. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಮೊದಮೊದಲು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತೆ. ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ದಂತಕಥೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ಸಿನಿಮಾಸುದ್ದಿ ಮೊದಲಾದವು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮೊದಮೊದಲು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಮ್ಮ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಹೊಸಹೊಸ ಪದಗಳು ನಿಮ್ಮ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿಘಂಟನ್ನು ಬಳಸಬೇಡಿ. ಒಂದು ಪದದ ಅರ್ಥ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ನಿಘಂಟನ್ನು ನೋಡಿ.

ನೀವು ಕಲಿತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸುವ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುವಾಗ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಬರೆಯಿರಿ. ಬರವಣಿಗೆ ನಿಮಗೆ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಡೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತು : ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಭಾಷೆ ಕಲಿತಿದ್ದೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಲಿತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವೋ ಮರೆಯುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಸುಲಭ.

ಅಭ್ಯಾಸ

1. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1.1 ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಹೇಗೆ?

1.2 ಕೆಲವರು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ?

1.3 ಹೊಸ ಪದಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಲಿಯಬೇಕು?

1.4 ಓದುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಂತಹ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಉಪಯುಕ್ತ?

1.5 ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ ಏನು?

2. ಕಠಿಣ ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ

ಅವಶ್ಯಕತೆ	'आवश्यकता'
ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ	'आत्मविश्वास'
ಎಚ್ಚರಿಕೆ	'ताकीद'
ಗಮನಿಸು	'लक्ष देणे'
ಘನತೆ	'मोठेपणा'
ಚರ್ಚಿಸು	'चर्चा करणे', 'वाटाघाट करणे'

ಜ್ಞಾಪಕ	'आठवण'
ತಪ್ಪು	'चूक'
ದಂತಕಥೆ	'दंतकथा'
ದಿನನಿತ್ಯ	'दररोज'
ನಗೆಪಾಟಲು	'हास्यास्पद'
ನಿಘಂಟು	'शब्दकोश'
ನಿಯತಕಾಲಿಕ	'नियतकालिक'
ನಿರಂತರ	'सतत'
ನಿರುತ್ಸಾಹ	'निरुत्साह'
ನಿಶ್ಚಯ	'निश्चय'
ನೆನಪು	'स्मरण'
ಪರಿಸರ	'पर्यावरण', 'परिसर'
ಪ್ರಯೋಜನ	'उपयुक्तता'
ಪ್ರಾಥಮಿಕ	'प्राथमिक'
ಬರವಣಿಗೆ	'लेखन'
ಬಾಲಿಶ	'बालिश'
ಭಯ	'भय'
ಮತ್ತೆ	'पुन्हा'
ಮೂರ್ಖ	'मूर्ख'
ಮೆಚ್ಚು	'आवडणे'
ವಿಚಿತ್ರ	'विचित्र'
ಸಂದರ್ಭ	'प्रसंग'
ಸ್ಥಳೀಯ	'स्थानिक'
ಸನ್ನಿವೇಶ	'संदर्भ'
ಸಂಪರ್ಕ	'संपर्क'
ಸಮಸ್ಯೆ	'समस्या'
ಸಂಯಮ	'संयम'
ಸರಳ	'साधे'
ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು	'दुरुस्त करणे'
ಸೃಷ್ಟಿಸು	'निर्माण करणे', 'सृजन'
ಸಾರ್ವಜನಿಕ	'सार्वजनिक'
ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರ	'शब्दसमूह'
ಹಂತ	'विभाग'
ಹಿನ್ನೆಲೆ	'पार्श्वभूमी'
ಹೊಂದು	'जुळते घेणे'

भाग २

लिपी

कन्नडमध्ये अक्षर लेखनाचे वळण उजवीकडून डावीकडे जाणारे असते. पण काही ठिकाणी घड्याळाच्या काट्याची गती अनुसरलेलीही आढळून येते. या पुस्तकात अक्षरांची मांडणी करताना त्यांचे आकार सादृश्य व फरक या गोष्टीचा विचार केलेला आहे. मूळ रेषेपासूनच कशी वेगवेगळी अक्षरे आकार घेतात, हे जाड रेखेने दाखवलेले आहे. बाणाची रेषा व आकड्यांचा क्रम अक्षर कोणत्या क्रमाने लिहावे हे सुचवितात.

गट १

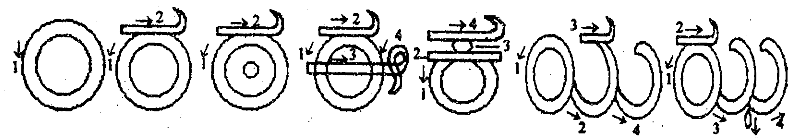

0 र ठ ई क य झ

कन्नड व्यंजनात मराठी प्रमाणेच 'अ' स्वराचा समावेश झालेला असतो. हे साधारणपणे ⌣ या प्रकारच्या रेखा खंडाने दाखविले जाते. याला कन्नडमध्ये 'तलेकट्टु' म्हणतात. म्हणजे डोक्यावरील रेघ, असे आपण मानू. शुद्ध व्यंजन ್ या चिन्हाने दर्शवितात.

ರ್ – र्   व्यंजन

ರ – र् + अ = र संयुक्त पूर्णाक्षर

गोलाकार चिन्ह अनुनासिक सूचक असून त्याचा उपयोग पुढे दाखविलेला आहे.

अभ्यासाकरिता शब्द आणि वाक्ये.

ಈರ   ಕರ   ಕಂಠ

ಈ ಕರ

ಈ ಕಂಠ

वरील वाक्ये व शब्द या गटात योजिलेल्या अक्षरांचा उपयोग करून बनविलेली आहेत.

या गटात ಈ हे एकच अक्षर स्वर आहे.

◌ೀ ही खूण ಈ या स्वराची आहे. ही पेटी योजिलेले व्यंजन सुचविते. ಈ युक्त व्यंजनांनी बनलेली पूर्णाक्षरे पुढील प्रमाणे आहेत.

ರ್ + ಈ = ರೀ

ಠ್ + ಈ = ಠೀ

ಕ್ + ಈ = ಕೀ

ಯ್ + ಈ = ಯೀ

ಝ್ + ಈ = ಝೀ

खालील शब्द वाचा.

ಕರ ಈರ ಕಂಠ ಕೀರ

ಈ ಕರ

ಈ ಕಂಠ

गट २

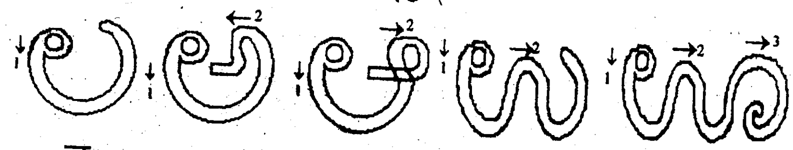

ल अ आ उ ऊ

या गटात ಅ, ಆ, ಉ, ಊ हे स्वर योजिलेले आहेत. 'अ' अक्षराची दुसरी खूण ಅ (ˉ) असून त्याबद्दल आपण यापूर्वी, समजून घेतले आहे. आता आ, उ, ऊ या स्वरांच्या खुणा समजून घेऊ.

ಆ	□ಾ	ಲಾ	ಲಾಯ
ಉ	□ು	ಲು	ಕಾಲು
ಊ	□ೂ	ಲೂ	ಆಲೂರು

अभ्यासाकरिता शब्द आणि वाक्ये.

ಆಲ ಆಲಯ

ಲಯ ಕಾಲರ ಆ ಆಲಯ

ಊರು ಆಕರ ಈ ಊರು

ಕಾಲ ರೂಲು ಈ ಆಲಯ ಆ ಊರ ಆಲಯ

ಯಾರು

पुढील अक्षरे जोडून लिहा.

ರ್ + ಆ =	ರ್ + ಉ =	ರ್ + ಊ =
ಠ್ + ಆ =	ಠ್ + ಉ =	ಠ್ + ಊ =
ಕ್ + ಆ =	ಕ್ + ಉ =	ಕ್ + ಊ =
ಯ್ + ಆ =	ಯ್ + ಉ =	ಯ್ + ಊ =
ಝ್ + ಆ =	ಝ್ + ಉ =	ಝ್ + ಊ =
ಲ್ + ಆ =	ಲ್ + ಉ =	ಲ್ + ಊ =
ಲ್ + ಈ =		

गट ३

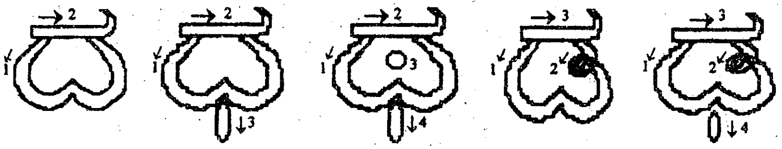

द धथ ड ढ

अभ्यासाकरिता शब्द व वाक्ये.

ದಡ ದಾರ ಕಂದ

ಕದ ದೂರ ಆಧಾರ

ರಥ ದಂಡ ಕಡೂರು

ಈ ರಥ ಊರ ರಥ

ಈರ ರಾಯರ ಕಂಡ

ಉದಯ ಆಲಯದ ಕದ ಕಂಡ

जोडून लिहा.

ದ್ + ಈ = ———	ದ್ + ಆ = ———	ದ್ + ಉ = ———	ದ್ + ಊ = ———
ಧ್ + ಈ = ———	ಧ್ + ಆ = ———	ಧ್ + ಉ = ———	ಧ್ + ಊ = ———
ಥ್ + ಈ = ———	ಥ್ + ಆ = ———	ಥ್ + ಉ = ———	ಥ್ + ಊ = ———
ಡ್ + ಈ = ———	ಡ್ + ಆ = ———	ಡ್ + ಉ = ———	ಡ್ + ಊ = ———
ಢ್ + ಈ = ———	ಢ್ + ಆ = ———	ಢ್ + ಉ = ———	ಢ್ + ಊ = ———

गट ४

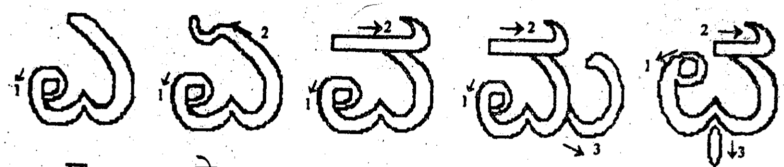

ए ऐ व म छ

येथे ಎ व ಏ (ए चे ऱ्हस्व व दीर्घ स्वर) या स्वरांचा परिचय करून दिलेला आहे. यांच्या दुय्यम खुणा खाली दिलेल्या आहेत.

ಎ ೆ ವೆ ಕಾಲುವೆ

ಏ ೇ ವೇ ವೇದ

खाली या दुय्यम खुणांचा उपयोग करून व्यंजनाबरोबर वरील स्वरांचा उपयोग करून होणारी अक्षरे दिलेली आहेत.

ವ್ + ಎ = ವೆ ವ್ + ಏ = ವೇ

ಮ್ + ಎ = ಮೆ ಮ್ = ಏ = ಮೇ

ಛ್ + ಎ = ಛೆ ಛ್ + ಏ = ಛೇ

अभ्यासाकरिता शब्द आणि वाक्ये.

ಎಡ ಎದುರು ಆ ಮರ ಆಲದ ಮರ

ಮರ ರುಮಾಲು ಅದು ಅವರ ರುಮಾಲು

ಛಲ ಎಕರೆ ಮಾಧು ಮಾಯವಾದರು

ವರ ಕಾಲುವೆ

ಏಕ

ಎ, ಏ, ವ, ಮ, ಛ येथील व्यंजने दोन प्रकारे लिहिलेली आपण पाहतो. एकाचा उपयोग आपण हस्तलेखनामध्ये नेहमी पाहतो व दुसऱ्या प्रकारची अक्षरे म्हणजे छापील अक्षरे वरील प्रमाणे असतात.

पुढील अक्षरांचा संयोग समजून घ्या.

ವ್ + ಈ = ವೀ ವ್ + ಆ = ವಾ ವ್ + ಉ = ವು

ಮ್ + ಈ = ಮೀ ಮ್ + ಆ = ಮಾ ಮ್ + ಉ = ಮು

ಛ್ + ಈ = ಛೀ ಛ್ + ಆ = ಛಾ ಛ್ + ಉ = ಛು

गट ५

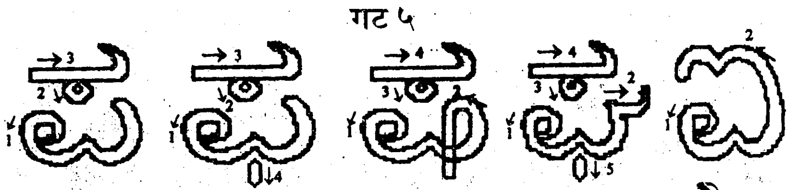

या गटात ಐ (ऐ) या स्वराचा परिचय करून दिलेला आहे. ಐ हा स्वर ಅ (अ) + ಇ (इ) यांच्या संयोगाने बनलेला आहे. याला संयुक्त स्वर म्हणतात (dipthong) याची दुसरी खूण खाली दिलेली आहे.

ಐ □ೈ ಪೈ ಪೈರು

याचा इतर व्यंजनांशी होणारा संयोग.

ಪ್ + ಐ = ಪೈ
ಫ್ + ಐ = ಫೈ
ಷ್ + ಐ = ಷೈ
ಘ್ + ಐ = ಘೈ

अभ्यासाकरिता शब्द व वाक्ये.

ಪದ	ಅಘ	ಪಾಠ	ಫೇಲು	ಪಾಂಡವರು	ಪದಕ
ಫಲ	ಉಷ	ಪೈರು	ಐಲು	ಫಂಡರಾಪುರ	ಪೇಪರ್

ಆ ಊರು ಪಾಂಡವಪುರ
ರಾಮ ಪದವೀಧರ
ಅದು ಆ ಮರದ ಫಲ

ಪ, ಫ, ಷ, ಘ यांची दोन प्रकारे लिहिण्याची पद्धत आहे. एक हस्तलेखनातील व दुसरी छापील अक्षरांची.

पुढील संयोगांचे अवलोकन करा.

ಪ್ + ಈ = ಪೀ
ಪ್ + ಆ = ಪಾ
ಪ್ + ಉ = ಪು अथवा ಮು
ಪ್ + ಊ = ಪೂ अथवा ಮೂ
ಪ್ + ಎ = ಪೇ
ಪ್ + ಏ = ಪೇ
ಪ್ + ಐ = ಪೈ

गट ६

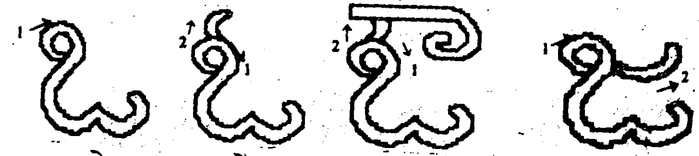

येथे ಒ ಓ ಔ या स्वरांचा परिचय करून दिलेला आहे. ಔ हा स्वर ಅ + ಉ यांच्या संयोगाने बनलेला संयुक्त स्वर आहे. (dipthong) यांच्या खुणा खाली दिलेल्या आहेत.

ಒ □ೊ ಕೊ ಕೊಲೆ
ಓ □ೋ ಕೋ ಕೋರು
ಔ □ೌ ಕೌ ಕೌರವ

शब्द आणि वाक्ये.

ಒದೆ ಓಡು ಜಲಜ
ಓದು ಔಷಧ
ಜಲ ಜಠರ

ಕಮಲ ಒಂದು ಪಾಠ ಓದು.
ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡು.
ಅದು ಅವರ ಓಲೆ.

जोडून लिहा.

ರ್ + ಒ = ______	ಯ್ + ಒ = ______	ವ್ + ಒ = ______
ರ್ + ಓ = ______	ಯ್ + ಓ = ______	ವ್ + ಓ = ______
ರ್ + ಔ = ______	ಜ್ + ಒ = ______	ವ್ + ಔ = ______
ಲ್ + ಒ = ______	ಜ್ + ಓ = ______	ಪ್ + ಓ = ______
ಲ್ + ಔ = ______	ಜ್ + ಔ = ______	ಪ್ + ಔ = ______
ಲ್ + ಓ = ______	ಮ್ + ಔ = ______	ಮ್ + ಒ = ______

गट ७

ಬ	ಭ	ಚ
ब	भ	च

शब्द आणि वाक्ये.

ಬಕ	ಚರಕ	ಚಮಚ
ಭಯ	ಬಾಲಕ	ಚೆಂಡು
ಭಾವ	ಚಾಲಕ	ಚೌಕ

ರಾಜು ಪಾಠ ಬರೆದ.

ಮಾವ ಬೊಂಬೆ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡರು.

ಕಮಲ ಭಯ ಪಡಬೇಡ.

जोडून लिहा.

ಬ್ + ಈ = ______	ಚ್ + ಆ = ______	ಚ್ + ಊ = ______
ಚ್ + ಈ = ______	ಚ್ + ಆ = ______	ಚ್ + ಐ = ______
ಭ್ + ಆ = ______	ಬ್ + ಏ = ______	ಬ್ + ಔ = ______
ಚ್ + ಓ = ______	ಭ್ + ಉ = ______	ಭ್ + ಒ = ______

गट ८

ಟ	ತ
ट	त

शब्द आणि वाक्ये.

ಆಟ	ತಂದೆ	ಟಾರು	ತರೀಕೆರೆ
ತೋಟ	ತಾತ	ಟೊಮೆಟೊ	
ಓಟ	ತಟ	ಟಪಾಲು	
		ತಾವರೆ	

ಅದು ರಾಯರ ತೋಟ.

ಅಂಚೆಯ ಪೇದೆ ಉಷೆಯ ಟಪಾಲು ತಂದ.

जोडून लिहा.

ಟ್ + ಆ = ______	ಟ್ + ಎ = ______	ಟ್ + ಒ = ______
ತ್ + ಆ = ______	ಟ್ + ಏ = ______	ತ್ + ಔ = ______
ಟ್ + ಈ = ______	ತ್ + ಎ = ______	ಟ್ + ಓ = ______
ತ್ + ಈ = ______	ತ್ + ಒ = ______	

गट ९

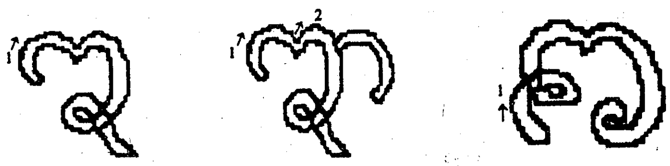

इ ञ ण

येथे ಇ या स्वराचा परिचय करून दिलेला आहे. याची खूण खाली दिल्याप्रमाणे आहे.

ಇ ☐ಿ ರಿ ಕುರಿ

पुढील संयोगांचा अभ्यास करा.

ರ್ + ಇ = ರಿ

ವ್ + ಇ = ವಿ

ಯ್ + ಇ = ಯಿ

ದ್ + ಇ = ದಿ

ಣ್ + ಇ = ಣಿ

ಟ್ + ಇ = ಟಿ

ತ್ + ಇ = ತಿ

ಞ अक्षराचे लिखाणात आद्य अक्षर म्हणून प्रातिनिध्य दाखविलेले नाही. तरी देखील संस्कृतजन्य जोडाक्षरांत याचा उपयोग झालेला असतो.

उदा : ಚಂಚಲ, ಮಂಚ, ಕಂಚು

अभ्यासाकरिता शब्द व वाक्ये.

ಇದು	ಇರುವೆ
ಮಣೆ	ಇವರು
ಇಲಿ	ಭರಣಿ
ಕೋಣೆ	

ಇವರು ಇಂದುಮತಿಯ ತಂದೆ ತಾಯಿ.

ಆ ಏಣಿ ಇವರದು.

गट १०

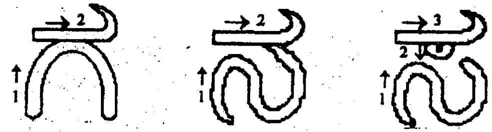

ग न स

अभ्यासाकरिता शब्द व वाक्ये.

ಮಗ	ನಗ	ಗರಗಸ	ಗಗನ
ಸರ	ನಾಯಿ	ಸಡಗರ	ಸುರಸುಂದರಿ
ಸಂಗ	ನೋಟ	ಗಂಟೆ	
ಮಂಗ	ಸಾವು	ಆಸೆ	

ಅವನಿಗೆ ಗಾನಯೋಗಿ ಎಂದು ಬಿರುದು ಇದೆ.

ಇವನಿಗೆ ಆ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ.

ಮೈಸೂರು ಸುಂದರವಾದ ನಗರ.

जोडून लिहा.

ಗ್ + ಈ = ______	ಗ್ + ಒ = ______	ಗ್ + ಎ = ______
ನ್ + ಈ = ______	ನ್ + ಓ = ______	ಸ್ + ಏ = ______
ಸ್ + ಆ = ______	ಸ್ + ಔ = ______	ನ್ + ಐ = ______
		ಗ್ + ಇ = ______

गट ११

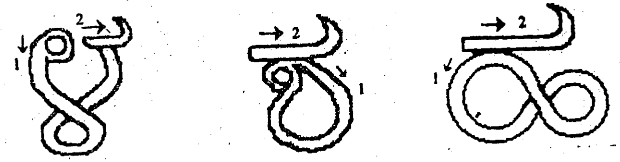

ळ श ह

अभ्यासाकरिता शब्द व वाक्ये.

ಮಳೆ	ಶಾಲು	ಹಾಲು	ಕಳಂಕ
ಆಳು	ಶೈಲ	ಹೂವು	ಹಳದಿ
ಬಳೆ	ಶೀಲ	ಹೇಳು	ಕಳಶ
	ಶೌಚ	ಹೋರಿ	ಸಶೇಷ

ಆ ಹಸುವಿನ ಹೆಸರು ಗೌರಿ.
ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಬೆಳೆ.
ಶಿಶಿರನ ಗೆಳತಿ ಶೈಲ ಸುಂದರಿ.

पुढील संयोगांचे अध्ययन करा.

ಳ್ + ಈ = ಳೀ
ಶ್ + ಆ = ಶಾ
ಹ್ + ಎ = ಹೆ
ಶ್ + ಔ = ಶೌ
ಳ್, + ಐ = ಳೈ
ಹ್ + ಓ = ಹೋ
ಹ್ + ಇ = ಹಿ

गट १२

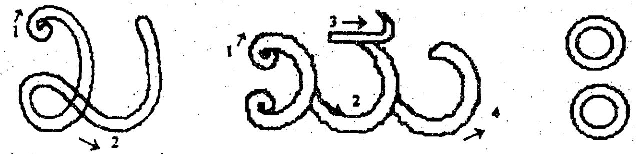

ख ऋ ः

या गटात ಋ या स्वराचा परिचय करून दिलेला आहे. ಋ हा संस्कृतातून घेतलेला स्वर आहे. संस्कृत शब्दात आढळतो. याची खूण खाली दिलेली आहे. याची गणना स्वरात केली तरी देखील याचा वापर परंपरेने व्यंजनाप्रमाणे केला जातो.

ಋ □ೃ ಕೃ ಕೃಷಿ

पुढील संयोगाचे अवलोकन करा.

ತ್ + ಋ = ತೃ
ದ್ + ಋ = ದೃ
ಸ್ + ಋ = ಸೃ

अभ्यासाकरिता शब्द व वाक्ये.

ಖಗ	ಶಂಖ	ಋಷಿ	ಋಣ	ಖಜಾನೆ	ದುಃಖ
ಖಂಡ	ಕೃಪ	ಋತು	ತೃಣ	ಋಣಭಾರ	ಅಂತಃಕರಣ
				ಋತುಮಾನ	ಅಂತಃಪುರ

विसर्गाचा उच्चार ‘अह’ असा केला जातो.

ಕೃಷಿ ಮಾಡುವವನು ಕೃಷಿಕ.
ಭಾರತ ದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿ.
ತೇನಸಿಂಗ ಗೌರಿಶಂಕರ ಏರಿದ.
ಫೂಲನ್‌ದೇವಿ ಢಕಾಯಿತರ ರಾಣಿ.

आतापर्यंत स्वरांची मुळाक्षरे व त्यांच्या दुय्यम खुणा यांचा परिचय करून दिलेला आहे. आता आपण व्यंजनांच्या दुय्यम खुणांचा विचार करू. यांच्या आकारावरूनच या व्यंजनांचेही गट पाडलेले आहेत. उदा :

१) दुय्यम खुणा मूळ अक्षराप्रमाणेच असून आकाराने लहान असतात.

२) ज्या व्यंजनांच्या दुय्यम खुणा मूळ अक्षरांपासून थोड्याशा वेगळ्या असतात अशी व्यंजने.

३) दुय्यम खुणा मूळ व्यंजनाक्षरापासून पूर्णपणे वेगळ्या रूपाची असतात अशी व्यंजने.

व्यंजनांच्या दुय्यम खुणा मूळ अक्षरांच्या खाली लिहिली जातात.

गट १

ಜ್ + ಜ = ಜ್ಜ	ಅಜ್ಜ
ಟ್ + ಟ = ಟ್ಟ	ಬೆಟ್ಟ
ಣ್ + ಣ = ಣ್ಣ	ಅಣ್ಣ
ಬ್ + ಬ = ಬ್ಬ	ಹಬ್ಬ
ವ್ + ವ = ವ್ವ	ಅವ್ವ

ಅಜ್ಜಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಕಣ್ಣು, ಕಬ್ಬು, ತೊವ್ವೆ
ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಹೊಟ್ಟೆ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಬೊಬ್ಬೆ, ಸುವ್ವಾಲಿ

ಅಜ್ಜಿ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಕಜ್ಜಾಯ ಮಾಡಿದಳು.
ಕಿಟ್ಟಿ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ.
ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ, ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುಣ್ಣ.
ಸುಬ್ಬ ಹಬ್ಬದ ಗಲಾಟೆ ಕೇಳಿ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದ.
ಅವ್ವ ಸುವ್ವಿ ಸುವ್ವಲಾಲಿ ಎಂದು ಹಾಡಿದಳು.

गट २

ಕ್ + ಕ = ಕ್ಕ	ಅಕ್ಕ
ಗ್ + ಗ = ಗ್ಗ	ಹಗ್ಗ
ಚ್ + ಚ = ಚ್ಚ	ಹುಚ್ಚ
ಡ್ + ಡ = ಡ್ಡ	ದಡ್ಡ
ದ್ + ದ = ದ್ದ	ಪೆದ್ದ
ಳ್ + ಳ = ಳ್ಳ	ಕಳ್ಳ
ಪ್ + ಪ = ಪ್ಪ	ತುಪ್ಪ
ಸ್ + ಸ = ಸ್ಸ	ಬಸ್ಸು

ಮಕ್ಕಳು, ಮಗ್ಗ, ಮೆಚ್ಚು, ಗಡ್ಡ, ಗದ್ದಲ, ಸುಳ್ಳು, ಅಪ್ಪ, ಮನಸ್ಸು
ಸಕ್ಕರೆ, ನುಗ್ಗೇಕಾಯಿ, ಅಚ್ಚರಿ, ಕಡ್ಡಾಯ, ಹದ್ದು, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಕಪ್ಪು

ಅಕ್ಕನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಕ್ಕುಲಿ ಬೇಕು.
ಗುಗ್ಗು ತಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಕಲಿತ.
ಹುಚ್ಚಪ್ಪ ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದ.
ದುಡ್ಡಿದ್ದವನು ಬಡ್ಡಿ ದುಡ್ಡು ಕೂಡಿಸಿ ದೊಡ್ಡವನಾದ.
ಪೆದ್ದ ಪೆದ್ದಿ ಮುದ್ದೆ ತಿಂದು ಬಿದ್ದಂ ಬೀಳ ಓಡಿದರು.
ಕಳ್ಳ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ.
ಅಪ್ಪ ಹಪ್ಪಳ ತಿಂದು ಸಪ್ಪೆ ಎಂದರು.
ನನಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಬಾರದು.

गट ३

ತ್ + ತ = ತ್ತ	ಕತ್ತರಿ
ನ್ + ನ = ನ್ನ	ಕನ್ನಡ
ಮ್ + ಮ = ಮ್ಮ	ತಮ್ಮ
ಯ್ + ಯ = ಯ್ಯ	ಅಯ್ಯ
ಲ್ + ಲ = ಲ್ಲ	ಬೆಲ್ಲ

ತುತ್ತೂರಿ, ಮನ್ನಣೆ, ಸುಮ್ಮನೆ, ಕಯ್ಯಾರೆ, ಕಲ್ಲು
ಕತ್ತಲು, ಮುನ್ನಡೆ, ಚಮ್ಮಾರ, ಬಯ್ಯು, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ

ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲುದೆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ವಾಸನೆಯ?
ಬನ್ನಾರಿ ಅನ್ನ ತಿನ್ನದೆ ಒಂದು ವಾರ ಆಯಿತು.
ತಮ್ಮಯ್ಯ ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ನಕ್ಕ.
ಅಮ್ಮಯ್ಯ ವಯ್ಯಾರದಿಂದ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಳು.
ಮಲ್ಲಿ ಹಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದಳು.

खाली या अनियमित दुय्यम खुणा असणाऱ्या व्यंजनांच्या खुणा व त्या लिहिण्याचा क्रम दिलेला आहे.

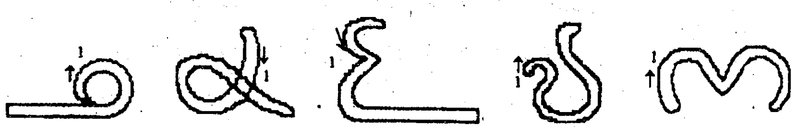

आतापर्यंत सजातीय द्वित्वाक्षरांचा अभ्यास आपण केलेला आहे. आता विजातीय जोडाक्षरांचा अभ्यास करू. जोडाक्षरांत प्रथम उच्चारिले जाणारे व्यंजन मूळ अक्षर असून नंतर उच्चारिले जाणारे व्यंजन दुय्यम खुणेने दर्शविलेले असते.

ಜ್ + ವ = ಜ್ವ	ಜ್ವರ
ಬ + ಜ = ಬ್ಜ	ಕುಬ್ಜ
ಷ + ಣ = ಷ್ಣ	ಕೃಷ್ಣ
ಗ್ + ಬ = ಗ್ಬ	ವಾಗ್ಬಲ
ಕ್ + ಟ = ಕ್ಟ	ಡಾಕ್ಟರ್
ಜ್ + ಞ = ಜ್ಞ	ಅಜ್ಞ

ಜ್ವಾಲೆ, ಅಬ್ಜ, ವಿಷ್ಣು, ಅಕ್ಬರ್, ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಸ್ವರ, ಸೃಷ್ಟಿ

ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದಿದೆ.
ವಿಷ್ಣು ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ.
ಆ ಡಾಕ್ಟರು ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವರು.
ತಜ್ಞರಾದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

ತ್ + ಕ = ತ್ಕ	ಸತ್ಕಾರ
ಡ್ + ಗ = ಡ್ಗ	ಖಡ್ಗ
ಶ್ + ಚ = ಶ್ಚ	ನಿಶ್ಚಯ
ಚ್ + ಛ = ಚ್ಛ	ಉಚ್ಛ

ನಮಸ್ಕಾರ, ಉದ್ಧಾರ, ನಿಷ್ಠೆ, ಉತ್ಥಾನ, ವಾಗ್ದಾನ, ಉದ್ಭವ, ಪಕ್ಷಿ, ಉತ್ಸವ, ಸತ್ಫಲ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಪುಷ್ಪ, ತತ್ಸಮ

ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಬಡವರ ಉದ್ಧಾರದ ಮಾತಾಡಿದರು.
ಸದ್ಗುರು ಹುಚ್ಚು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದರು.
ಅವರಿಗೆ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ನಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಅವಳ ಉಚ್ಚಾರ ಕೇಳಿ ಮಲಯಾಳಿಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ.

ಸ್ + ತ = ಸ್ತ ಪುಸ್ತಕ

ಗ್ + ನ = ಗ್ನ ಲಗ್ನ

ದ್ + ಮ = ದ್ಮ ಪದ್ಮ

ಣ್ + ಯ = ಣ್ಯ ನಾಣ್ಯ

ಪ್ + ಲ = ಪ್ಲ ವಿಪ್ಲವ

ಮ್ + ರ = ಮ್ರ ತಾಮ್ರ

ರ್ + ಯ = ಯ‍ರ್ ಅथवा ರ್ಯ ಸೂಯ‍ರ್/ಸೂರ್ಯ

ಪ್ರಕೃತಿ, ರಕ್ತ, ರತ್ನ, ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಪುಣ್ಯ, ಕಾಯ‍ರ್

टीप : ರ व्यंजनाच्या दोन दुय्यम खुणा आहेत.

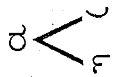

‿ या खुणेचा उपयोग जोडाक्षरात मूळ व्यंजनानंतर ರ व्यंजन येत असेल तर केला जातो.

उदा : ತಾಮ್ರ

ೕ या खुणेचा उपयोग जोडाक्षरात मूळ व्यंजनानंतर ರ चा उच्चार प्रथम होत असून दुसऱ्या व्यंजनाचा उच्चार नंतर होत असेल तर केला जातो.

उदा : ಸೂಯ‍ರ್

हा शब्द लिहिण्याचा दुसरा एक पर्याय आहे ಸೂರ್ಯ. ಅರ್ಪಣೆ (ಅಪ‍ರ್ಣೆ) या शब्दात ರ ला ಪ जोडताना ರ अक्षर लहान असू नये. याची खबरदारी घ्यावी लागते. अन्यथा ते विचित्र दिसते.

ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ರಕ್ತಸಿಕ್ತ ಹಸ್ತಗಳೇ ಇವೆ.
ರತ್ನಳಿಗೆ ಲಗ್ನದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು.
ಪದ್ಮಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ.
ಸತ್ಯ–ಅಸತ್ಯ, ನ್ಯಾಯ–ಅನ್ಯಾಯಗಳು ದೇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು.
ಆಮ್ಲಜನಕ ಜೀವವಾಯು.
ಇಂದ್ರ ಚಂದ್ರ ಸೇರಿ ತಾಮ್ರದ ಚೊಂಬು ತಂದರು.
ಸಕಾ‍ರ್ರಿ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಮಯಾ‍ರ್ದೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದರೆ
ಕಾಯ‍ರ್ಗಳು ನೆರವೇರುವುದಿಲ್ಲ.

संस्कृतातून घेतलेल्या बऱ्याच शब्दांत तीन तीन व्यंजनांची जोडाक्षरे असतात. त्यांची काही उदाहरणे खाली दिलेली आहेत. अशा शब्दांची संख्या तशी लहानच आहे.

ತೀಕ್ಷ್ಣ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ, ಮತ್ಸ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ
ಊರ್ಧ್ವಗಾಮಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸ್ತ್ರೀ

तीन व्यंजनी जोडाक्षरामध्ये स्वराची योजना शेवटच्या व्यंजना बरोबर केलेली असली तरी (उदा: ರಾಷ್ಟ್ರ, ಸ್ತ್ರೀ) लिहिताना प्रथम व्यंजन मूळ अक्षराच्या रूपात लिहून त्यालाच तो स्वर जोडलेला असतो व इतर दोन्ही व्यंजने त्यांच्या उच्चाराच्या क्रमाने एकाखाली एक दुय्यम खुणेच्या रूपाने लिहितात.

ವರ್ಣಮಾಲೆ

ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಎ ಏ ಐ ಒ ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ

ಕ	ಖ	ಗ	ಘ	ಙ
ಚ	ಛ	ಜ	ಝ	ಞ
ಟ	ಠ	ಡ	ಢ	ಣ
ತ	ಥ	ದ	ಧ	ನ
ಪ	ಫ	ಬ	ಭ	ಮ

ಯ ರ ಲ ವ ಶ ಷ ಸ ಹ ಳ